

40 JARDUNBIDE ESKOLAKO AGENDA 21 PROGRAMAN

Eskola iraunkortasunerantz

ingurumen
hezkuntza
EDUCACIÓN
AMBIENTAL

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

INGURUMEN ETA LURRALDE
ANTOLAMENDU SAILA

DEPARTAMENTO DE MEDIO AMBIENTE
Y ORDENACIÓN DEL TERRITORIO

ingurugela
CEIDA

Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia

Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco

ISBN 978-84-457-2637-2

Salneurria: 25 €

40 JARDUNBIDE ESKOLAKO AGENDA 21 PROGRAMAN

Eskola iraunkortasunerantz

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

INGURUMEN ETA LURRALDE
ANTOLAMENDU SAILA

DEPARTAMENTO DE MEDIO AMBIENTE
Y ORDENACIÓN DEL TERRITORIO

Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia
Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco

Vitoria-Gasteiz, 2007

40 jardunbide eskolako Agenda 21 programan : eskola iraunkortasunerantz. – 1. argit. – Vitoria-Gasteiz : Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia = Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco, 2007
p. ; cm. + 1 disco (DVD)
Port. y texto contrapuesto en castellano: "40 experiencias en Agenda 21 escolar : la escuela por la sostenibilidad"
ISBN 978-84-457-2637-2
1. Desarrollo sostenible-Euskadi 2. Educación ambiental-Euskadi. I. Euskadi. Departamento de Medio Ambiente y Ordenación del Territorio. II. Título (castellano)
338.2(460.15):504
504:37.02(460.15)

Argitalpena: 1, a. 2007ko abenduan

Ale-kopurua: 1.500 ale

© Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazioa
Ingurumen eta Lurralde Antolamendu Saila

Internet: www.euskadi.net

Argitaratzailea: Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia
Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco
Donostia-San Sebastián, 1 - 01010 Vitoria-Gasteiz

Azaletako Argazkiak: «Argazki» artxiboa. Mikel Arrazola. Eusko Jaurlaritza

Koordinazioa: Jon Benito Iza, Ricardo Hernandez Abaitua eta Jose Manuel Marañon Zaldondo

Diseinu grafikoa: Miren Unzurrunzaga Schmitz

Fotokonposizioa: RGM, S.A.

Imprimaketa: RGM, S.A.

ISBN: 978-84-457-2637-2

Lege-gordailua: BI-3956-07

1992an Rio de Janeiroko Gailurrean onetsitako Ekintza Plana da Agenda 21, mundu osoan garapen iraunkorra sustatzea helburu hartuta. Hala, 1994an Europako hainbat tokitako agintariek Aalborg-eko Ituna sinatu zuten eta horrela hasi zen Tokiko Agenda 21 garatzen Europako herri eta hirietan. Gaur egun, Euskal Autonomia Erkidegoan 200 udalerrri baino gehiago ari dira lanean Agendaren barruan.

Bestalde, azken hamarkadetan, ingurumenarekiko gero eta kezka eta arduraren handiagoa sumatzen da gure Erkidegoko ikastetxeetan, eta, era berean, garapen iraunkorrerako hezkuntza ere gero eta gehiago zabalitzen ari da. Izan ere, 90eko urteetatik aurrera, ordura arteko ingurumen hezkuntzako proiektu puntual eta partzialak hezkuntza komunitate osorako proiektu bihurtu ziren. Ezberdintasunak ezberdintasun, guztiek (Ekoeskolak, Ekologia Eskolara, Eskola Ekologikoa,...) ikastetxearen ingurumen arazoaren azterketa (Ekoauditoria) egin ostean, iraunkortasunaren bidea jorrazteko konpromisoa hartu zuten.

Egoera horretan, Tokiko Agendak aukera paregabea eskaini zien ikastetxeei ingurumenaren alde jarduten segitzeko, eta gainera, bideak ireki zizkien ez bakarrik ikastetxeetan baita udalerrietan ere proposamenak egiteko eta erabaki prozesuetan parte hartzeko. Modu horretan hasi zen Eskolako Agenda 21 programaren bide oparoa.

Eusko Jaurlaritzak programa hori sustatzeko konpromiso argia hartu zuen *2002-2020 Garapen Jasangarrien Euskal Ingurumen Estrategian*. Horren arabera, 2012. urterako Erkidegoko derrigorrezko hezkuntzako ikastetxeen %100ek Eskolako Agenda 21en parte hartu behar dute.

Gainera, *2007-2010 eperako II. Ingurumen Esparru Programak* zehazten du hainbat neurri hartuko direla euskal hezkuntza-sisteman garapen iraunkorrerako hezkuntza sustatzeko.

Horien artean, ondokoak nabarmenduko ditugu:

- Garapen Iraunkorrerako Heziketaren nazio Batuen Hamarkadara (2005-2014) atxikitzea sustatzea, batez ere, EAEko ikastetxeetan.

- Derrigorrezko hezkuntzako ikastetxeetan «Garapen Iraunkorrerako Hezkuntzako» koordinatzaile kargua sortzea.
- Lau urtetik behin, eskolako ekobarometroa egitea, hezkuntza-elkartearen ingurumen- eta iraunkortasun-sentsibilizazio maila ezagutzeko.

Eskolako Agenda 2003-04 ikasturtean hasi zen 41 ikastetxerekin, eta hurrengo urteetan kopurua handituz joan da etengabe; 2007-2008 ikasturtean 419 ikastetxe –ia 15.000 irakasle eta 161.000 ikasle baino gehiago– daude programaren garapenean murgilduta. Asko da urte hauetan egin dena, eta, gure ustez, aurkezten dugun eskuliburu honek ondo erakusten du egindako ibilbidea. Bertan, hiru lurraldeetako 40 esperientzia biltzen dira, eta, espero dugu, oso erreferentzia ona izatea Eskolako Agenda 21 programan lanean ari diren eta etorkizunean ariko diren ikastetxe guztientzat.

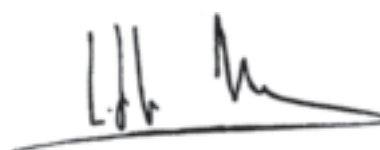
Jose Antonio Campos Granados

Hezkuntza, Unibertsitate
eta Ikerketa Sailburua

Esther Larrañaga Galdos

Ingurumen eta Lurralde
Antolamendu Sailburua

Euskal Autonomia Erkidegoko Eskolako Agenda 21 programa Estatuko hainbat erkidego eta nazioarteko hainbat herrirentzako erreferentzi eta eredu izatea lortu duten ikastetxe, erakunde eta agente guztiei. Eta, bereziki, eskuliburu honetan zuzenean parte hartu dutenei, hau da, ikastetxeetako koordinatzaileei, ingurumen enpresetako teknikariei, udal teknikariei eta Ingurugelako aholkulari guztiei. Den-denei mila esker, egiten ari diren lanetatik, erakutsi duten konpromiso eta interesetatik eta hezkuntzaren berrikuntzari egin dioten ekarpenetatik.

Sarrera				13
1.	Biodibertsitateari buruzko erakusketa eta aztarna ekologikoaren erabilpena Diagnostikorako	Biodibertsitatea	Gernika BHI	19
2.	Energiari buruzko jarduerak egiteko udalaren eta ikastetxeen arteko lankidetzak	Energia	Amurrioko ikastetxeak	25
3.	Kudeaketaren eta curriculum berrikuntzaren Diagnostikoa energiaren alorrean	Energia	Cooperativa Basauri HLBHIP	29
4.	Diagnostikoa eta hobetzeko proposamenak egiteko partaidetza-prozedura	Energia	Kurtzebarri LHI	33
5.	Energi kontsumoaren Diagnostikoa eta kudeaketa Bigarren Hezkuntzako institutu baten	Energia	Uribarri BHI	37
6.	Lan taldeak sortzea Ingurumen Batzordearen inguruan	Energia eta Mugikortasuna	Artaza Romo BHI	41
7.	Energiari eta hondakinei buruzko ekoarategiaren prestaketa parte-hartzailea	Energia eta Hondakinak	Larramendi Ikastola HLBHIP	45
8.	Programa zabaltzeko komunikazio tresna ezberdinen diseinua eta erabilpena	Hondakinak	Alkartu Ikastola LHI	51
9.	Hondakinen kudeaketa iraunkorrerako Diagnostikoa eta Ekintza Plana	Hondakinak	Arangoiti LHI	55
10.	Hezkuntza komunitateak hartutako konpromisoak hondakinen kudeaketa iraunkorrerako	Hondakinak	Artatse LHI	61
11.	Ikasleen erantzukizuna sustatzeko gela ekologikoa	Hondakinak	Bihotz Gaztea ikastola HLBHIP	65
12.	Hondakinen kudeaketarako Ekintza Planaren garapena	Hondakinak	Easo Politeknikoa GLHBI	69
13.	Ikastetxearen antolakuntza eta hezkuntza proiektu desberdinen arteko koordinazioa	Hondakinak	Elorrio BHI	73
14.	Ingurumen Batzordeko ikasleak aukeratzeko hauteskunde sistema	Hondakinak	Eskolabarri HLBHIP	77
15.	Hondakinei buruzko diziplina arteko proiektua	Hondakinak	Hirubide BHI	81

16.	Diagnostikoa egiteko materialak eta Ekintza Planaren jarduerak	Hondakinak	Juan Orobiogoitia BHI	85
17.	Hondakinak kudeatzeko arduren banaketa ikasleen artean	Hondakinak	Joxemiel Barandiaran Eskola LHI	89
18.	Ekintza Planaren ebaluazioa adierazleak erabilita	Hondakinak	Jesús Obrero Institutu Politeknikoa BHIP	93
19.	Paper erabiliarekin adreiluen fabrikazioa	Hondakinak	La Milagrosa HLBHIP	99
20.	Hondakinen kudeaketa Lehen Hezkuntzako ikastetxe batean	Hondakinak	Laiotz LHI	103
21.	Ekintza Plana Eskolako Agenda 21eko hiru ardatzen inguruan	Hondakinak	Colegio Nuestra Señora del Carmen HLBHIP	107
22.	Curriculum jarduerak zikloz ziklo antolatuta	Hondakinak	San Andres LHI	113
23.	Eskolen arteko Foroa antolatzeko prozedura parte-hartzailea	Hondakinak	Santurtziko ikastetxeak	117
24.	Ikastetxean sortutako hondakinen kudeaketa eredua	Hondakinak	Txindoki-Alkartasuna BHI	121
25.	Hondakinak kudeatzeko auzo elkarteekin lankidetzan aritzea	Hondakinak	Zamakola-Juan Delmás LHI	125
26.	Herriko aisia guneen ikerketa eta haien hobekuntzarako proposamenak	Kalea bizi	Tolosako ikastetxeak	131
27.	Udalaren eta ikastetxeen arteko lankidetzaren aldizkari baten argitalpenerako eta banaketarako	Kontsumoa	Azkoitiako ikastetxeak	137
28.	Curriculum jardueren garapena kontsumoaren inguruan	Kontsumoa	Elizalde LHI	141
29.	Andoaingo paisaia eta mugikortasun arloan gertatutako aldaketen azterketa	Mugikortasuna	Aita Larramendi Ikastola HLBHIP	147
30.	Bizikletaren erabilpena sustatzeko kanpaina eta bidegorri baten diseinua	Mugikortasuna	Aixerrota BHI	151
31.	Herriko mugikortasunaren Diagnostikoa eta proposamenen aurkezpena Eskolen Udal Foroan	Mugikortasuna	Andoaingo ikastetxeak	155
32.	Ingurumen Astea mugikortasun iraunkorraren inguruan	Mugikortasuna	Larrañazubi LHI	159
33.	Ikastetxean eta udalerrian egindako mugikortasunari buruzko diagnostikoa	Mugikortasuna	Sagrado Corazón Carmelitas HLBHIP	163

34.	Adierazleen bidezko ebaluazioa eta emaitzen komunikazioa	Ura	El Ave María HLBHIP	169
35.	Hezkuntza komunitatea sentsibilizatzeko argazki eta kartel lehiaketak eta aurkezpen digitala	Ura	Elgoibar BHI	173
36.	Mijoa errekaen egoera hobetzeko proposamenen eta konpromisoen aurkezpen digitala ipuin eran	Ura	Mutriku BHI	177
37.	Eskolako Agenda 21 proiektua garatzeko antolakuntza eredu	Ura	Serantes LHI	181
38.	Auzolanean egindako Urola ibaiaren garbiketa	Ura eta Hondakinak	Legazpiko ikastetxeak	185
39.	Hezkuntza komunitatea sentsibilizatzeko ipuin bat eta bideo bat egitea	Zarata	Alonsotegi LHI	191
40.	Inguruneko zarataren Diagnostikoa, hobetzeko proposamenak eta beren komunikazioa	Zarata	Ursulinas HLBHIP	195
Glosarioa				199
Aurkibidea Eskolako Agenda 21eko ardatzen eta faseen arabera				205
Aurkibide biak erlazionatzeko jardubideen taula				209

Ardatzak, curriculum berrikuntza, kudeaketa iraunkorra eta partaidetza dira; faseak, berriz, antolamendua, sentsibilizazioa, diagnostikoa, ekintza plana, ebaluazioa eta komunikazioa.

Halaber, eskuliburuan esperientzien kopuru mugatua dago, zehazki, 40 esperientzia. Beraz, egin diren guztien artean **aukeraketa** bat egin behar izan da.

Horretarako, kontuan hartu dira, alde batetik, lan *onak*, *ereduak* eskaintzen dituztenak eta *ekarpen berrizailerak* bat egiten dutenak; eta, bestetik, lan horiek duten *aplikagarritasuna* beste ikastetxe batzuetan. Gainera, Euskal Autonomia Erkidego osoan egiten ari den lanaren isla izateko, esperientzien aniztasuna biltzeko, hezkuntza-maila ezberdinetzat *ereduak* eskaintzeko... ondoko beste irizpide hauek ere izan dira kontuan:

- Landutako gai guztien eta garatutako fase eta ardatz guztien adibideak izatea.
- Lurralde guztietako eta, ahal den neurrian, ahalik eta eskualde gehienetako esperientziak jasotzea.
- Hezkuntza maila ezberdinetan, bereziki Lehen Hezkuntzan eta Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzan egindako lanak agertzea.

Eskuliburua prestatzeko lehenengo pausua ikastetxe aukeratuen behin-behineko zerrenda egitea izan da. Horretarako erabili den oinarrizko iturria ikastetxeek ikasturte amaieran betetzen duten *memoria* izan bada ere, hori bezain garrantzizkoa izan da Ingurugelako aholkularien iritziak eta argibideak.

Gero, zerrendako ikastetxeen Eskolako Agenda 21eko koordinatzaileei esperientzia azaltzeko eskatu zaie *eredu fitxa* bat betez. Biziki eskertzen zaie lan horretan egindako ahalegina.

Azkenik, fitxa horiek bildu, berraztertu eta egokitu dira argitaratu ahal izateko.

Argitalpenean ikastetxe bakoitzeko esperientzia bana agertzen da, eta, oro har, programaren fase bat edo esparru bat deskribatzen da. Esperientzia horiek *gaika* bildu dira, baina, horrez gain beste aurkibide bat dago faseka eta esparruka antolatuta. Gainera, bilaketa errazteko aurkibide biak erlazionatzen dituen taula bat agertzen da (Jardunbideen taula). Bestalde, idatzita dagoena osatzeko eta hobeto ulertzeko eskuliburuarekin batera DVD bat dago, eta bertan, euskarri ezberdinetan (Word, PDF, PowerPoint, Excel...), hainbat argibide, *eredu* erabilgarri (inkestak, galdetegiak, taulak, txantiloak...) eta azalpen osagarri aurki daitezke. Esperientzia deskribatzeko erabili den fitxaren «Informazioa osagarria» atalean agertzen da zer nolako informazioa dagoen aipaturiko DVDan.

Bildutako esperientzia hauek guztiek argi erakusten dute zenbat lan on, isil eta interesgarri egiten ari den gure artean eta zein modu anitz eta aberatsean gara daitekeen Eskolako Agenda 21. Agerian uzten dute, potentzialtasun handiko programa dela eta mende honetako hezkuntza erronkei erantzuteko eta iraunkortasunaren bidea jorratzeko oso tresna eraginkorra izan daitekeela.

Zer da Eskolako Agenda 21?

Eskolako Agenda 21 ikastetxearen iraunkortasuna eta kalitatea lortzeko hezkuntza programa da. Komunitatearen partaidetzan oinarritzen da eta udalerriko garapen iraunkorrean parte hartu eta laguntzen du.

Zeintzuk dira bere ardatzak edo esparruak?

- **Eskola ingurunearen kudeaketa iraunkorra**

Ikastetxeak kudeaketa erreala, arduratsua eta iraunkorra bultzatu eta aurrera eramaten du ondokoei dagokienez: baliabideak, materialen kontsumoa, energia, sortutako hondakinak eta eskolako jarduerak duten eragina ingurumenean.

- **Curriculum berrikuntza**

Eskolako Agenda 21 programak hezkuntza jarduera guztiak barne hartzen ditu. Hezkuntza arloko helburuen gaineko gogoeta bultzatzen du eta gertuko inguruneari dagozkion eduki errealak lantzen ditu. Diziplinartekotasuna, bizikidetzeta, lankidetzeta, talde lana eta metodo berritzaileak sustatzen ditu.

- **Komunitatearen partaidetzeta**

Kudeaketan eta erabakiak hartzeko prozesuan, Eskolako Agenda 21 programak ondokoak ditu protagonistatzat: familiak, irakasleak, administrazio eta zerbitzuetako langileak eta, bereziki, ikasleak. Horretarako partaidetzazko bide demokratikoak antolatu eta bultzatzen ditu bai ikastetxean bai tokiko foroetan.

Zeintzuk dira lantzen dituen gaiak?

Baliabide naturalak (ura, energia, elikagaiak), kutsadura (zarata, airearen kutsadura, uraren kutsadura...), kontsumoa, klima aldaketa, garraioa eta mugikortasuna, eskola eta bere ingurua (aisia, hirigintza), globalizazioa (aztarna ekologikoa, ekonomia, garapena)...

Zer lotura du Tokiko Agendarekin?

Eskolako Agenda 21 Tokiko Agenda 21 programaren baitan garatzen da eta bertan parte hartzen du, Aalborg-eko Ituna sinatzearen ondorioz sortutako tresna izanik. Ikastetxeak udalak egindako gonbiteari ematen dion erantzuna da, ikasleek Tokiko Agenda 21 programaren garapenean parte hartzekoa, hain zuzen ere.

Ikastetxeak udalerrian iraunkortasunaren alde lan egiteko konpromisoa hartzen du, partaidetzazko eskolen Udal Foroetan bere proposamenak aurkeztuz eta konpromisoak hartuz. Bere aldetik, egindako ekarpenak udalak kontuan hartu eta haiei erantzuten saiatzen da.

Nola garatzen da EA21 proiektua?

1. Antolamendua eta plangintza

Programa aurrera eramateko antolamenduaren oinarriak finkatzen dira: koordinatzailea, talde sustatzailea, horientzako ordutegiaren egokitzapena.... Horrekin batera hasierako plangintza (programaren iraupena erabaki: urte bete edo bi, hasierako kronograma, hurrengo fasearen egitama prestatu...) zehazten da, baita aipatutako plangintza hori berrikusteko eta finkatzeko prozedura ere.

2. Sentsibilizazioa eta motibazioa

Hezkuntza Komunitatearen partaidetzan oinarritzen denez berebiziko garrantzia du sentsibilizazioak. Fase hau garatzeko komeni da Plan edo Egitamu berezia egitea, non estamentu ezberdinei zuzendutako helburu eta jarduerak bereizten diren.

3. Diagnostikoa

Fase honek ikastetxearen hasierako argazkia edo irudia edukitzeko balio du, hau da, hasierako ebaluazioa egiteko. Gainera, udalerraren egoeraren azterketa egiteko una aproposa da. Diagnostikoa programaren hiru ardatzen (curriculum berrikuntza, kudeaketa eta partaidetza) inguruan egiten da.

4. Ekintza Plana

Ekintza Planean lortu nahi diren helburuak eta helburuak lortzeko jarduerak planifikatzen eta zehazten dira.

Ondoko urratsak ditu: elaborazioa, onespina (ahalik eta jende gehienaren partaidetzarekin) eta aplikazioa.

5. Ebaluazioa

Ebaluazioarekin hausnarketa kritikoa egiten da Eskolako Agenda 21en prozesua berraztertzeke, baloratzeko eta hobetzeko. Komeni da ebaluaziorako ekintzak ikasturtean zehar egitea, baina proiektuaren amaiera da momentu egokia helburuen lorpen maila jakiteko eta ibilbidean egindakoa baloratzeko.

Adierazleak ebaluazio tresna egokiak dira. Ingurumenaren egoerak denboran zehar izandako bilakaera ebaluatzeko eta egoerak hobetuz edo okertuz doazen egiaztatzeke erabiltzen dira.

6. Komunikazioa

Komunikazioa ere prozesu osoan zehar egin daiteke. Oso egokia da komunikazio plana izatea proiektuaren garapena eta lorpenak zabaltzeko. Plan honetan zehaztu daitezke uneak, erabiliko diren tresnak eta izango dituen hartzaileak.

BIODIBERTSITATEA

BIODIBERTSITATEA

Biodibertsitateari buruzko erakusketa eta aztarna ekologikoaren erabilpena Diagnostikorako

1

Ikastetxearen izena	Gernika BHI
Herria (Lurraldea)	Gernika-Lumo (Bizkaia)
Ikasturtea	2004/2005 eta 2005/2006
Maila	Bigarren Hezkuntza
Gaia	Biodibertsitatea
EA21 programaren arloa	Sentsibilizazioa eta Diagnostikoa
Idea nagusia	Hezkuntza komunitateko estamentu guztietara iristeko «Biodibertsitateari buruzko» erakusketa zirrargarria eta Diagnostikoa egiteko «aztarna ekologikoaren» erabilpena.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Ikastetxe publiko honetan 715 ikasle eta 80tik gora irakasle gaude, pare bat kilometroko distantziara dauden bi eremutan banatuta. Urdaibaiko Biosfera Erreserban kokatuta egonik ingurumenarekiko kezka eta interesa nabariak dira.

Eskolako Agenda 21 programa *Biodibersitatearen* inguruan garatzeko orduan, mota honetako ikastetxeetan behintzat, hau da, tamainaz handiak eta hezkuntza mailaz konplexuak diren kasuetan, proiektuaren arrakastarako *sentsibilizazio* kanpaina zabal bat antolatu behar zela ohartu ginen. Horren barruan, ikastetxeko parte diren eragile guztiei iristeko ekimen nagusi bat burutzea erabaki zen, eta hori *Biodibersitateari buruzko erakusketa* eginez lortu zitekeela pentsatu genuen.

Erakusketa institutuan dagoen patio handian egin zen. Antolatzeko irizpidea guk bereiztutako *biodibersitate mota* ezberdinak izan ziren. Izan ere, biodibersitatea bere adierarik zabalenean hartu genuen eta dibersitate *naturala* eta *kulturala* bereiztu genituen. Dibersitate naturala adierazteko patrioko lau gune erabili ziren: *paisaiak* (Euskal Herriko paisaien 10 argazki eta Marrazketako ikasleek Urdaibaiko paisaia ezagun baten margo-lan erraldoia), *ekosistemak* (Urdaibaiko 10 ekosistemen poster handiak), *espezieak* (Urdaibaiko paduretako 10 espezieen argazkiak) eta *geneak* (Indaben 15 bat barietate); eta kulturalerako bosgarren bat (institutuko ikasleen jaioterrietako argazki esanguratsu bana, argazkiei buruzko bakoitzaren ama-hizkuntzan egindako idazkia eta, beharrezko kasuetan, horren itzulpena euskaraz) .

Gainera, gune bakoitzean musika-aparatu bat zegoen jatorri ezberdineko doinuekin girotu nahi zuenarentzat. Horretarako musikako ikasleek gune bakoitzarentzat aproposa jo zuten kanta bilduma aukeratu eta CD banatan grabatu zuten.

Bestalde, erakusketaren sarreran *Biodibersitatearen mehatxuak* adierazteko panel handia jarri genuen, eta gaien sakontzeko mehatxuetariko bat aukeratuko genuela erabaki zen Ingurumen Batzordean. Gu guztion eguneroko bizitzan *gehiegizko kontsumoa* nabari-nabaria da baita ikastetxean bertan ere; neurritz kanpoko kontsumo horrek baliabide naturalak xahutzea eta ingurunea kutsatzea dakarrenez biodibersitateari kalte handia egiten dio. Hori guztia kontuan izanik mehatxu hori aukeratzea erabaki zen eta diagnostikoa egiteko *aztarna ekologikoan* oinarritzea pentsatu genuen.

Aztarnaren kalkuluak maila ezberdinetan egin genituen: batetik mintegi buruen bitartez *irakasleen aztarna* mintegika (sailka), bestetik tutoreen bitartez *ikasleen aztarna* gelaka eta mailaka, eta azkenik, *ikastetxearen aztarna* orokorra. Kalkulu horiek adierazpen grafikoak gela guztietan eta txoko berdean jarri ziren.

Datuak aztertzean argi zegoen norberaren eta ikastetxearen funtzionamendua iraunkorragoa izateko *aztarna* murrizteko beharrezkoa. Hori lortzeko *proposamenak* egiteko epea zabaldu zen eta hausnarketa errazteko Ingurumen Batzordeak aztarnaren kalkulurako kontuan hartzen diren esparru ezberdinetan oinarritutako galdetegia pasatu zien estamentu ezberdinei. Berritua ere, irakasleek sailka eta ikasleek gelaka euren proposamenak egin zituzten eta Ingurumen Batzordeak guztien bilduma esparruka (energia, ura, papera, hondakinak, bestelakoak) egin zuen. Esparru horiei guztiei batera ekitea ezinezkoa zenez, kasu honetan bereziki gurasoen iritziari jarraituz, hurrengo urtean *Hondakinen* esparrua lantzea erabaki genuen.

Lorpenak

- Ingurumen Batzordea indartu eta sendotu da, bera izan baita *erakusketaren* arima eta antolatzailer nagusia, baita *aztarnaren* kalkulu guztien eta hura murrizteko proposamenen bideratzailea ere.
- Ikastetxearen zokondo guztietara iritsi da. Irakasleei dagokienez mintegi buru guztiek eta tutore guztiek mailaka antolatuta bisitatu dute erakusketa Ingurumen Batzordeko kideren baten eskutik, eta gehiengo zabalak hartu dute parte aztarnaren inguruko ekintzetan. Irakasleen kasuan tutoreak izan dira arduradunak bisita antolatuak egiteko eta aztarna gela guztietan landu da.
- Erakusketaren antolaketak eta *aztarnaren* kalkuluak ikasle eta irakasle askoren partehartzea ahalbidetu du.

- Erakusketaren eta *aztarnaren* inguruan egindako jarduera curricularretan sail ezberdinek hartu dute parte (Marrazketa, Musika, Orientazioa, Hizkuntzak, Natur Zientziak...) eta diziplinartekotasuna sustatu da.
- Erakusketaren oihartzuna ikastetxetik haratago iritsi da. Prentsaurreko bat antolatu zen eta bertan, besteak beste, Eusko Jaurlaritzaren Lurralde Antolamendu eta Ingurumen Saileko Biodibertsitatearen zuzendaria egon zen. Bestalde, ETBko «Ikusgela» programan ere agertu zen. Gainera, erakusketa bisitatzera Urdaibaiko Patronatuko zuzendaria, eskualdeko alkatessa bat eta beste eskola batzuetako irakasleak etorri ziren.

Arrakastaren faktoreak

- Ikastetxearen antolaketa ona: Mintegi buruak zuzendaritzarekin astero biltzen dira; berdin tutoreak orientatzailearekin mailaka antolatuta; EA21 programa garatzeko irakasleen talde sustatzailea astero bildu ahal izateko ordutegia egokituta dago...
- Zuzendaritzaren harrera ona eta inplikazioa. Zuzendaritzako kide bat dago bai talde sustatzailean baita Ingurumen Batzordean ere.
- Koordinatzailearen laguntza orduak.
- Biodibertsitateari buruz Urdaibaiko Patronatuaren ekimenez argitaratutako mota ezberdinetako materialak.

Zailtasunak

- Ikastetxea ingurumen hezkuntzan aritutakoa da, baina ez ikastetxe modura, ez eskola komunitate osoa inplikaturik, baizik eta irakasle zehatz batzuk, bereziki natur zientziekin erlazionaturiko sail batzuk hain zuzen.
- Gurasoen parte hartzeko ohitura falta.
- Gernikako Udalaren inplikazio eza.
- Erakusketaren aurrean ikasle gehien jarrera pasiboa. Erakusketan antolatutako 5 guneetan aukera zegoen etxetik argazkiak, artikulak, idazkiak...ekartzeko. Gutxi egin zuten.
- Ikasleen motibazioa lortzea, adina aurrera joan ahala, zailago egiten da.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Antolaketa parte hartutako ikasle eta irakasleez gain oso garrantzizkoa izan da Gernikako burdindegiko bateko langilea sortutako arazo tekniko guztiak konpontzeko funtsezkoa izan baita.

Baliabide materialak

- Institutuko patio handia erakusketa egin ahal izateko.
- Paisaia eta espezieen guneetan erabilitako argazkiak eta horiek aurkezteko kortxoak.
- Ekosistemen gunean posterrak, aurkezteko erabilitako kartoi luma eta zintzilikatze kokatutako barra metalikoa eta hegatzkoak.
- Kulturen gunean Marrazketako sailekoek utzitako panelak eta bertan jarritako argazkiak.
- Geneen gunean indabak erakusteko erabilitako armairu metalikoa eta otzaratzkoak.

- Zenbait bideo, hala nola «Ilha das flores», «La pesadilla de Darwin», eta dokumentuak

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Helbidea: Gernika BHI, Carlos Gangoiti, 23 (48300 Gernika-Lumo)

Telefonoa: 94-6250589; e-mail: 014320aa@hezkuntza.net

DVDan bildutako informazioa

Gernika karpeta:

- Grafikoak (adierazpen grafikoen karpeta)
 - Erakusketa 2004-05 (argazkien karpeta)
 - Aztarna murrizteko proposamenak (Word artxiboa)
 - Ikasleen aztarna ekologikoa (Word artxiboa)
-

Erreferentzi dokumentuak

- **Hidalgo, J eta del Villar, J (2004)**. «Uretako hegaztien gidaliburua. URDAIBAI». Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia. Vitoria-Gasteiz.
 - **Martin, R eta Muñoz, J.C (1993)**. «Urdaibai. Biosfera-Erreserba». Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Publikoa. Vitoria-Gasteiz.
 - **Canales, F et.al (2003)**. «Naturagune Paregabeak. Euskal Autonomia Erkidegoan Natura 2000 sarea». Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia. Vitoria-Gasteiz.
 - **Euskal Herria aldizkariak**. Sua argitaketxea.
 - **Eusko Jaurlaritza (2005)**. Euskal Autonomia Erkidegoaren aztarna ekologikoa. Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia. Vitoria-Gasteiz.
 - **Gobierno de Aragón**. Frenar el cambio climático. Un reto de todos (Cuaderno del alumnado). Departamento de Medio Ambiente.
 - **Gobierno de Navarra (2004)**. Tu huella ecológica (La huella ecológica en los centros educativos). Departamento de Medio Ambiente, Ordenación del Territorio y Vivienda.
-

Esteka interesgarriak

- Patronatuko e-maila: urdaibai@ej-gv.es
 - <http://www.ingurumena.ejgv.euskadi.net/r49-12892/eu/>
 - www.urdaibai.org/eu/haziak.asp; haziensarea@urdaibai.org; gene barietatea lantzeko erreferentziak.
 - www.survival.es; www.unesco.org kultura aniztasuna lantzeko egokiak.
 - www.earthday.net/footprint
 - www.vidasostenible.org
-

ENERGIA

ENERGIA

Ikastetxeen izenak	Lucas Rey LHI, Antonio Rueda LHI, Virgen Niña HLBHIP, Aresketa Ikastola HLBHIP eta Zaraobe BHI.
Herria (Lurraldea)	Amurrio (Araba)
Ikasturtea	2003/2004 eta 2004/2005
Maila	Maila guztiak
Gaia	Energia
EA21 programaren arloa	Partaidetza herrian
Ideia nagusia	Udala eta ikastetxeen arteko lankidetzak: diagnostikoa herrian, Aste Berdea (erakusketa, jaia, hitzaldiak...), aldizkaria.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Amurrioko Udalak 2001. urtetik martxan du Tokiko Agenda 21. Horri lotuta udalerriko ikastetxeok 2003/2004 ikasturtean Eskolako Agenda 21 garatzen hasi ginen.

Lehendabizi, eta lanean hasteko, gai bat aukeratu genuen; gure kasuan, Tokiko Agendarekin lankidetzan, *Energia* aukeratu zen, eta hurrengo ikasturtean ere gai bera landu genuen. Urte bi horietako ibilbidean azpimarragarria da eskolen eta udalerraren artean izandako erlazio positiboa.

Izan ere, energiaren diagnostikoa ez zen bakarrik ikastetxeetako egin, udalerrikoa ere landu genuen. Azken horretarako, etxeak, dendak eta industriak hartu genituen kontuan eta datuak biltzeko, besteak beste, inkesta egokiak prestatzeari ekin genion.

Diagnostikoaren ostean ondorioak atera eta Ekintza Plana garatzean, energiaren inguruko hainbat jarduera egin genituen, eta horietako zenbaitzuk herrian ere aurkeztu genituen 2005eko ekainaren 4an egindako Aste Berdean. Bertan, besteak beste, ondoko jarduerak egin ziren:

- Eskolek ikasturtean zehar egindako lanaren erakusketa orokorra Amurrioko Bañueta polikiroldegian. Erakusketa horren barruan azpimarra daiteke eguzki asmakizunen aurkezpena. Asmakizun horiek egiteko plaka fotovoltaikoak erabili ziren (ikus erantsitako DVDan Amurrioko ikastetxeak karpeta).
- Energiaren Euskal Erakundearen (EEE-EVE) hitzaldiak: energia eraginkortasuna eta egoera energetikoa Euskal Herrian.
- Eguzki Jaia Juan Urrutia plazan. Ikasleek tailerretan egindako eguzki asmakizunen erakusketa (eguzki labeak...). Ingurumena izeneko antzerkia eta herri txistorrada (ikus erantsitako DVDan Amurrio karpeta).

Azkenik, energiaren inguruan, ikastetxeen eta udalerrriaren egoera hobetzeko zenbait proposamen egin genituen eta Eskolen Udal Foroan aurkeztu ziren alkatearen aurrean. Esan behar da, udalak egindako proposamen horietako batzuk onartu eta gero praktikan ipini zituela. Hala nola:

- Eguzki instalazio termikoak eta fotovoltaikoak zenbait ikastetxe eta udalaren eraikinetan ipintzea.
- «Aresketamendi» Energia Berriztagarrien Parke Tematikoa antolatzea. Amurrioko parke horren helburu nagusia da energia berriztagarriak jolas moduan eta era dinamikoan ezagutaraztea.
- Gainera, egindako hori guztia herrian zabaltzeko udalak argitaratzen duen «*Gure ingurua, gure herria*» aldizkaria erabili zen. Aldizkari hori Iraunkortasunerako udal argitalpena da, eta Eskolako Agendan egindako lanak eta proposamenak aldiro jasotzen dira (ikus erantsitako DVDan Amurrio karpeta).

Lorpenak

- Ikasleek beraiek prestatutako sentsibilizatzeko kanpaina bati esker (informazio kartelak, marrazkiak aholkuekin...), eta, oro har, egindako ibilbide osoaren ondorioz energia aurrezteko neurri zehatzak hartzea (ura, elektrizitate eta bestelakoak).
- Herriko eskola guztiak eta hezkuntza maila guztiak proiektu komun batean aritzea.
- Eskolak herrira zabaltzea eta herriko egoeraz jabetzea.
- Udalerriko energia alorreko egoera hobetzeko egindako proposamen batzuk udalak onartzea eta praktikan jartzea.

Arrakastaren faktoreak

- Ikastetxe eta bereziki koordinatzaileen inplikazioa proiektuan.
 - Ingurugelaren laguntza eta aholkularitza didaktikoa.
 - Udalaren inplikazioa eta laguntza teknikoa.
-

Zailtasunak

- Giza zein diru baliabide eskasak.
- Koordinatzaileen denbora falta proiektuan aritzeko.
- Ikastetxeen agendan tarte gutxi jarduerak burutu ahal izateko.
- Zenbait irakasleren inplikazio eskasa, ikastetxeetara proiektu ugari iristen direlako eta nahikoa lan dutelako horiek guztiak aurrera eramaten.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Gasteizko Ingurugelako teknikaria.
- Udalaren Ingurumen Saileko teknikaria.
- Amurrioko ikastetxe guztietako ikasleak eta irakasleak.

Baliabide materialak

- Publizitatea egiteko kartelak eta diptikoak.
- Zenbait jarduera egin ahal izateko behar diren gune ezberdinak: hitzaldietarako aretoak, Eskolen Udal Fororako aretoa, asmakizunen erakusketarako aretoa, eguzki jaia kalean egiteko gunea.

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Amurrioko Udala

Ingurumen Saila

Juan Urrutia plaza, z/g

01470 Amurrio (Araba)

Tel: 945/891161

E-mail: apinedo@amurrio.org (Amaia Pinedo)

DVDan bildutako informazioa

Amurrio karpetan:

- «Gure ingurua, gure herria» karpetan: aldizkariaren 4, 6 eta 9 zenbakiak (PDF artxiboak).
 - Argazkiak karpetan: Eguzki jaia eta Bañuetako erakusketa.
-

Erreferentzi dokumentuak

«Gure ingurua, gure herria» Amurrioko Iraunkortasunerako udal aldizkaria.

Esteka interesgarriak

Amurrioko Eskolako Agenda 21i buruzko informazioa:

- <http://www.amurrio.org/castellano/municipal/municipal.php?pg=ambiente.php>

Aldizkaria on-line:

- http://www.amurrio.org/revista_ma/04.pdf

- http://www.amurrio.org/revista_ma/06.pdf

- http://www.amurrio.org/revista_ma/09.pdf

ESKOLAKO AGENDA 21EKO ASTEA
LA SEMANA DE LA AGENDA 21 ESCOLAR

ORGANIZA / ANTOLATZAILEA:
Ayuntamiento de Amurrio / Amurrioko Udala

ENERGIA / LA ENERGÍA

AMURRION

COLABORA / LAGUNTZAILEA:
VIALSARA 21

2004ko maiatzaren 25etik 29ra
Del 25 al 29 de Mayo de 2004

Ikastetxearen izena	Cooperativa Basauri HLBHIP
Herria (Lurraldea)	Basauri (Bizkaia)
Ikasturtea	2004/2005, 2005/2006
Maila	Haur Hezkuntza; Lehen Hezkuntza; Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza, Batxilergoa
Gaia	Energia
EA21 programaren arloa	Diagnostikoa
Ideia nagusia	Kudeaketaren eta curriculum berrikuntzaren diagnostikoa energiaren alorrean.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Basauri Ikastetxeak-Irakaskuntzako Elkarte Kooperatiboak 640 ikasle ditu, Basaurikoak eta inguruko herrietakoak, eta 42 irakasle.

Azken urteotan, ikastetxeak ingurumen kanpaina desberdinetan parte hartu izan du gure ingurunea hobetzeko. 2004-2005 ikasturtetik ari gara Eskolako Agenda 21en parte hartzen, ikastetxean ingurumenaren alorrean garatzen genituen jarduera guztiak irizpide komunen arabera bateratzeko aukera ona izanik. *Energia* izan zen aukeratu genuen gaia.

Ingurumen Batzordea arduratu da diagnostikoaren plangintza egiteaz eta Eskolako Agenda 21eko gainerako faseez,

galdesortak, metodoak eta ordutegiak diseinatu edota egokitzeko eskola-orduetan biltzen diren taldeek lagunduta. Diagnostikoak Agendaren hiru lan eremuak barne hartu ditu, alegia, curriculum berrikuntza, partaidetza eta energiaren kudeaketa. Baina deskribapena egiteko berrikuntzan eta kudeaketan oinarrituko gara.

Curriculum berrikuntzari buruzko diagnostikoa

- 2004-05 ikasturtean galdesorta bat banatu genuen irakasleen artean arlo eta maila bakoitzean «Energia» gaia agertzen den moduari buruzko datuak biltzeko. Agenda 21eko koordinatzaileak kalkulu orri batean bildu zituen emaitzak. Energiaren gaia arloetan eta mailetan agertzen den proportzioa aztertu genuen eta konparazio taula bat landu genuen, emaitzak grafikoetan erakusten zituen.
- Hurrengo ikasturtearen hasieran antzeko galdesorta bat banatu genuen aukeratutako gairako (mugikortasuna eta garraioa), baina energiaren gairako aurreko ikasturtean unitate didaktikoetan gehitutako edo aldatutako elementu guztiak zehaztu. Datu horiek 2004-05 ikasturteko tauletan gehitu genituen eta lortutakoa erakusteko konparazio bat egin genuen.

Energiaren kudeaketa iraunkorrari buruzko diagnostikoa

- Hiru mailatan egin genuen diagnostikoa:
 - Ikastetxearen hasierako diagnostikoa. Boluntarioez osatutako lau taldek ikastetxe osoari dagozkion datuak bildu zituzten.
 - Ikasgelaren hasierako diagnostikoa. Ikasgela bakoitzeko ingurumen ordezkariak tutorearekin eta euren taldearekin ikasgela bakoitzaren ezaugarri iraunkorrei buruzko datuak bildu zituzten. (Ikus DVDan «Proceso de diagnóstico en el centro escolar» artxiboa)
 - Aldizkako diagnostikoa. Talde bakoitzeko ingurumen ordezkariak bi alditan jaso zituzten datuak (2004ko abenduan eta 2005eko urtarrilean). Diagnostikoa ikasgela guztietan egin zuten eta parametro aldakorak neurtu zituzten egunean zehar eta egun desberdinetan. Lortutako datuak kalkulu orri batean bildu zituzten. 2005-2006 ikasturteko antzeko datuetan errepikatu zuten prozesua.
- Bildutako datuekin informatika gelako ikasleek laborpen taulak eta konparazio grafikoak egin zituzten, bi ikasturteetan aztertutako aldagaiak aditzera ematen zituztenak (tenperatura, argiztapena, ateak, gortinak...).
- Lortutako datuak ikasleekin, irakasleekin eta Ingurumen Batzordearekin egindako bilera desberdinetan aztertu eta ondorioak atera zituzten.
- Azkenik, taula, grafiko eta gainerako datu guztiekin aurkezpen digital bat egin zuten (ikus DVDan «Diagnóstico inicial 0506») emaitza interesgarrienak laburbiltzeko eta ondoren ikastetxeko hezkuntza komunitateari aurkezteko.

Lorpenak

- Ikastetxeko estamentu guztien partaidetza egitura sortu da: ikasleek Ingurumen Batzordearen eta batzordeko delegatuek aukeratzen dituzten ingurumen ordezkarien bileren bitartez; irakasleek, Ingurumen Batzordearen bidez baita ere, baita zuzendaritzak, gerenteak, mantenimenduko teknikariak eta gurasoek.

- Proiektu berean guztiok parte hartzeko kontzientzia sortzen ari da.
- Oso datu adierazgarriak lortu dira 2004-05 eta 2005-06 ikasturteak konparatzean.

Arrakastaren faktoreak

- Era horretara proiektuari eskainitako berariazko denborak eta espazioak sor daitezke, eta horrela hezkuntza komunitatearen inplikazioa errazten da.
- Lan jardunaren barruan bilerak egiten dira astelehenero 16:00etatik 18:00etara, eta bilera horietan aztertzen diren gaien artean Eskolako Agenda 21 proiektua nabarmentzen da. Bilera horiek ikastetxeko irakasle guztiek parte hartzen duten foroa dira.
- Zuzendariak Eskolako Agenda 21 proiektuarekin eta ingurumenarekin konpromisoa hartu du.
- Ikasketa buruek eta zikloetako koordinatzaileek dagokien koordinazio lanean barne hartzen dute Eskolako Agenda 21.
- Ingurumen ordezkarien batzarrak ikasleen partaidetza bultzatzen du Haur Hezkuntzatik Batxilergora.
- Goi mailetako eta behe mailetako talde/gelen arteko «senidetze» kontzeptua landu dugu zaharrenak txikiekin batera zeregin jakin batzuetan elkarlanean aritzeko.

Zailtasunak

- Maila desberdinetako irakasleak eta ikasleak antolatzea (Haur Hezkuntzatik Batxilergora).
- Proiektu bakar batean oso bestelako hezkuntza mentalitateak eta lan egiteko moduak koordinatzea (lizentziatuak, diplomatuak, laguntzaileak, teknikariak,...).
- Ziklo desberdinetakoak diren eta eskola ordutegi ezberdinak dituzten ikasleak biltzeko orduak koordinatzea.
- Ikasleek ez dute gogo bera erakusten parte hartzeko garaian. Talde batzuetan boluntario asko daude eta parte hartzeko gogoia erakusten dute; beste batzuetan, berriz, zaila izaten da ordezkariak lortzea. Zenbait ikaslek klase araututik «ihes» egiteko modua balitza bezala ikusten dute Agenda 21.
- Partaidetza nahiko eskasa da gurasoen aldetik.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Ikasle boluntarioak.
- Irakasle inplikatuak.
- Zuzendaritza taldea.
- Gerentea.
- Mantenimenduko teknikaria.
- Administrazioiko idazkaria.

- Etxezaina.
- 3 ama.

Baliabide materialak

- Termometroak (1 ikasgela bakoitzeko).
- Papertegiko materiala eta ikastetxeko fotokopiagailua.
- Informatika gela.
- Ordezko materialak (fluoreszenteak, entxufeak, ateetako malgukiak,...).

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

J. Iñaki Ojanguren
 P. Ku. 38
 Basozelai, z/g
 48970 Basauri
 Bizkaia
 Tel.: 94 449 20 38 Fax: 94 426 09 29
 jiojanguren@terra.es
 zuzendaritza@colegiobasauri.e.telefonica.net

DVDan bildutako informazioa

- Colegio Basauri karpetan:
- Diagnóstico Energía (karpeta)
 - Diagnóstico Participación (karpeta)
 - Diagnóstico inicial 0506 (Power Point aurkezpena)
 - Proceso de diagnóstico en el centro escolar (Word artxiboa)

Esteka interesgarriak

Ikastetxearen diagnostikoa:

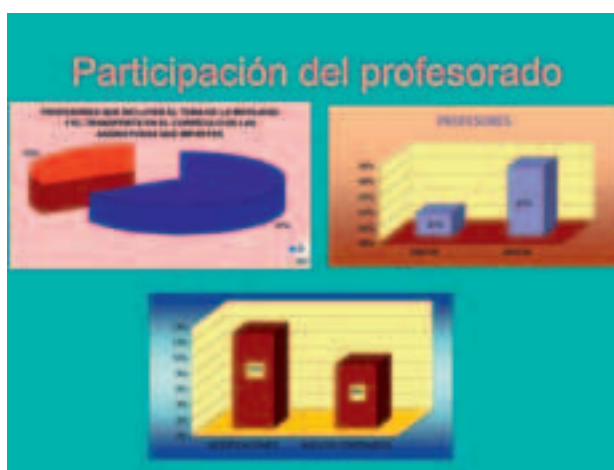
- <http://es.geocities.com/jiojanguren/ag21/ag21.html>

Jardueretako argazkiak:

- <http://es.geocities.com/cobasauri/carpeta4.html>

Ikastetxeko Eskolako Agenda
 21en oraingo web orria:

- <http://es.geocities.com/ae21copebasauri>

Diagnostikoa eta hobetzeko proposamenak egiteko partaidetza prozedura

4

Ikastetxearen izena	Kurtzebarri LHI
Herria (Lurraldea)	Aretxabaleta (Gipuzkoa)
Ikasturtea	2005/2006
Maila	Lehen Hezkuntza
Gaia	Energia
EA21 programaren arloa	Partaidetza ikastetxean
Idea nagusia	Diagnostikoa eta hobetzeko proposamenak egiteko partaidetza prozedura.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Kurtzebarri Eskolan 328 ikasle eta 34 irakasle gaude. 2005-2006 ikasturtean hasi ginen Eskolako Agenda 21 programan parte hartzen *Energia* gaia landuz eta Debagoienako beste ikastetxeekin koordinatuz.

Programa egokitasunez aurrera eramateko ondoko erabakiak hartu ziren:

- Proiektuen metodologiaren bitartez lan egitea, elkarlanerako eta parte-hartze demokratikorako metodologia egokiena deritzogulako.
- Ikasturte bakoitzean lantzen den gaia (energia, ura...) Ikastetxeko Curriculum Proiektuan txertatzea, ondorengo ikasturteetan ere gai horren lanketa bermatzeko.

Eskolako Agenda 21 programa garatzeko faseetako bat diagnostikoarena da, eta horri ekin genionean hezkuntza komunitatearen aldetik ahalik eta parte-hartzerik handiena lortzen saiatu ginela azpimarratu nahi dugu.

Diagnostikoa hiru eremu ezberdinetan egin zen:

- Eskolan. Diagnostikoa egiteaz 1. zikloko ikasleak arduratu ziren.
- Herrian. 2. zikloko ikasleak.
- Etxetako ohituren inguruan. 3. zikloko ikasleak.

Ziklo guztietan diagnostikoa eta proposamenak egiteko prozedura berdintsua izan zen:

- Lanak gelara antolatu ziren eta datuen bilketa taldeka.
- Lortutako datuak gela guztietan landu ziren eta gainera egoera hobetzeko proposamenak egin ziren.
- Emaitzak etxetara eraman ziren, gurasoekin komentatzeko eta ekarpenak jasotzeko, bereziki herriko diagnostikoari zegozkienak.
- Berriro gelan, ekarpen berriak landu ziren eta ikasleen asanbladan azaltzeko txostena prestatu eta adostu zen.
- Egindakoari batasuna emateko eta Etapa osoa inplikatzeko, eskolako areto nagusian ikasleen asanblada egin zen. Bertan, ziklo bakoitzeko ikasle talde batek azaldu zizkien beste guztiei eurek egindako diagnostikoaren emaitzak, eta egoera hobetzeko onartutako proposamenak. Iritziak eta iradokizunak jaso ondoren bozketa egin zen.
- Asanbladan onartutako proposamenekin txosten bat egin zen (ziklo bakoitzak berea) Eskolen Udal Foroan defendatzeko.

Eskularen tailerretan, non adin eta gela ezberdinetako haurrak elkartzen diren, Energiaren inguruko eskulak egin ondoren gurasoentzat erakusketa bat prestatu zen.

Lorpenak

- Ikasle eta irakasleen inplikazioa eta parte hartzea.
- Asanbladan lortutako giroa: elkarlana, besteen ideien errespetua, besteen argudioak entzutea, txikiagoen iritziak aintzakotzat hartzea...
- Etapa osorako egituraketa baliagarria ezartzea.

Arrakastaren faktoreak

- Ikasle eta irakasleen jarrera positiboa.
- Proiektuaren diziplinartekotasuna.

Zailtasunak

- Eskolako Agenda 21 en lehenengo urtea denez erreferentziarik ez izatea.
 - Gurasoen parte hartze zuzena ez izatea.
 - Ikasturte erdira arte ingurumen teknikariaren laguntza ez izatea.
-

BALIABIDEAK

Baliabide materialak

- Diagnostikoa egiteko materiala.
- Eskolako aretoa, mikrofonoak, ordenagailuak...

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Helbidea: Kurtzebarri Eskola, Santa Kurtz 19, 20550 Aretxabaleta (Gipuzkoa).

Telefonoa: 943790049 , E-mail: kurtzebarrieskola@euskalnet.net

Erreferentzi dokumentuak

- «Energia gida». Vitoria-Gazteiz. Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Publikoa. 2006
 - «Garapen Jasangarriaren Bidean». Udalsarea 21
-

Ikastetxearen izena	Uribarri BHI
Herria (Lurraldea)	Basauri (Bizkaia)
Ikasturtea	2005/2006
Maila	Bigarren Hezkuntza
Gaia	Energia
EA21 programaren arloa	Diagnostikoa eta Kudeaketa iraunkorra
Ideia nagusia	Energiaren kudeaketa ikastetxean

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Uribarri BHI Bigarren Hezkuntzako ikastetxe publikoa da eta 400 ikasle eta 60 irakasle ditu. Elkarren ondoan dauden bi eraikin ditu: Uribarri eraikinean DBHko bigarren zikloa eta Batxiler-goak ematen dira eta bietatik handiena da, baita okupazio aldetik ere, eta bestean, Calderón eraikinean, DBHko lehen zikloa ematen da.

Agenda 21 lantzeko aukeratutako gaia *Energia* izan zen. Ikasturtearen hasieran hezkuntza komunitateko estamentu desberdinetan egindako bileretan eman zen proiektuari buruzko informazioa.

Ikastetxearen energi kontsumoaren diagnostikoa egitean, EEEren (Energiaren Euskal Erakundea) laguntza eskatu genuen. Hala, bertako teknikariek berokuntza

eta elektrizitate instalazioak ikuskatu zituzten baita fakturak ere, berokuntzarako gasoliokoak eta elektrizitatekoak. (Ikus informazio gehiago erantsitako DVDan).

Energiaren kudeaketari dagokionez, ikastetxeko energi kontsumoa eta klima aldaketan zuen eragina kontuan hartu ziren, eta honako helburu hauek finkatu ziren:

- Ikastetxean energi gutxiago kontsumitzea.
- Berotegi efektua eragiten duten gas gutxiago botatzea.

Energi kudeaketa ebaluatzeko, elektrizitate kontsumoa kontuan hartu zen bereziki, eta bi adierazle ezarri ziren:

- Elektrizitatearen kontsumoarena: ikasturtean kontsumitutako elektrizitatea kWh. Elektrizitate kontsumoaren fakturak oinarritzat hartuta kalkulatu zen.
- Berotegi efektua sorrarazten duten gasena, kontsumo horren ondorioz botatakoena: atmosferara isurtzen diren CO₂ tonak.

Proiektuaren garapenaren lehenengo fasea sentsibilizazio kanpaina izan zen, estamentu guztiak inplikatu zituen:

- Orduak murriztu ziren irakasleekin sentsibilizazio bilerak egiteko eta haien lankidetzak eskatzeko (sei eskola saioetako bakoitzari bost minutu kentzean 30 minutu erdiesten dira, eta jolas orduari gehituz gero ordu bateko saioak lor daitezke).
- Ikasle guztientzat egun bat eta ordu bat aukeratu ziren, non talde bakoitzak, bere gelan, ingurumenarekiko Jardunbide Onen konpromisoa irakurri eta sinatu zuen. Konpromisoa ikasgela guztietan jarri zen jardunbideen inguruko zenbait karteekin batera.
- Administrazioekin, bedelekin eta garbitzaileekin zuzenean hitz egin genuen.
- GEk (Guraso Elkarteak) aldizka egiten dituen bilerak aprobetxatu ziren estamentu hau ere sentsibilizatzeko.

Ikastetxeko energiaren kudeaketa hobetzeko Ekintza Plana lantzeko aurretik egindako proposamen batzuk abiarazi ziren. Hauexek izan ziren nagusienak:

- Ingurumenarekiko Jardunbide Onen konpromisoa irakurri eta sinatu zen talde guztietan.
- Jardunbide Onak gogorarazten zituzten kartelak ipini ziren. (Ikus informazio gehiago erantsitako DVDan).
- Garbitzaileekin hitz egin genuen lan egiteko behar ziren lanparak bakarrik piztuta izan zitzaten.
- Lanpara fluoreszenteen ordez kontsumo baxuko beste batzuk jartzen hasi ziren.

Ebaluazioa

Ikasturtearen amaiera aldera –apirila inguruan– elektrizitate fakturak ikuskatu ziren. Hona hemen emaitza:

- Uribarri eraikinean zazpi hilabetetan kontsumitutako elektrizitatea 3140 kWh jaitsi zen, aurreko urtearekiko %8,2 gutxiago. Murrizketa hori ohitura aldaketek eragin zutela ohartu ginen.
- Calderón eraikinean sei hilabetetan kontsumitutako elektrizitateak 4360 kWh gora egin zuen, %18,8 alegia. Gehikuntza hori Administrazioak aurrera eramanez ez duen berokuntza instalazioaren kudeaketarako hobekuntza proposamenekin lotuta dago, eta horren ondorioz berogailu elektrikoak ere erabili behar izan ziren hilabete hotzenera.

Gure elektrizitate kontsumoak berekin dakarren CO₂ gasen igorpena kalkulatzeko kontuan hartu beharra dago kontsumitzen den elektrizitate kwh bakoitzeko, gure herrialdean elektrizitatearen jatorria zein den jakinda, 0,410 Kg CO₂. botatzen dela.

Hauxe izan zen emaitza: Uribarri eraikinean, zazpi hilabetetan 1,287 t CO₂ gutxiago bota zen atmosferara. Calderón eraikinean, berriz, 1,787 t CO₂ gehiago bota zen atmosferara.

Lorpenak

- Hartutako kudeaketa neurriei esker eraikinetako batean elektrizitate kontsumoa jaitzi zen. Bestean, ezin izan zen horrelakorik lortu adierazitako arrazoiengatik.
- Energi kontsumoa murriztu behar dela eta murriztu daitekeela kontzientziaztea.
- Estamentu guztien partaidetza.

Arrakastaren faktoreak

- Zuzendaritzaren parte hartzea, horrela informazio bilerak, sentsibilizazio kanpainak eta abar antolatzea erraztu da.
- Agenda 21en koordinazio lanetan pertsona bi zuzenean inplikaturik egotea, hiru eskola orduz liberatuta daudenak.
- Ingurumen Batzordeko ikasle taldea, murrizta izan arren, aktiboa izan da uneoro.
- Parte hartze puntuala izan duen irakasle taldea.
- Koordinatzaileak eta langile ez irakasleen arteko komunikazio ona.

Zailtasunak

- Ingurumen ohitura txarrak gainditzeko jarrera pasiboa (estamentu guztietan). Beti itxaroten dugu beste batek pertsiana igotzea eta argia itzaltzea.
- Hezkuntza Ordezkaritzak ikastetxearen energi eraginkortasuna gehitzeko ez ditu EEEn proposamenak burutu, hala nola, leihoen isolamendua edo berokuntza sistema hobetzea.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Irakasle eta ikasleen artean, diseinuko irakaslea eta honen ikasleen kolaborazioa nabarmendu behar dugu, sentsibilizazio kanpainarako kartelak egiteagatik.
- Garbitzaileen eta atezainen inplikazioa ere garrantzitsua izan da, eskola orduetatik kanpoko kontsumoa kontrolatu baitute.

Baliabide materialak

- Gela bakoitzerako kortxozko panelak.
 - Txoko Berdea.
 - Ingurumen praktika onak gogorarazteko kartel plastifikatuak ikasgela bakoitzean.
-

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Helbidea: IES Uribarri BHI Uribarri 11, 48970 Basauri

Telefonoa: 94 44 00 111

Faxa: 94 426 20 30

e-mail: iesuribarri@terra.es

014087aa@eskuntza.net

DVDan bildutako informazioa

- EA21 05-06 euskara (Power Point artxiboa)
 - A21E 05-06 castellano (Power Point artxiboa)
 - Carteles (karpeta)
-

Calderón eraikinean ordea, elektrizitate kontsumoa handitu egin da, 6 hilabetetan **4360 Kw, %18,8a, gehiago gastatu ditugu:**

Elektrizitate kontsumoa (Kw/h)		
	2004/05	2005/06
URRIA	2880	3420
AZAROA	4040	4180
ABENDUA	3840	5660
URTARRILA	3320	4260
OTSAILA	3480	5640
MARTXOA	5580	4340
APIRILA		
Totala	23140	27500

- Horrela, **1787,6 Kg CO₂** gehiago askatu ditugu atmosferara.

Ikastetxearen izena	Artaza Romo BHI
Herria (Lurraldea)	Leioa (Bizkaia)
Ikasturtea	2005/2006
Maila	DBH eta Batxilergoa
Gaia	Energia eta mugikortasuna
EA21 programaren arloa	Antolakuntza
Ideia nagusia	Ingurumen Batzordearen inguruan lan talde desberdinak sortzea.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Artaza-Romo BHI Artaza auzoan dago, Leioa eta Getxo arteko mugan. Beraz, gure ikasleak bi udalerrri horietakoak dira eta oso zabala da eragin eremua.

Ikastetxe handia da (807 ikasle, 113 irakasle). DBHz gain Batxilergo hauek ematen ditu: Natur eta Osasun Zientziak, Giza eta Gizarte Zientziak eta Arte Batxilergoa A, D ereduetan eta eredu eleanitzean.

Azken urteotan hezkuntza proiektu desberdinak garatu ditugu. Gizarteari eta hiritarrei garapen iraunkorraren alde lan egiteko eskatzen zaien une honetan, ikastetxeak ingurumen hezkuntzan zituen proiektuak iraunkortasunerantz bideratzea erabaki du, Eskolako Agenda 21 programan parte hartuz. Agendan lan egin dugun lehenengo urte honetan *Energia eta Mugikortasuna* izan da aukeratu dugun gaia.

Programaren garapenean hezkuntza komunitatea inplikatzeko saiatu gara, bereziki

ikasleak, antolakuntza irekia eta partaidetzakoa aurrera eramanez. Antolakuntza horren oinarria Ingurumen Batzordea da eta, bereziki, bere inguruan sortu diren batzordeak.

Ingurumen Batzordea ondokoek osatzen dute: maila eta eredu guztiak ordezkatzeko dituzten ikasleek, lehen eta bigarren zikloko irakasleek, irakasle ez diren langileen ordezkari batek, jangelako ordezkari batek, gurasoen bi ordezkariak eta ikastetxearen zuzendariak.

Lehenengo Ingurumen Batzordean ikasleek eta irakasleek osatutako sei batzorde sortu genituen. Hona hemen bakoitzak bete beharreko zereginak:

Diagnostikorako batzordea:

- Diagnostikoa egiteko galdesortak lantzen ditu.
- Kurtso eta estamentu guztietan datuen bilketa antolatzen du.
- Diagnostikoaren emaitzak baloratzen ditu.
- Emaitzak argitaratzen ditu.

Curriculum berrikuntzarako batzordea:

- Energiari buruzko sailen informazioa biltzen du (zuzenean edo zeharka, ingurumena eta abar) arlo eta maila desberdinetan.
- Analisi bat egiten du eta plan bat ezartzen du 2006-2007 ikasturteari begira.
- Materialak prestatzen ditu.

Txoko Berdearen eta kanpainen batzordea:

- Txoko Berdea antolatu eta mantentzen du. Eraikin bakoitzean panel batek «energiari» buruzko gaia jasotzen du eta beste bat ikasleek espresatzeko erabiltzen da. (prentsa, Tokiko Agenda 21 buletinak, txostenak, biñetak eta abar).
- Kanpainak antolatzen ditu: Mugikortasuna, Aste Berdea.

Komunikaziorako eta beste foro batzuekin harremanetan egoteko batzordea:

- Batzordearen jarduerak ezagutzera eman eta zabaltzen ditu.
- Sentsibilizazio kartelak lantzen ditu.
- Hedabideekin harremanak bultzatzen ditu.
- Institutuaren web orria kudeatzen du.
- Eskolen Udal Foroetako bileretara joaten da.

Jardunbide onen eskuliburua lantzeko batzordea:

- Institutuan eta inguruetan «egiten duguna» ikertzen du, eta zer aldatu behar dugun eta nola.
- Ingurumenarekiko Ohitura Onen Eskuliburua landu eta argitara emateaz arduratzen da.

Talde sustatzailea:

- Gaiak edota arazoak aztertzen ditu uneoro, eta erabakiak hartzeko prozesua bizkortzen du.

Lorpenak

- Antolakuntzari dagokionez egitura eraginkorra sortu dugu, Eskolako Agendaren garapenarekin zerkusia duten zereginak betetzeko.
- Estamentu guztiei (Guraso Elkarteak, irakasleak, ikasleak eta irakasle ez diren langileak) eman zaie gure Agenda 21 proiektuaren berri.
- Irakasleen partaidetza maila handia lortu dugu eta, bereziki, ikasleena.

Arrakastaren faktoreak

- Irakasle askoren inplikazioa proiektua abian jartzeko garaian.
- Maila guztietako eta ia talde guztietako ikasleen partaidetza. (Interesgarriena eta zailena).
- Zuzendaritza taldearen inplikazioa.
- Etxezain batzuen lankidetzak.

Zailtasunak

- Ikastetxe handi batean proiektu berri bat (Eskolako Agenda 21) abiaraztea.
- Bi eraikinetan banatuta egotea eta gainera bi udalerrri desberdinetakoak, Leioakoa eta Getxokoa (bertan ematen da DBHko lehen zikloa).
- Ikasleen esperientzia urria ingurumena hobetzeko diren jardueretan parte hartzeko garaian.
- Eskola orduetatik kanpo egiten diren jarduerak batzuetan borondatez parte hartzera ohituta ez egotea.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Eskolako Agenda 21 proiektuan inplikatutako irakasleak eta ikasleak.
- Hezkuntza komunitateko estamentu guztien ordezkariak.

Baliabide materialak

- Fitxak eta galdesortak.
 - Informazio panelak.
 - Ikus-entzunezko materiala.
 - Material ikonografikoa eta abar.
-

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Ana Alegria Goyoaga eta Cristina Pando Olaso

Amaia hiribidea, 28

48940 LEIOA

atalegria@hotmail.com

 COMISIONES DE APOYO AL COMITE AMBIENTAL 		
COMISION PERMANENTE <ul style="list-style-type: none">- Tratar los problemas en cualquier momento.- Agilizar la forma de decisiones.	COMISION DE DIAGNOSTICO <ul style="list-style-type: none">- Elaborar cuestionarios para el diagnostico- Organizar la recogida de datos en todos los cursos y estamentos.- Valoración de los resultados.- Publicación de los mismos	COMISION DE INNOVACION <ul style="list-style-type: none">- Recoger información de los Seminarios acerca del tema de la energía (directa o indirectamente) en las diferentes áreas y niveles.- Hacer un análisis y establecer un plan de cara al curso 06-07.- Materiales.
COMISION DE TOKO BERDEAK Y CAMPANAS <ul style="list-style-type: none">- colocación en cada edificio de los Toko Berdeak.- Organización de campañas (movilidad, semana verde)	COMISION DE COMUNICACION Y RELACION CON OTROS FOROS: <ul style="list-style-type: none">- Anuncios de actividades- Carteles de sensibilización.- Contactos con prensa, etc.- Internet, página web del Instituto.- Reuniones con el Alcalde y el Foro municipal.	COMISION DE ELABORACION DEL MANUAL DE BUENAS PRACTICAS <ul style="list-style-type: none">- Trabajo de investigación sobre "lo que hacemos" en el Instituto y alrededores.- Elaboración del Manual de Buenas Prácticas Ambientales.- Publicación del Manual.

Ikastetxearen izena	Larramendi Ikastola HLBHIP
Herria (Lurraldea)	Mungia (Bizkaia)
Ikasturtea	2004/2005
Maila	Haur Hezkuntza eta Lehen Hezkuntza
Gaia	Energia eta Hondakinak
EA21 programaren arloa	Partaidetza ikastetxean/Kudeaketa
Ideia nagusia	Ekoarautegia lantzea eta segimendua egitea.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Larramendi Ikastolako 1.000 inguru ikasleetatik, Haur Hezkuntzako eta Lehen Hezkuntza 650 ikasle eta 31 irakasle Eskolako Agenda 21 programan murgildu ginen 2004/2005 ikasturtean. Ikastola Belako auzotegian dago, Mungiako erdigunetik 2 km-ra, eta toki nahiko berezia da. Hau da: landa eremu zabalak, baserriak, txaletak eta fabrika batzuk ere elkartzen dira bertan. Horregatik, eta ikastolako irakasle eta zuzendaritza taldeko partaide batzuen irrikagatik bultzatu dira ingurumenarekiko sentsibilizazio ekintzak.

Urte batzuetatik hona, eta ingurumenaren inguruan egin ditugun saio eta ekintza bereziei esker, ingurumen arazoaren gaineko halako kontzientzia sortzen joan gara apurka-apurka. Burutu ditugun ekintzen artean ondokoak aipa daitezke: birziklapen tailerrak, energia tailerrak, irteerak, Garbibusaren bisita (ingurumen hezkuntzarako gela higikorra), «Kerik gabe askoz hobea», «Eta oinez zergatik ez?», «Ikastolara oinez, ikastolara bizikletaz», «Larramendi Ikastolako ibilbide energetikoa».

Hori dela eta, ideia pilo batez osaturiko «nebulosa» an-tzeko bat dugu. «Nebulosa» hori pixka bat atontzeko eta bertako ideiak urte batetik bestera ez daitezen galdu, «Ekoarautegi» bat egitea bururatu zitzaien Ingurumen Batzordeko kide batzuei.

Ekoarautegi horrek ikasleen eta irakasleen ideiak edota gogoak islatu behar ditu, eta tresna ego-kia izan behar du kudeaketaren esparru zabal bat kontrolatzeko. Hori lortzeko, Ekoarautegiarekin batera kontrol taulak eta grafikoak egitea beharrezkoa zela pentsatu genuen.

Ekoarautegi hori zehazteko ondoko urratsak eman ditugu:

- Klaustroan (H.H. eta L.H.) aurkeztu da Ekoarautegiaren premia goian aipatutako argudioak kontutan izanik.
- Gauza bera egin du tutore bakoitzak bere gelan.
- Gero gela bakoitzak saio berezia egin du bere arauak zehazteko:
 - Ikasleak taldeka antolatu dira (bost lagun).
 - Talde bakoitzak bost bat arau asmatu ditu.
 - Ondoren bateratu egin ditugu, antzekoak direnak kenduz eta berridatziz. Hori egiteko arbela erabili dugu.
 - Talde bakoitzak 5-10 arau aurkeztu ditu.
- Honen ostean, eta berriz klaustroan, gela guztietako arauak bateratu dira. Arau berdintsuak kenduta eta berridatzita, hamar arau geratu dira Ekoarautegia osatzeko.
- Amaitzeko, eta azken erabakia hartzeko, Ingurumen Batzordera eraman dugu Ekoarautegia-
ren proposamena, bertan arauak eztabaidatu, gehitu, kendu edo berridatzeko. Onetsitako Ekoarautegia (ikus erantsitako DVDn «Ekoarautegia») 2004/2005 ikasturteko martxoan sartu da indarrean.

«Ekoarau» horien jarraipena egiteko hamar adierazle aukeratu dira (ikus erantsitako DVDn «Ekoarautegia prozedura») eta 2005-2006 ikasturteetik aurrera kontrol taulak eta grafikoak (ikus erantsitako DVDn «Kontrol taulak») betetzeko erabili dira. Kontrol taula eta grafiko horiei esker ikusi ahal izan da onetsitako arauak noraino betetzen diren.

Lorpenak

- Ikastolako Haur Hezkuntzako eta Lehen Hezkuntzako ikasle, irakasle eta guraso batzuen parte hartze zabala lortu da. Ingurumen Batzordean sortu zen Ekoarautegiaren ideia, ondoren ikasle eta tutoreei zabaldu zitzaien eta amaieran berriro Ingurumen Batzordean errematea eman zitzaion.
 - Kontrol taulen eta grafikoen jarraipena egin ahal izateko irakasle eta ikasleen partehartzea eta inplikazioa epe luzerako mantendu da.
 - Ekoarautegia, kontrol taula eta grafikoen laguntzarekin, tresna praktikoa da kudeaketaren hainbat atal ezberdin zaintzeko.
 - Ekoarautegiak, kontrol taula eta grafikoen bidez, curriculumaren atal ezberdinetan aritzeko aukera ematen du (Matematika, Estadistika, Ingurunearen ezaguera...).
 - Gai ezberdin asko ukitzen dituen, oinarri egokia da urte batetik bestera ez ahazteko aurreko urteetan landutako gaiak: energia, zaborren kudeaketa, biodibertsitatea.
-

Arrakastaren faktoreak

- Ingurumen gaiekiko zuzendaritza taldeak eta, oro har, hezkuntza komunitateko kideek erakutsitako jarrera positiboa.
- Geletan jadanik ezarrita dagoen funtzionamendu mekanika sendoa. Gelako eguneroko arduradunak ardura bat gehiago hartzen du Ekoarautegiaren kontrol taulak betetzean.

Zailtasunak

- Kontrol taulen eta grafikoen jarraipenak ikasturtean zehar eskatzen duen konpromisoa eta arreta mantentzea ez da erraza.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Haur Hezkuntzako eta Lehen Hezkuntzako ikasleak, irakasleen klaustroa eta Ingurumen Batzordea.

Baliabide materialak

- Geletako ohiko materiala: mahaiak, arbelak ...
-

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Helbidea: Larramendi Ikastola. Belako Auzotegia. 48100 Mungia. Bizkaia

Telefonoa: 94 6749080

e-mail: tutoria6.larramendi@ikastola.net

DVDan bildutako informazioa

Larramendi Ikastola karpetan:

- Ekoarautegia (Word artxiboa)
 - Ekoarautegiaren prozedura (Word artxiboa)
 - Kontrol taulak (Word artxiboa)
 - Nola bete taulak (Word artxiboa)
 - Gela guztien batez bestekoa (Word artxiboa)
 - Argazkiak Ekoarautegia (karpeta).
-

HONDAKINAK

HONDAKINAK

Ikastetxearen izena	Alkartu Ikastola LHI
Herria (Lurraldea)	Barakaldo (Bizkaia)
Ikasturtea	2005/2006
Maila	Haur Hezkuntza eta Lehen Hezkuntza
Gaia	Hondakinak (papera)
EA21 programaren arloa	Komunikazioa
Ideia nagusia	Komunikazioaren arloan eginiko jarduera desberdinak (web orria, bloga, hitzaldiak...)

ESPERIENTZIA

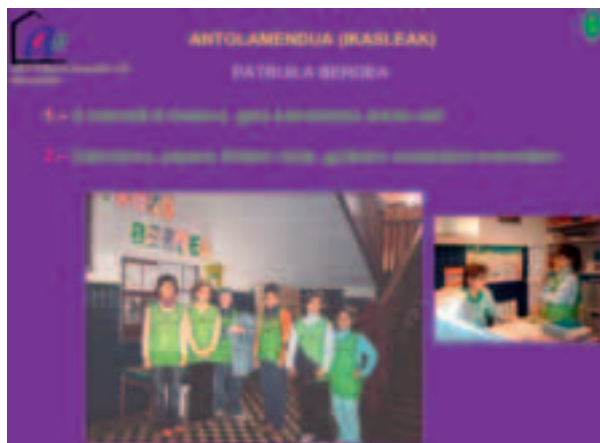
Deskribapena

Alkartu Ikastola Barakaldoko San Bizente auzoan dago. Haur eta Lehen Hezkuntzako ikastetxea da. Aipagarria da hiru eraikin ditugula eta horrek eragina duela antolamenduan.

2005eko maiatzean Barakaldoko Udalak ikastetxeak gonbidatu zituenean Eskolako Agenda 21en parte hartzera, gure ikastetxeak jadanik ingurumenarekin loturiko jarduerak egiten zituen, baina horrelako proiektu zabalago batean sartu barik.

Eskolako Agenda 21 proiektuak hezkuntza komunitate osoaren inplikazioa eskatzen du eta horretarako guztiz garrantzizkoa da egiten denaren komunikazio eraginkorra lortzea, ahalik eta sektore gehienetara heltzeko.

Komunikazioaren arlo honetan jarduera mota asko egin ditugu ikasturtean zehar.

Horien artean ondokoak azpimarra daitezke:

- Web bat zabaldu zen Eskolako Agenda 21 i buruzko informazioa biltzeko, ekintzen berri emateko eta partaidetza sustatzeko: www.alkartuikastola.com.
- Blog-en gertasuna eta eguneratzeko erraztasuna ikusita, bat sortu zen <http://ae21alkartu.blogia.com/> Minutu gutxitan eskuragarri zeuden berriak eta iradokizunak uzteko aukera ere ematen zuen.

Aipatzekoa da maiatzaren amaieran ospatu ohi den Kultur Astea. Aurtengo gaia Eskolako Agenda 21 izan zen eta komunikazioa indarberritzeko hainbat ekintza egin ziren: (ikus erantsitako DVDan egitaraua eta jarduerak).

- Gurasoei zuzendutako hitzaldiak. Bi saioetan egin ziren: goizez eta arratsaldean. Ortzadar S.L. enpresako teknikariak Tokiko Agendaren azalpena egin ondoren, gure ikastetxearen Ekintza Planaren erabakien eta ordura arte eginiko ekintzen berri eman zitzaizkien.
- Gaiaren inguruan egindako triptikoak eskuragarri jarri ziren Txoko Berdeetan.
- Aurkezpen digitalak egin ziren astean zehar.
- Ikasle nagusiek Eskola Agenda21en inguruan lehen ziklokoei hitzaldia eman zieten, aurkezpen digitalak erabiliz, haiek prestatutako informazioarekin.
- Erakusketak ere prestatu ziren ikasleek birziklapen tailerretan eginiko jostailuekin eta irakasleek eginiko ikastaroaren ekoizpenekin.

Lorpenak

- Proiektuaren ezarpen maila egokia. Halaber, ikastetxeko kohesioa indartu delakoan gaude.
- Birziklapen behararen jabetze maila ikastetxean areagotu da.
- Ikasleak motibaturik ikusi ditugu eta, Eskolen Udal Foroetan zein izandako Eskolen arteko Foroetan, egiaztatu dugu ideiak dituztela eta defendatzen ere badakitela.
- Erabakiak hartzean, ingurumen aldagaia gehiago hartzen da kontuan.
- Fakturen bidez adierazten den paper kontsumoaren murrizketak egiaztatzen digu eginiko pausuak onuragarriak izan direla.

Arrakastaren faktoreak

- Ikastetxearen antolaketak erraztu du eragile guztien parte hartzea (zuzendaritza, irakasle lan-taldeak, langile ez irakasleak eta gurasoak, azken horiek Ikasleen Gurasoen Elkartearen bitartez).
- Ikastetxean zegoen adostasuna proiektu honen garrantziaz eta beharraz.
- Hainbat erakundek eskainitako aholkularitza.
- Hartutako erabakiak aurrera eramateko izan den koherentzia.

Zailtasunak

- Ingurumen Batzordean:

- Bileren kopuru eskasa.
- Ikasleen partaidetza txikia. Bakarrik nagusiak zeuden batzordean.
- Erabakitze maila oso mugatua benetako eragileak izateko bidea falta baitzaigu.
- Guraso gutxiren partaidetza eta informatzeko eta inplikatze duten ohitura falta.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Prozesuan parte hartu duten hezkuntza komunitateko kideak.
- Aholkularitzan aritu diren, Ingurugelako arduradunak, Berritzegunekoak, Ortzadar enpresako teknikariak, udaleko Tokiko Agendako ordezkariak.

Baliabide materialak

- Enpresa batean Web alokairua.
- Komunikaziorako triptikoak, CDa, aurkezpenak...
- Eskolako Agenda 21 inguruko dokumentazioa...

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Helbidea: CEP Alkartu Ikastola LHI, Francisco Gomez kalea-60 (48902 Barakaldo)

Telefonoa: 944372002; e-mail: 014499aa@hezkuntza.net

Web: EA21ekoa- www.alkartuikastola.com bloga: <http://ae21alkartu.blogia.com/>

DVDan bildutako informazioa

Alkartu Ikastola karpetan:

- Aste kulturala 2006 (PDF artxiboa)
- EA21 gurasoentzat (PDF artxiboa, euskaraz eta gazteleraz).
- EA21 haurren hitzaldia (Word artxiboa).
- Gurasoentzako aurkezpena (Power Point artxiboa, euskaraz eta gazteleraz).

Erreferentzi dokumentuak

- <http://es.groups.yahoo.com/group/ea21barakaldo/>
- <http://es.groups.yahoo.com/group/ea21enkarterri/>
- <http://www.al21.biz/indexeus.php>

- http://www.hezkuntza.ejgv.euskadi.net/r43-573/eu/contenidos/informacion/ihitza12/es_1042/bitacora_c.html http://www.ingurumena.ejgv.euskadi.net/r49-4152/eu/contenidos/informacion/agenda21_escolar/eu_983/indice.html

Esteka interesgarriak

- <http://www.alkartuikastola.com/eagenda/>
 - <http://ae21alkartu.blogia.com/>
-

Ikastetxearen izena	Arangoiti LHI
Herria (Lurraldea)	Bilbao (Bizkaia)
Ikasturtea	2005/2006
Maila	Haur eta Lehen Hezkuntza
Gaia	Hondakinak
EA21 programaren arloa	Diagnostikoa eta Ekintza Plana
Ideia nagusia	Hondakinen diagnostikoa arlo desberdinetan egitea (kudeaketa, partaidetza, ohiturak eta curriculum) eta Ekintza Plana finkatzea honakoak bilduz: helburuak, adierazleak eta garatu beharreko ekintzak.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Gure ikastetxeak 28 irakasle eta 210 ikasle ditu Haur eta Lehen Hezkuntzan eta Bilboko Deusto auzoan dago. Ingurumen hezkuntzarekin aspalditik konpromisoa hartua duen ikastetxea da, eta 2004/05 ikasturtetik ari da Eskolako Agenda 21 programa garatzen.

Diagnostikoa

Hondakinei buruzko diagnostikoa kudeaketa, partaidetza, ohiturak eta curriculum alorreetan egin dugu. Hauxe da lanaren laburpena:

- Hondakinak kudeatzeko diagnostikoa: Urrian, astebetean aritu ginen datuak biltzen ikastetxean (jangelan, geletan, korridoreetan eta patioan) sortzen ziren

hondakinei buruz. Bildutako datuak hezkuntza komunitateari ezagutzera emateko erakusketa bat egin zen ikastetxeko korridoreetan eta Txoko Berdean. Datu bilketan jangelako langileen, garbitzaileen, etxezainaren eta udaletxeko garbiketa-arduradunaren lankidetzak izan genuen.

ONDORIOAK

- Jangelan bereizi egiten dira bertan sortzen diren hondakin guztiak.
- Gelan papera bakarrik bereizten da.
- Patioan ez da inolako bereizketarik egiten.
- Ikastetxean edukiontzi bereziak daude, pilak, papera, tinta-kartutxoak eta konposta botatzeko.
- **Partaidetzari buruzko diagnostikoa:** ondoko eragileen artean egin zen diagnostikoa: ikasleak, gurasoak, irakasleak eta irakasle ez diren langileak. Estamentu horietako bakoitzaren partaidetza maila neurtu nahi zen bileretan, erabakiak hartzean, Eskola Foroetan, Eskola Kontseiluan, Guraso Elkartean, Ingurumen Batzordean...

ONDORIOAK

- Ikasleek gelako arduradunen bidez parte hartzen dute Ingurumen Batzordean (gela bakoitzeko ordezkari bana) eta Eskola Foroetan (hirugarren zikloko ikasleak).
- Familiak partaidetza maila handia erakusten dute (Inauterietako mozerroak eginez, ikasturte amaierako festa antolatuz, baratza eta animaliak zainduz...).
- Irakasleek Ikastetxeko jardueretan eta Eskolako Agenda 21eko proposamenetan parte hartzen dute.
- Irakasle ez diren langileek ordezkariak dute Eskola Kontseiluan eta Ingurumen Batzordean, eta diagnostikoa egiteko datuen bilketan parte hartu dute.
- **Ohiturei buruzko diagnostikoa.** Irakasle guztiek eta irakasle ez diren langile guztiek birziklapen ohiturei buruzko galdesorta bat bete zuten. Lehen Hezkuntzako 3. zikloko ikasleak eta haien familiak ere bete zuten galdesorta hori.

ONDORIOAK

- Papera, beira eta materia organikoa bereizten dira batez ere.
- Ez dira ezagutzen udalaren bilketa zerbitzuak (gaikako bilketarako furgonetak eta Garbiguneak).
- **Curriculum-berrikuntzari buruzko diagnostikoa.** Ikastetxean erabiltzen diren testuliburuak aztertu ziren, gaiari buruzko erreferentziak bilatzeko. Horretarako, irakasle bakoitzak taula batean jaso zituen hondakinekin zerikusia duten aipamenak.

ONDORIOAK

- Gaia oso gutxitan agertzen dela ziurtatu ahal izan da.

Ekintza Plana

Ikastetxearen diagnostikoa egin ondoren hobekuntzarako helburu batzuk finkatu genituen arlo guztietan, baita horiei loturiko ebaluazio-adierazleak zein ekintza egokiak ere.

Kudeaketa iraunkorra

- Helburua: «Hondakin plastikoen gaikako bilketa ikastetxe osoan (patioetan eta geletan) egitea».
- Adierazlea: bildutako hondakin plastikoen kopurua (kilogramotan).
- Ekintza: hiru edukiontzi hori jarri ziren patioan eta beste bi ikastetxe barruan, eta edukiontzi horiek ezagutzera emateko eta erabiltzeko kanpainak eta jokoak egin ziren. Gainera, hondakinei buruz prentsan agertzen ziren berriak bildu ziren Txoko Berdean ipintzeko.

Partaidetza

- Helburua: «Ikasleen eta familien partaidetza areagotzea».
- Adierazleak: Ingurumen Batzordearen bilera kopurua, Patruila Berdeen kopurua eta zenbait ekintzetan parte hartu duten ikasle eta guraso kopurua.
- Ekintzak:
 - Ingurumen Batzordeak hiru bilera egin zituen.
 - Hiru Patruila Berde antolatu ziren.
 - Ikasleek maskota bat aukeratu zuten bozketa bidez, ikasgelako paperontzien lehiaketa egin zen, gurasoek lan-jardunaldi bat antolatu zuten azpiegiturak hobetzeko: hesiak margotzea, murala, iturriaren mosaikoa,...

Curriculum berrikuntza

- Helburua: «Txertatu programazioetan hondakinei buruzko jarduera curricularrak».
- Adierazlea: Txertatutako jarduera-kopurua.
- Ekintzak: curriculumari lotuta ekintza ugari aurrera eraman ziren bai ikastetxean (ikasgeletan eta beste espazio batzuetan) bai kanpoan (auzora egindako irteerak, museoak, Artigasko zabortegia bisitatzea...) hezkuntza-mailaren arabera sailkatuta (Ikus informazio gehiago erantsitako DVDan)

Lorpenak

- Eskolako estamentu guztiek parte hartu zuten eta inplikatu ziren diagnostikoa egiten:
 - Familiek, ikasleek, irakasle ez diren langileek eta irakasleek inkestetan.
 - Sukaldeko langileek, garbiketa zerbitzukoek eta etxezainek kudeaketarako diagnostikoa egiteko datuen bilketan.
 - Irakasleek curriculumari buruzko diagnostikoan.
- Kudeaketari buruzko diagnostikoaren xehetasunak muraletan adierazi eta ezagutzera eman zitzaizkion hezkuntza komunitate osoari.
- Antolatutako jardueretan oso handia izan zen partaidetza maila: maskotaren izena aukeratu zen, paperontzien lehiaketa egin zen, hondakin materialekin egin ziren eskulanak erakusketa batean jarri ziren ikusgai...
- Ingurumen Batzordeak eta Eskola Foroek eragin handiagoa izan zuten ikastetxean eta familietan baita horietan bakoitzak betetzen duen zereginari dagokionez ere.

- Txoko Berdearen bitartezko informazioa hezkuntza komunitate osoari (informazioa astero eguneratzen da) helarazi zaio.
- Ingurumen Batzordean eta Patruila Berdeetan jarraitasuna eta maiztasuna ikusi da.
- Folioetan gehiegi gastatzen dela jabetu gara eta aurrezteko neurriak hartu dira (fotokopiak bi aldeetatik egitea, folioak berrerabiltzea,...).

Arrakastaren faktoreak

- Zuzendaritza taldearen babesa jasotzea.
- Proiektuan bi koordinatzaile egotea, bat egon beharrean.
- Ikastetxearen ibilbidea, ingurumen hezkuntzarekin zerikusia duten proiektu eta jardueretan.
- Ikastetxeak baliabide egokiak izatea: lorategiak, baratza, animaliak...
- Ingurugelaren eta udal teknikariaren laguntza jasotzea bisitaldiak planifikatu eta hitzorduak finkatzeko eta diagnostikorako eta ekintza planerako materialak emateko.
- Hilero egiten diren bileretan ikastetxe desberdinetako koordinatzaileen artean informazioa trukitzea.
- Estamentu desberdinek jarduerak aurrera eramaten parte hartzea.

Zailtasunak

- Koordinatzaileen laguntza orduak ez dute betetzen programren garapenari eskainitako ordu guztiak.
- Estamentu guztien inplikazioa lortzea ez da lan erraza.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Ikasleez eta irakasleez gain, familien, irakasle ez diren langileen eta auzotarren lankidetzak izan dugu jarduera puntualetan.
- Bi irakasle ari dira proiektua koordinatzen eta dituzten laguntza orduak (4) bien artean banatu dituzte.
- Etxezainak azpiegiturak sortzen eta mantentzen laguntzen du, materialak ematen ditu...

Baliabide materialak

- Auzoaren planoak, pegatinak... auzoaren diagnostikoa egiteko.
- Inkestak.
- Datuak biltzeko taulak kudeaketaren diagnostikoa egiteko, baskula...
- Bertan egindako kartelak kudeaketaren diagnostikoa, ondorioak, auzoan dauden baliabideak... ezagutzera emateko.

- Hondakin materialekin eskulanak egiteko fitxak.
- Ipuinak.
- Egunkariak, aldizkariak... Txoko Berdeko berriak aukeratzeko.
- Hondakin materialak.
- Paperontzi horiak.
- Pintura, brotxak, lauza txikiak, kola... gurasoek antolatutako lan jardunerako.

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Arangoiti LHI

Ganeta mendia, 2 48014 Bilbao

944471065

014129aa@hezkuntza.net

marisa.diaz@euskalnet.net

DVDan bildutako informazioa

Arangoiti karpetan:

- Diagnóstico (karpeta): Diagnostikoa egiteko inkestak eta fitxak eta argazkiak.
- Plan de Acción (karpeta): Ekintza Plana biltzen duen dokumentua.

Ikastetxearen izena	Artatse LHI
Herria (Lurraldea)	Bilbo (Bizkaia)
Ikasturtea	2004/2005
Maila	Haur eta Lehen Hezkuntza
Gaia	Hondakinak
EA21 programaren arlo	Ekintza Plana
Ideia nagusia	Eskolan eta familian hartutako konpromisoak

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Artatse LHIk 145 ikasle, 22 irakasle, eta irakasle ez diren 8 langile ditu, boluntarioez gain. Bilboko Otxarkoaga-Txurdinaga auzoan dago.

Artatse ikastetxeak ibilbide luzea egin du ingurumen hezkuntzan. Izan ere, hainbat proiektutan parte hartu izan du arlo honetan: 1996-1997 ikasturtean «Animaliak eta landareak» proiektuan, 1999-2000 ikasturteaz geroztik Bilboko Udalaren «Ekologia eskolara» kanpainan, eta 2004-2005 ikasturteetik Eskolako Agenda 21en, baita hezkuntza berriztatzeko beste proiektu batzuetan ere, hala nola, «Ikas komunitateak» eta «Osasun Hezkuntza» besteren artean.

Hondakinei buruzko Ekintza Plana lantzeko ikastetxearen diagnostikoa egin genuen

lehenik, eta ondoren hobekuntzarako helburuak markatu eta adierazleak finkatu genituen.

Onetsitako Ekintza Planean garrantzia berezia dute eskola eta famili bizitzako arlo desberdinetan hartu ditugun konpromisoek. Konpromiso horiek ondoren zehazten ditugu:

Ikasgelan hartu ditugun konpromisoak:

- Lekuak garbi edukitzea, paperontziak erabiltzea eta sortzen ditugun hondakinak murriztea.
- Hondakinak behar bezala bereiztea eta ez nahastea.
- Paper gutxiago kontsumitzea eta bi aldeetatik erabiltzea. Horretarako bi paperontzi izango ditugu ikasgelan: birziklatzeko paperontzia eta papera berrerabiltzeko edukiontzia.
- Paperontziak Puntu Berdera eramatea, ostiraletan ikastetxeko hondakin guztiak batera biltzeko.
- Ikasgelako materialak eta etxetik ekarritakoak berrerabiltzea plastikako tailerretarako eta lankidetzako jokoan mozorrotzeko. Kutxa batean gordeko ditugu erabil daitekeen guztia.

Ikastetxean hartu ditugun konpromisoak:

- Guztiok erabiltzen ditugun espazioak zaintzea: patioak, korridoreak, jangelak, liburutegia
- Paper kontsumoa murriztea.
- Paper birziklatua erabiltzea.
- Dauden edukiontzia mantentzea: papera, pilak, material toxikoak, plastikoak, organikoak...
- Jangelan zaborra gaika biltzen laguntzea.
- Lorategietako berdeguneak zainduta mantentzea.

Etxean hartu ditugun konpromisoak:

- Ikastetxean ikasitako guztia kontatzea eta praktikara eramatea.
- Zaborra jaisten laguntzea.
- Familiar zaborra behar bezala bereizten laguntzea.
- Udalak hondakin bereziak biltzeko zerbitzuak dituela jakinaraztea baita Garbiguneak daudela ere.
- Klean zaborrik ez botatzea.

Lorpenak

- Hezkuntza komunitate osoak batzarretan, gelako bileretan, Ingurumen Batzordearen bileretan eta Eskolen Udako Foroan parte-hartzea.
 - Gaiari buruz sentsibilizatzea, ikastetxean, klean eta Otxarkoagako merkatu txikian egin genituen jardueren bitartez
 - Papera, pilak eta tonerra birziklatzea eta jangelako hondakin organikoak eta ontziak bereiztea hezkuntza komunitatea osatzen dugun kide guztion eguneroko zereginak dira.
-

Arrakastaren faktoreak

- Irakasle guztiek eta Zuzendaritza talde osoak proiektuaren sustapenean inplikatzeara.
- Familiak aktiboki parte hartzen dute proposatzen zaizkien jardueretan.
- Irakasle ez diren langileen ezinbesteko laguntza proiektuaren garapenean.
- Bilboko Udalaren jarrera positiboa.
- Ingurugelako pertsonalarekin izandako koordinazio-bilerak.

Zailtasunak

- Proiektuan aurkitu dugun zailtasun handiena hau da, berau garatzeko aurrera eraman behar diren jarduera desberdinak antolatzeko behar den denbora.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Hezkuntza komunitatea osatzen dugun kide guztiok:
- Ikasleak, irakasleak, irakasle ez diren langileak eta familiak.

Baliabide materialak

- Ikastetxeko material suntsigarria.
- Birziklatzeko paperontziak eta berariazko ontziak.
- Material informatikoa.
- Argazkiak.
- Panelak.

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

ARTATSE LHI

Julian Gaiarre 100 48004 Bilbo

Tel. 944121561

Fax 944111332

+ 014105aa@hezkuntza.net

Ikastetxearen izena	Bihotz Gaztea ikastola HLBHIP
Herria (Lurraldea)	Santurtzi (Bizkaia)
Ikasturtea	2004 / 2005
Maila	Lehen Hezkuntza eta Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza
Gaia	Hondakinak
EA21 programaren arloa	Antolakuntza
Ideia nagusia	Gela ekologikoaren antolakuntza.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Bihotz Gaztea Ikastola Santurtzin dago, guztiz hiritarra den ingurune batean. Haurtzaindegitik DBHko 2 ziklorainoko hezkuntza mailak jasotzen ditu.

2003-2004 ikasturtearen amaieran, balorazioak egiteko garaian, ikasleen aldetik ardura falta ikusi genuen geletako ordenari, garbitasunari eta materialaren zainketari dagokienez. Horri aurre egiteko asmoz gela ekologikoaren proiektua sortu zen. Bestalde, 2004-2005 ikasturtean Eskolako Agenda 21 programan sartu ginen, eta horrek hasitako proiektuari berebiziko bultzada eman zion.

Hasieratik argi izan genuen gela ekologikoaren puntu indartsuak zeintzuk izan behar ziren:

- Ikasleek ardurak hartuko zituzten eta ardura horiek guztion artean konpartituko ziren.
- Ikasleak motibatuta egon beharko ziren gogotsu ekiteko; horretarako «gela ekologiko» saria ezarri genuen.

- Irakasle taldea, eta batez ere, tuto-reak oso inplikaturata egon beharko ziren tutoreen lan garrantzitsuena talde lana indartzea izanik.
- Garbitzaileen parte-hartzea sustatu behar zen euren iritzia funtsezkoa zelako.

Gela ekologikoaren proiektua garatzeko helburu nagusi hauek onartu genituen:

- Gela materialen zaintzaren aldeko jarrerak bultzatzea, gelako giroa hobetzeko eta ikastolatik kanpo ere modu berean jokatzeko.
- Gela ordenatua lortzea, txoko bakoitzak bere funtzioa izanik eta «gauza» bakoitza bere txokoa izanik.

Laburpen moduan, proiektua hurrengo zutabetan oinarritu zen:

- **Gelaren antolamendua:** guneak edo txokoak sortu eta errespetatu.
 - Hondakinen txokoa: paperak biltzeko eta birziklatzeko.
 - Landareen txokoa: gelako landareak kokatzeko eta zaintzeko.
 - Apalategiak: hiztegiak, ikasleen liburu eta koadernoak, irakurketa-fitxak, irakurketarako liburuak, aldizkariak eta folioak kokatzeko eta eskura izateko.
 - Panelak (kortxoak): bata txikia (aurrealdean, ate ondoan, informazio orokorra ipintzeko: egutegia, ordutegia, data garrantzitsuak) eta bestea handia (arlotan egindako lan ezberdinetarako, prentsa oharretarako, gure taldeen kirol emaitzetarako).
 - Lanerako materiala: gela bakoitzean funtsezko lanerako materiala egoteko (errotulatuzaileak, margoak, artaziak, kola, grapagailua, folioak, zela, txintxetak).
- **Arduren banaketa:** ikaskideen artean ardurak banatu ziren eta astetik atera aldatu. Txoko bakoitzak bere arduraduna izan zuen.
- **Gelen ebaluazioa:** astero gela bakoitzaren egoeraren ebaluazio bikoitza egin zen:
 - Proiektuko arduradunek egiten zutena.
 - Garbitzaileek egiten zutena.
- **Informazio trukaketa:** Astero balorazio egiteko arduradunek tutoreei pasatzen zieten informazioa eta tutoreek gela ematen zuten informazio hori zertan hobetu behar zen, lorpenak non zeuden azalduz... Beti «lehiaketa» kutsua kenduz.
- **Gela ekologikoa saria:** Hiruhilero saritu ziren gela batzuk ondoko faktoreak kontuan hartuta: gelaren garbitasuna (garbitzaileen iritzia funtsezkoa zen), landareen egoera, apalategiena...Saria beti irteera bat izan zen (inguru hurbilera eta garraio publikoan).

Lorpenak

- Gelak, orokorrean, txukunago eta ordenatuago mantendu ziren ikasturtean zehar. Garbitzaileen balorazioak horrela baieztatu zigun ere.
- Zenbait lan ezarri eta programatu ziren gelaren antolakuntzarekin lotuta: gelako materialaren inbentarioa, landarearen ureztaketa, paperaren birziklapena, eta abar.
- Partaide guztion inplikazioa eta, lankidetzat lortu zen maila ezberdinetan: gelako ikaskideen

artean, tutore eta proiektuko arduradunon artean, tutore eta ikasleen artean, garbitzaileekin...

- Gela txukunago eta ordenatuago izateko motibazio berri bat agertu zen.

Arrakastaren faktoreak

- Partaide guztion inplikazioa: ikasleak, irakasleak, garbitzaileak.
- Sariak eragindako motibazioa.
- Gelen egoera aztertzeko orduan (asteroko kontroletan) balorazioa objektiboa egiteko erabilitako metodoa: erraza, azkarra, zalantza gutxikoa.
- Ikasturte osoan zehar egindako jarraipen hurbila: arduradunen aldetik astero egindako kontrolak; tutoreei kontrol horietatik informazioa astero pasatu zitzaien; tutoreak bere gelari astero informatu zion (lorpenak, akatsak); garbitzaileek astero egin zuten gela bakoitzaren ebaluazioa.

Zailtasunak

- Proiektuaren interesa, ikasleen artean, epe luzera mantentzea.
- Irakasle on aldetik (proiektuko arduradunak barne) proiektuaren jarraipena denboran zehar maila berean mantentzea; batez ere sasoi konkretuetan, beste lan edo proiektu batzuekin bat egitean: ebaluazio garaiak, gabonetako jaialdia, Euskal Astea.
- Oso zaila da gelako ikasle guztiak inplikatzea.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- DBHko Ingurumen Batzordea.
- Garbitzaileak: astero gela bakoitzaren ebaluazioa egin zuten 16:30ean.
- Proiektuaren arduradunak.
- Tutoreak.
- Ikasleak.

Baliabide materialak

- Landareak.
 - Materialaren inbentarioa.
 - Irteerak egiteko aurrekontua.
-

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Helbidea: Bihotz Gaztea Ikastola, Donibane auzoa, z/g 48980 (Santurtzi).

Tel: 944937311

Ikastetxearen izena	Easo Politeknikoa GLHBI
Herria (Lurraldea)	Donostia (Gipuzkoa)
Ikasturtea	2005/2006
Maila	Batxilergoa eta Heziketa Zikloak
Gaia	Hondakinak
EA21 programaren arloa	Ekintza Plana
Ideia nagusia	Ekintza Plan bat egitea, helburuak dagozkien eta dagozkien jarduerak adieraziz, eta ebaluaziorako adierazleak zehaztuz.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Gure ikastetxea Amara auzoan dago eta Donostiako barrutia da bere eragin eremua. Bertan, bi Batxilergo, Erdi Mailako bost Heziketa Ziklo eta Goi Mailako zazpi Heziketa Ziklo ematen ditugu. Ikastetxeak 100 irakasle ditu plantillan, eta Hasierako Prestakuntzako 650 ikasle eta Etengabeko Prestakuntzako 100 ikasle.

Ingurumenarekin aspalditik konpromisoa hartua duen ikastetxea gara. Izan ere, EFQM Kalitatearen Kudeaketa eredua geureganatu dugu eta 2005-2006 ikasturtean zabaldu eta kanpora proiektatu dugu Donostiako beste 10 ikastetxerekin batera Eskolako Agenda 21 programan sartuz.

Institutuaren Kalitatearen Kontrol Sistemari dagokionez, EASO Politeknikoa 2005-2009 Plan Estrategikoa onetsi dugu. Plan horren arlo estrategikoetako bat ingurumena da eta, besteren artean, arrakastaren ondoko faktore kritikoak adierazten ditu, dagozkien helburu eta adierazleekin:

- Hondakinak kontrolatu eta birziklatzeko Urteko Plana garatzea.
- Hondakinak kontrolatu, bereizi eta biltegitratzeko Planeko langileak prestatzea.
- Kalitate, ingurumen eta laneko arriskuen prebentzio prozedurak kudeaketa eredu bakar batean integratzea.

Eskolako Agenda garatzeko *Hondakinak* gaia aukeratu izana primeran egokitu da Plan Estrategikoan eta gainera ezarritako helburuen lorpenean aurrera egiteko eragingarri izateaz gainera konpromiso bat adierazten du.

Denok dakigunez, Eskolako Agenda 21en metodologiak Ekintza Plan bat lantzea barne hartzen du, programaren hiru arloak (curriculum berrikuntza, kudeaketa eta partaidetza) biltzen dituena. Kalitate Sistemaren eta Eskolako Agenda 21en artean sortu diren sinergiak lagungarriak izan zaizkigu batez ere hondakinen kudeaketa iraunkorrean aurrera egiteko. Horregatik, hemen adibide gisa adierazten ditugun helburuak aipatutako kudeaketa arloari dagozkio bereziki:

(Ikus informazio gehiago erantsitako DVDan)

Helburuak	Jarduerak	Epea	Arduradunak	Adierazleak	
Eskolako Agenda 21en parte hartzea, eskola komunitateko kide guztien artean koordinazio eta hedapenerako mekanismoak indartzuz.	Eskolako Agendaren koordinatzailea aukeratzea.	2005 ekaina	Zuzendaria	Egina/Egin gabe	
	Ingurumen Batzordea sortzea.	2005 urria	Eskolako Agendaren koordinatzailea	Egina/Egin gabe	
	Batzordearen bilerak dinamizatzea.	05/06 ikasturtea	Eskolako Agendaren koordinatzailea	Bileren kopurua	
	Interneten Ingurumenaren karpeta sortzea.	2005 azaroa	Informatikaria	Egina/Egin gabe	
	Txoko Berdea sortzea.	2005 urria	Eskolako Agendaren koordinatzailea	Egina/Egin gabe	
	Sail bakoitzean ingurumenari buruzko informazioa jasotzeko zona bat sortzea.	2006 urtarrila	Saileko burua	Egina/Egin gabe	
	Eskolako Agendari buruzko etengabeko prestakuntza.	2006 urria-maiatza	Eskolako Agendaren koordinatzailea	Prestakuntza orduen kopurua	
	Murrizketa, berrerabilpen eta birziklapenari buruzko kanpainak antolatzea.	05/06 ikasturtea	Ingurumen Batzordea	Kanpainen kopurua	
	Ólio erabilia biltzeko kanpainan parte hartzea.	06 urtarrila-apirila	Eskolako Agendaren koordinatzailea eta Ingurumen Kimikakoa	Partaideen kopurua	
	Bigarren eskuko azokan parte hartzea.	05 abendua	Ingurumen Batzordea eta Ingurumen Kimikakoa	Partaideen kopurua	
Ekintzak proposatzea, hondakinen arazoez jabetzeko eta murrizketa, berrerabilpena eta birziklapena sustatzeko	Ziklo bakoitzeko berriazko hondakinen zerrenda egitea.	Abendua-06 urtarrila	Saileko burua edo Ingurumen Batzordea	Egina/Egin gabe	
	Ziklo bakoitzean sortutako berriazko hondakinen kantitatea kalkulatzeko.	Abendua-06 ekaina	Saileko burua edo Ingurumen Batzordea	Egina/Egin gabe	
	Hondakinak kudeatzeko PLAN bat lantzea	Abendua-06 martxo	Eskolako Agendaren koordinatzailea	Egina/Egin gabe	
	Institutuko hondakinen biltegia antolatzea. 3R gela	Abendua-06 martxo	Ingurumen Batzordea/ikasleak	Egina/Egin gabe	
	Ikasgeletan eta Sailetan paperontziak ipintzea	Abendua-06 urtarrila	Ingurumen Batzordea	Paperontzien kopurua	
	Fotokopiatu bi aldeetatik egin daitezkeen sustatzea	05/06 ikasturtea	Ingurumen zaindaria	Fotokopien kop. bi aldeetatik/alde batetik erlazioa	
	Alde batetik bakarrik erabilgaitako papera berriro erabiltzea	Abendua-06 ekaina	Ingurumen Batzordea eta irakasleak	Berrerabilitako papera (Kg)	
	Paper birziklatuaren erabilpena erraztea	05/06 ikasturtea	Ingurumen Batzordea eta administraria	Birziklatutako/birziklatu gabeko paper kaxen kop.	
	Paper gutxiago kontsumitzeko eta paper birziklatua erabiltzeko ekintzak burutzea	Institutuko hondakinen biltegia antolatzea. 3R gela	Abendua-06 martxo	Ingurumen Batzordea/ikasleak	Egina/Egin gabe
		Ikasgeletan eta Sailetan paperontziak ipintzea	Abendua-06 urtarrila	Ingurumen Batzordea	Paperontzien kopurua
Fotokopiatu bi aldeetatik egin daitezkeen sustatzea		05/06 ikasturtea	Ingurumen zaindaria	Fotokopien kop. bi aldeetatik/alde batetik erlazioa	
Alde batetik bakarrik erabilgaitako papera berriro erabiltzea		Abendua-06 ekaina	Ingurumen Batzordea eta irakasleak	Berrerabilitako papera (Kg)	
Paper birziklatuaren erabilpena erraztea		05/06 ikasturtea	Ingurumen Batzordea eta administraria	Birziklatutako/birziklatu gabeko paper kaxen kop.	

Lorpenak

- Hondakin guztiak bereizi dira.
- Oso koordinazio ona egon da Agenda 21eko arduradunaren eta Ziklo eta Batxiler guztien artean.
- Ingurumenari buruzko kontzientziazio handiagoa lortu da orokorrean.

Arrakastaren faktoreak

- Ikastetxearen Kalitate Sistemaren eta Eskolako Agenda 21 programaren arteko sinergia.
- Ingurumen Batzordeko irakasleen inplikazioa.
- Irakasle boluntario batzuen partaidetza eta Eskolako Agenda 21en koordinatzailearekiko erakutsi duten jarrera ona.
- Zuzendaritzaren babes handia.

Zailtasunak

- Denbora faltak eragotzi egin digu hondakin asko, batik bat arriskutsuak, ateratzeko seinaleztapena eta protokoloak antolatzen amaitzea.
- Gurasoen partaidetza eskasa izan da antolatu ditugun ekitaldietan.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Ikastetxeko irakasle gehienak, irakasle ez diren langileak eta zuzendaritza.
- Inplikaturako ikasleak.
- Ingurugelako aholkulariak.

Baliabide materialak

- Hondakinen edukiontzia eta seinaleztatze materiala.
- Plana ezagutzera emateko bulegoko materiala.

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Felipe IV z/g Donostia 20011

Tel.: 943455422 Fax: 943470022 www.ieaso.net ieaso@ieaso.net

DVDan bildutako informazioa

Easo Politeknikoa karpetan:

- Plan de acción (Word artxiboa)

Erreferentzi dokumentuak

- CONDE NUÑEZ, Mª C. et al.: «Ecoauditorías: experiencias en centros educativos. De la concienciación al compromiso». *UEX: Facultad de Formación del Profesorado*, 2003.
- CONDE NÚÑEZ, M^a C ET AL. «Ecocentros: Una experiencia de Innovación Educativa en Educación Ambiental». *Junta de Extremadura. Consejería de Educación, Ciencia y Tecnología*, 2003.
- CONDE NÚÑEZ, M^a C et al: Una red de Ecocentros. *Cuadernos de Pedagogía*, 336. zk., 24-27, 2004.
- FERNANDEZ OSTOLAZA, M.A.: 'Eco-auditoría escolar/Eskola ekoauditoria'. *Vitoria-Gasteiz. Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia. Eusko Jaurlaritza*.1996.
- FERNANDEZ OSTOLAZA, M.A.: Educar para la sostenibilidad. *Agenda 21 Escolar: una guía para la escuela. Eusko Jaurlaritza*, 2002.
- <http://www.fe.ccoo.es/publicaciones/TE/238/EcoCuaderno%20del%20alumno.doc> . Cuaderno de auditoria escolar.
- <http://www.ecocentros.com>. *Proyecto de Ecocentros de Extremadura*.

Esteka interesgarriak

- http://www3.unileon.es/bazardelasciencias/html/izda/Eco_Auditoria.shtml
 - http://www.gencat.es/mediamb/cast/qamb/e_emas1.htm
 - <http://www.aguamarket.com/diccionario/terminos.asp?ld=3847>
-

Ikastetxearen izena	Elorrio BHI
Herria (Lurraldea)	Elorrio (Bizkaia)
Ikasturtea	2005/2006
Maila	Bigarren Hezkuntza
Gaia	Hondakinak
EA21 programaren arloa	Antolakuntza
Ideia nagusia	Ikastetxearen antolakuntza eta hezkuntza-proiektu desberdinen arteko koordinazioa.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Elorrio BHI ikastetxea 290 ikaslek eta 29 irakaslek osotzen dute. 2005-2006 ikasturtea lehena izan da Eskolako Agenda 21 egitasmoan ofizialki onartuak izan garena. Ordura arte Lea-Artibaiko eskualdeko koordinazio bileretara joaten ginen entzule gisa programa horren nondik norakoak ikasten joateko.

Gure eskualdeko ikastetxeekin batera *Hondakinak* gaia aukeratu genuen. Proiektua aurrera eramateko ikastetxearen antolakuntza ego-kia funtsezkoa izan da.

Denon partaidetza bultzatzeko talde txikietako lana hobetsi da azken urteotan eta egitura horizontalak deritzegunak sendotu ditugu. Horretariko batzuk, legez agindutakoak diren arren, badaude beste batzuk ikastetxeak berak sortu dituenak beharren arabera eta aurreko urteetako eskarmentuak aginduta.

Informazioaren fluxua edozein gairen inguruan eraginkorra izateko mintegi buruak astero koordinatzen dira ikasketa buruarekin (Pedagogi Batzordea), tutoreak orientatzailearekin, zuzendaritza proiektuen arduradunekin, zuzendaritza orientatzaile eta koordinatzailearekin... Ikasleen kasuan ere, delegatuen bilerak zein Eskolako Agenda 21eko ikasleen bilerak antolatzen dira beharren arabera.

Hona hemen antolakuntza horren aipamenik garrantzizkoenak:

Ingurumen Batzordea:

- Hiru irakasle, zuzendaritza taldekide bat, bederatzi ikasle eta hiru gurasoz osatuta.
- Eginkizuna: proiektua diseinatzea eta zuzentzea.

Talde sustatzailea:

- Hiru irakasle eta zuzendaritza taldekide batez osatuta.
- Eginkizuna: proiektuaren dinamizazioa.

Ikasleen EA21 batzordea:

- Partaideen kopurua aldakorra beharren arabera.
- Bere eginkizuna: ikasleen artean ekintzak hedatzea eta informazioa banatzea.

Ikastetxeko proiektu guztien koordinazioaren bilerak:

- Ikastetxeko proiektuen koordinatzaileen arteko bilera astean behin.
- Koordinatzen diren proiektuak: Hezkuntza Eleanitza, Kalitatea Hezkuntzan, Prentsa Tailerra, Eskolako Agenda 21, Elkartrukeak eta Ekoparlamentua.
- Ikastetxeko proiektuak koordinatzeko astean behin bilera bat egiten da zuzendaritzarekin.
- Eginkizuna: proiektu ezberdinen arteko lotura, elkartrukatzea eta koordinazioa.

Prestakuntza saioak burutzen dira (hamabost egunetik behin, bi orduko saioak eta talde txikietan) bertan gai desberdinak jorratzeko (Eskolako Agenda 21, 5S, bitartekaritza, kudeaketa, hizkuntza proiektua,...). Eskolako Agenda 21en ikuspegitik, berebiziko garrantzia izan du prestakuntza saioak erabiltzeko aukera izateak koordinatzaileak sail desberdinetako hiru pertsonen laguntza etengabea izan duelako hamabost astetan zehar.

Antolaketa modu horrek eskatzen du ordutegien egokitzapena baina, horri esker, informazioa astero eta modu lasterrean iristen da bakoitzarengana, eta, informazioa izanik, errazago lor daiteke ikas komunitatearen edozein partaideren inplikazioa.

Lorpenak

- Lanaren jarraipena egiteko aukera izan dugu, horretarako hamabostero ordu bi izan ditugularik.
 - Koordinatzaileak lan talde sendo bat izan du bere inguruan, tartean zuzendaritzako norbait egonik. Horrela erabakiak hartzeko, ideiak mahairatzeko,... beti izan du inguruan laguntasuna.
 - Ekintza asko burutu izana eta era berean arlo desberdinetako irakasleen inplikazioa lortzea.
 - Ikasleen parte hartzea nahiko esanguratsua.
-

Arrakastaren faktoreak

- Ikastetxearen tamaina egokia izanez, eskola komunitatearen estamentu desberdinen arteko erlazioa errezagoa da.
- Ikastetxea oso dinamikoa da eta ohitura handia du era askotako proiektuetan buru-belarri aritzeko; horrek irakasleen inplikazioarekin lotura estua du eta ikasleak ere dinamika desberdinetan sartzera errazago bihurtzen du.
- Proiektu desberdinak bideratzeko erabiltzen den planteamendua antzekoa da; horretarako prestakuntza orduz eta koordinatzaileen arteko bilerez baliatzen gara.
- Ikastetxean egitura horizontalak azken urteetan garatuz eta finkatuz joan dira (pedagogi batzordea, zuzendaritza taldea eta zuzendaritza batzordea, proiektuen koordinazio taldea, zikloko koordinazio bilerak, tutoreen koordinazioa,...) eta horrek informazioa hedatu eta egindako jardueren berehalako jarraipena errazten du.
- *Gazteen Europar Ekoparlamenturako* hautatuak izateak 2005-2006 ikasturterako. Hori ikasleen interesa suspertzeko berebizikoa izan da, gaia Eskolako Agenda 21ekoarekin zuzenean loturik zegoelako eta gainera hedabideetan eragin handia izan duelako.

Zailtasunak

- Irakasle gehienek programazioa betetzeko duten zailtasuna.
- Gizartean dagoen desmobilizazioa gure hezkuntza komunitateko partaideetan ere instalatuta dago eta nekeza da jendearen erantzuna lortzea.
- Gurasoen lan ordutegiak eta gureak bateratzea zaila da Ingurumen Batzordeko bileren maiztasuna areagotzeko. Zentzu horretan, ikasleen ordutegiak bateragarriagoak dira.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Talde sustatzailea: koordinatzailea eta beste lau pertsona (tartean zuzendaritzako pertsona bat).
- Ikasle taldea (maila guztietako ikasleak, tutoreekin lankidetzan).
- Ez-irakasleak, une oro laguntzeko prest beharrezko ekintzetan.
- Ingurumen Batzordea.
- Ingurugelako aholkularitza.

Baliabide materialak

- Ikastetxeko ohiko materiala: papera, material informatikoa, argazki kamerak, informazioa lortzeko interneta.
 - Laborategiko tresneria eta materialak.
-

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Elorrio BHI

San Roke 12-2 48230 Elorrio

Tel.: 946582713

Susana Gorosarri eta Zorione Fundazuri

DVDan bildutako informazioa

Elorrio karpetan:

- Aste Berdea 2006 aurkezpena
-

Erreferentzi dokumentuak

- Ingurugelako materialak
-

Esteka interesgarriak

- www.elorrioinstitutua.org
-

Ikastetxearen izena	Eskolabarri HLHIP
Herria (Lurraldea)	Ermua (Bizkaia)
Ikasturtea	2005/2006
Maila	Lehen Hezkuntza (4. mailatik 6. mailara)
Gaia	Hondakinak
EA21 programaren arloa	Partaidetza ikastetxean
Ideia nagusia	Ingurumen Batzordeko ikasleak aukeratzeko hauteskundeak.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Gure eskola Lehen Hezkuntzako eta Haur Hezkuntzako itunpeko ikastetxe txiki bat da. Lehen Hezkuntzako 123 ikasle, Haur Hezkuntzako 88 ikasle eta guztira 13 irakasle ditu. Komunitatearen partaidetzari ematen diogun garrantzia gure ezaugarri nagusietako bat da, eta Eskolako Agenda 21 proiektuak hori praktikan ipintzeko aukera paregabea ematen zigula ikusi genuen.

Gure eskolan oso garrantzitsua da hezkuntza komunitatea osatzen duten kide guztien inplikazioa. Kasu honetan, ikasleena ezinbestekoa ikusten genuen eta hori lortzeko, hauteskunde prozesu oso bat antolatzea erabaki genuen Ingurumen Batzordeko ikasleak aukeratzeko.

Hauteskunde prozesua pausuz pausu:

- Hasteko, hauteskundeetan parte har zezaketen mailak erabaki ziren, baita gela bakoitzeko ordezkarien kopurua ere: 4. mailan ordezkari bat; 5. mailan ordezkari bat; 6. mailan bi ordezkari.

- Sinaduren aurkezpena: kandidatura aurkeztu nahi zuenak ikasleen artean sinadura kopuru jakin bat (hamar gure kasuan) lortu behar zuen babes moduan.
- Kanpaina: behar zen babesari lortu zutenek kartelak egin behar zituzten (adierazpen artistikoko klaseetan egin ziren beste ikasleek lagunduta) beren hauteskunde programa zabaltzeko. Kartel guztiak eskolako sarreran, korridoreetan... ipini zituzten egun berean.
- Mitinak: hautagai bakoitza, kanpaina bukatu baino lehen, gelaz gela pasatu zen bere programa azaltzeko.
- Botazioak: gogoeta eguna izan eta gero, hauteskunde mahaia osatu zen eta ikasle guztiak beren botoa eman zuten. Zenbaketa zuzenean egin zen hautatuak ezagutzeko.

Lorpenak

- Eskolako Agenda 21 proiektua guztion zela ikasleak ere jabetzea eta gertuago eta esanguratsuago ikustea.
- «Hauteskundeak» Ingurunearen Ezagutzako gaietako bat bezala benetan bizitzea eta, beraz, aberasgarriagoa egitea.
- Hautatuen inplikazioaz gain, ikasle guztien inplikazio handiagoa lortzea.
- Hauteskundeak arlo ezberdinetan lantzea: kartelak Adierazpen artistikoan egin ziren, mitinak euskara, gaztelania edota ingeleseko klaseetan prestatu ziren. Horretarako, irakasle guztiak zikloko bileretan nola egin adostu eta antolatu behar izan zuten.

Arrakastaren faktoreak

- Ikastetxearen antolaketa (irakasleen arteko zikloko bilerak...).
- Irakasleen harrera ona eta inplikazioa.

Zailtasunak

- Ziklo ezberdinek eta irakasle guztiak koordinatu behar izatea.
- Egin behar ziren lan kopurua eta sartu behar ziren orduak irakasgai guztien artean ondo banatzea benetan baliagarriak izateko.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Agente guztien inplikazioa oso garrantzitsua izan zen. Bestela ezinezkoa litzateke horrelako ekintzak aurrera eramatea. Kasu honetan, batez ere, Lehen Hezkuntzako irakasle guztien partaidetza eta harrera ona azpimarratu behar dira.

Baliabide materialak

- Adierazpen artistikoaren material batzuk (kartoi meheak, margoak,...).

- Hauteskunde kanpainarako kartelak ipintzeko leku aproposa ahalik eta jende gehiena ikusi ahal izateko (sarrerako horma,...).
- Argazki makina digitala, prozesua aurrera joan ahala eskolako web orrian argitaratzeko.

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Helbidea: Eskolabarri Ikastetxea 24 PK, 48260 Ermua (Bizkaia)

Telefonoa: 943179036-943177115; e-mail: juan@eskolabarri.es

DVDan bildutako informazioa

Eskolabarri karpetan:

- Aurkezpena 2005-06 (PowerPoint artxiboa).

Esteka interesgarriak

- www.eskolabarri.es
-

Ikastetxearen izena	Hirubide BHI
Herria (Lurraldea)	Irun (Gipuzkoa)
Ikasturtea	2005/2006
Maila	Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza
Gaia	Hondakinak
EA21 programaren arloa	Curriculum berrikuntza
Ideia nagusia	Hondakinei buruzko diziplina arteko proiektua

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Hirubide DBHko ikastetxea da eta Irunen dago. 150 ikasle ditu, eta 30 irakaslek osatutako plantilla.

Gure ikastetxeak 2005-2006 ikasturtean erabaki zuen Eskolako Agenda 21en parte hartzea, udalak gonbidatuta. Programa garatzeko aukeratu dugun gaia *Hondakinen kudeaketa* izan da, gure ikastetxearentzako oso interesgarria izateaz gain, une honetan bai udalerrian bai Gipuzkoa osoan interes handia pizten ari delako.

Eskolako Agenda 21en metodologiari jarraituz, bertako hiru lan-arlo garatu ditugu (curriculum berrikuntza, kudeaketa eta partaidetza). Hala ere, curriculum berrikuntzan oinarrituko gara,

programaren hasieratik erabateko garrantzia eman diogulako ikastetxearen sail desberdinak barne hartuko zituen diziplina arteko proiektu bat gauzatzeari, eta gure ustez ikasketa planak berritzeko ikastetxean eragina izan duten jarduera batzuk egin direlako, kanpo proiektzio handia izan dutenak.

Jarduera horien artean hauek nabarmenduko ditugu:

- Lanpara birziklatuen tailerra. DBHko 4. mailan, Plastika aukerako ikasgaiaren barruan, lanparak fabrikatzeko tailerra antolatu dugu Teknologia eta Plastika sailen lankidetzari esker. Tailerra martxan jartzeko, ikasleek, gurasoen laguntzarekin, zaborretara botatzeko zeuden etxetresna txikiak ekarri dituzte etxetik. Tresna horiekin lanparak egin dituzte eta ekainean ikasle eta irakasle guztiek oso gustuko izan duten erakusketa egin dugu lanpara horiekin.
- Ikastetxeko korridoreen dekorazioa. Ikasturte honetan ahalegin handiak egin ditugu korridoreen eta ikasgelen itxura hobetzen. Horretarako, DHBko 2. zikloko ikasleek kolore biziak margotu zituzten korridoreak eta collage lanekin dekoratu zituzten, ehun zatiekin eta beste material birziklatu batzuekin eginak.
- Gaintxurizketako erraustegia. Ikasturtearen hasieran, Natur Zientzien Sailak bi hitzaldi antolatu zituen Gaintxurizketan erraustegi bat jartzeko dagoen proiektuari buruz. Txingudi Bizirik hiritarren plataformako ordezkariak erraustegia eraikitzearen aurkako iritziak adierazi zituzten eta ondorengo astean Txingudi Zerbitzuak erakundeko ordezkariak joan ziren, Txingudiko mankomunitateko (Irun eta Hondarribia udalerriak) erakundekoak, erraustegia eraikitzearen aldeko argumentuak azaltzera. Gainera, zaborra errausteko prozesua hobeto ulertzeko, Kimikako klaseetan landu zuten gai hori. Ondoren, gaiari buruz herritarrek zuten iritzia jasotzea proposatu zuten Eskola Foroan.
- Betaurreko erabilien bilketa. Jarduera hau Gabonak aurretik egin genuen eta Ikastetxeko hezkuntza-maila guztiek parte hartu zuten. «Ojos del mundo» GKErekin lankidetzan ari diren Gipuzkoako oftalmologoen bidez Tinduffera (Aljeria) eramantuzte bildutako betaurrekoak, saharar errefuxiatuen esparruetara. Kanpaina honek arrakasta handia izan du, Eskolako Agenda 21en parte hartzen duten Irungo gainerako ikastetxeekin elkarlanean ia 500 betaurreko biltzea lortu baitzuten. Gainera, Geografian eta Historian saharar herriaren oraingo egoera azaltzen duten zirkunstantziak aztertu dituzte.

Lorpenak

- Irakasleen eta ikasleen partaidetza handia proiektua abiarazten.
 - Familien partaidetza zenbait jardueratan, adibidez etxetresnak eta betaurreko erabiliak biltzen.
 - Eskolako Agenda 21 proiektuak hezkuntza komunitatean piztu duen jakin-min handia.
 - Ikastetxean barneratu ditugun lehenengo aldaketak oso nabariak dira (paper bilketa eta paper birziklatuaren erabilera, korridoreetako dekorazioa ...), eta horrek asko animatzen gaitu lanean jarraitzera.
 - Diziplina arteko curriculum jarduerak era askotakoak izan dira eta eragin handia izan dute ikastetxearen barruan eta kanpoan.
-

Arrakastaren faktoreak

- Klaustroak jarrera ona erakutsi du proiektua abiarazteko eta bertan parte hartzeko garaian.
- Zuzendaritzaren inplikazioa. Ikastetxeko zuzendaria, koordinatzailearekin batera, bilera guztietara eta Ingurugelak antolatutako prestakuntza ikastarora joan da.
- Programaren koordinatzaileak izandako eskola orduak liberatuta.
- Udalak kontratatutako Artelatz enpresaren laguntza eta lana, baita Ingurugelarena ere.

Zailtasunak

- Irakasleek Natur Zientziekin zerikusia duten sailekin identifikatu ohi dituzte ingurumenari lotutako arazoak.
- Familiek parte hartzeko ohitura falta.
- Ingurumen Batzordearen bilerak sistematizatzeko zailtasunak.
- Bigarren Hezkuntzako bigarren zikloko ikasleak ez dira lehen ziklokoak bezain adikorrak informazioa bildu eta mota honetako programei erantzuteko garaian.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Proiektuan parte hartu duten ikasleak.
- Inplikaturako irakasleak, bereziki Zientzia, Plastika eta Teknologia sailekoak.
- Ikastetxeko zuzendariak eta Zientzia sailaz gain oso baliagarria izan da irakasle ez diren langileen jarrera positiboa.
- Irakasle ez diren langileak.

Baliabide materialak

- Artelatz Ingurugiro Zerbitzua enpresak emandako materiala.
- Ingurugelak argitaratutako materiala.
- «Aqqua, tratamiento de residuos» ikastaroko materiala, hondakinen kudeaketan industria mailan egiten diren praktikak laborategian simulatzen dituzten esperientzien gidoeikin.

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Helbidea: Hirubide DBH, Pagogaina 23, 20.300 Irun

Tel.: 943-613261; e-mail: aefodel@irakasle.net

Arduraduna: Amaia Etxarri

Ikastetxearen izena	Juan Orobiogoitia BHI
Herria (Lurraldea)	Iurreta (Bizkaia)
Ikasturtea	2005/2006
Maila	Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza
Gaia	Hondakinak
EA21 programaren arloa	Diagnostikoa eta Ekintza Plana
Ideia nagusia	Hiru esparruetako (bereziki kudeaketarena) diagnostikoa egiteko txantiloiak. Ekintza Planaren jardueren banan banako azalpena.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Juan Orobiogoitia DBHko institutu txiki bat da (200 ikasle eta 30 irakasle). Azken urteetan ingurumen proiektu ezberdinak lantzen aritu da eta 2005-2006 ikasturtean lehengo aldiz Eskolako Agenda 21en parte hartu genuen.

DIAGNOSTIKOA

Hasierako antolaketa lanak egin ondoren eta gaia, *Hondakinak*, finkatuta izan genuenean diagnostikoa prestatzen hasi ginen. Diagnostikoa hiru atalak kontuan izanda egin genuen (ikus erantsitako DVDan «Diagnostikoa» karpeta):

- Curriculumaren diagnostikoa: departamentuei galdetegi bat pasatu zitzairen irakasleen programazioa aztertu, gai hau agertzen zen behatu eta zerbait txertatzeko aukera ikusteko.
- Partaidetzaren diagnostikoa: irakasleek eta zuzendaritzako kideek ikasleen partaidetzari buruzko galdetegi bati erantzun zioten.
- Kudeaketaren diagnostikoa: era ezberdinetako jardueren bidez egin zen diagnostiko hau:
 - Hondakinen kudeaketari buruzko ohituren galdetegi bat helarazi zitzairen ikastetxeko partaide guztiei (guraso, ikasle, irakasle, langile ez irakasle) euren ohitura eta jokabideak aztertzeko.
 - Azken bost urteetan atera diren fotokopien kopurua eta kontsumitu den paperaren azterketa.
 - Bi astetan atera ziren fotokopien kontrol zehatza (norentzat, arloa, kopurua, paper mota...).
 - Geletan kokatuta zeuden kutxen erabileraren kontrola eurretan zelan uzten ditugun paperak aztertzeko.
 - Langileek (atezainak, administrariak, garbitzaileek, jantokiko langileek) paperarekiko edo hondakinekiko dituzten jokaeren azterketa.
 - Ikastetxeak Ingurumen Hezkuntzari buruz eta zehazki paperarekiko duen jokabidearen azterketa.
 - Herriko kaleetan dauden edukiontzien azterketa (zenbat, nolakoak, egoera...).

EKINTZA PLANA

Datuak jaso eta ondorioak atera ondoren ikasturterako ekintza plan bat egin genuen helburuak, ebaluazio adierazleak eta jarduerak zehaztuz. (Ikus erantsitako DVDan «Ekintza Plana» karpeta)

Eskolako guneen arabera egindako zenbait ekintza azaltzen dira jarraian:

Hondakinen kudeaketa:

Jantokian:

- Plastikoak sailkatzea eta birziklatzera eramatea.
- Sobratzen den ogia etxeetara eramatea animalientzako.

Patioan:

- Plastikoak biltzeko ontziak jarri eta bildutakoa birziklatzera eraman.

Geletan:

- Paperen kutxa ezberdinen (garbia, berrerabiltzekoa, birziklatzekoa) erabilera kontrolatzea.
- Koadernoen probetxua hurrengo urtean berrerabiliz edo sobratzen diren orri zuriak aprobetxatuz.

Zuzendaritza eta informatika gelan:

- Bertako inprimagailuetan erabiltzen den paper zuria murriztu (posta elektronikoz jasotako mezuak inprimatu beharrean karpeta batean gorde, informatika gelan inprimatzen dena kontrolatu...).

Irakasle gelan:

- Plastikozko kafeontziak sailkatu eta birziklatzera eraman.

Ikastetxe osoan:

- Bertan sortutako edo etxeetatik ekarritako material ezberdinen bilketak (pilak, tinta kartutxoak, errotagailu eta margoak, etxeetan erabilitako olio hondakinak...).

Partaidetza

Ingurumen Batzordeko ordezkariak eta geletako ordezkariak proiektu honetan duten partaidetza hobetzen eta sendotzen laguntzea zen helburua. Horretarako hainbat bilera antolatu ziren Ingurumen Batzorde eta geletako ikasleen arteko informazio trukaketak bideratu eta errazteko asmoz.

Lorpenak

- Ikastetxeko komunitate osoa eta esparru guztiak hartu dira kontuan diagnostikoa egiteko orduan. Ekintza Plana ere ikastetxe osora bideratuta egon da.
- Jardunbide batzuk hurrengo urteetarako finkatuta geratu dira (plastikoak sailkatu, ogia aprobetxatu...).

Arrakastaren faktoreak

- Ikastetxearen antolaketan dauden asteroko bilera guneak: mintegiburuak zuzendaritzarekin, orientatzailea tutoreekin, Eskolako Agenda 21eko koordinatzaileak talde sustatzailearekin.
- Bi pertsonen artean banatzea koordinazio lana batak besteari lagunduz eta indarrak emanez.
- Talde sustatzailearen barruan orientatzailea eta zuzendaritza taldeko kideak egotea tutoreekin eta zuzendaritzarekin harreman zuzenak izateko.
- Koordinatzaileek izan dituzten laguntza orduak.
- Ikastetxe osoak izan duen inplikazio maila, batez ere Ekintza Plana aurrera eramateko.
- Ingurumen tailerreko ikasleen parte-hartzea hainbat ekintza burutzerako orduan bai diagnostikoan, bai Ekintza Planean.

Zailtasunak

- Ez dugu aipagarrik izan.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Prestakuntza eta antolaketa lana koordinatzaileek eta talde sustatzaileak burutu dute. Ingurumen Batzordean proposamen horiek borobildu eta onartu ondoren, martxan jartzea denon eskutan egon da: ikasle, irakasle, guraso, langile...

- Aipatu behar dira bereziki «Ingurumen Tailerra» aukerako arloa lantzen duten ikasle eta irakasleak, euren parte-hartze eta laguntza oso baliagarriak izan baitira.

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Juan Orobiogoitia BHI
Olaburu 3, 48215 lurreta
946810461
015090aa@hezkuntza.net

DVDan bildutako informazioa

Juan Orobiogoitia karpetan:

- Diagnostikoa (karpeta): diagnostikoaren txantiloak eta emaitzak.
- Ekintza Plana (karpeta): ekintza planaren deskribapena eta jarduerak.

Ikastetxearen izena	Joxemiel Barandiaran Eskola LHI
Herria (Lurraldea)	Ataun (Gipuzkoa)
Ikasturtea	2005/2006
Maila	Lehen Hezkuntza
Gaia	Hondakinak
EA21 programaren arloa	Kudeaketa iraunkorra
Ideia nagusia	Hondakinen kudeaketa maila guztietako ikasleen artean banatuta.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Gure eskola Ataun herrian dagoen ikastetxe txikia da. Hezkuntza komunitatean 110 ikasle, 13 irakasle, gurasoak eta irakasle ez diren langileak (atezaina, sukaldariak eta garbitzailea) daude.

Gure proiektuaren gaia *Hondakinak* izan da, eta aurrera eramateko ikasle eta irakasle guztien partaidetza kontuan hartu dugu. Ingurumen Batzordea, halaber, hamalau kidek osatu dute.

Aurtengo proiektua hiru ardatz nagusitan oinarritzen da:

- Eskola-ingurunearen kudeaketa iraunkorra. Ikastetxearen eguneroko eginkizunetan hondakinen gaia modu eramangarriago baten alde lan egitko konpromisoa hartzea.

- Eskolako curriculum-berriztapena. Aukeratutako gaia edukietan eta metodoetan txertatu behar dugu ingurumen hurbileko arazoak ezagutzera emanaz eta ulertaraziz.
- Herriko kudeaketan parte hartzea. Ataungo neska-mutilen ahotsa, ekarpenak, proposamenak, aldarrikapenak...kontuan hartzea eta bideratzea.

Eskolaren helburua hondakinak gutxitzea denez, eskolan sortzen dugun hondakin kopurua behatzea egokia ikusi zen eta horretarako eskolako diagnostikoa egin zen. Maila bakoitzak eskolako eremu desberdinak aztertu zituen, eremu bakoitzean zenbat hondakin sortzen zen ikusteko.

Diagnostikoa egin ondoren Ingurumen Batzordean bildu eta talde bakoitzak jasotako informazioaren berri eman zuen. Informazio hori kontuan izanik, hilabete bat izan zuen talde bakoitzak zer hobetu daitekeen ikusteko eta praktikan jartzeko. Horren ondorioz, helburuak eta adierazleak ezarri ziren eta Ekintza Plan bat diseinatu zen hiru esparruetarako (kudeaketa, curriculum berrikuntza eta partaidetza) eta zikloka antolatuta.

Kudeaketaren esparruan, ziklo bakoitzeko ikasleek ikastetxeko eremu desberdinen ardura hartu zuten eta zenbait jarduera egin zituzten. Hona hemen, laburtuta, jarduera horien adibidea:

- Maila guztiak: gela bakoitzeko ikasleek ontzi ezberdinak eta arau kartelak jarri zituzten. Ostiralero hondakinak husten zituzten.
- Haur Hezkuntzako ikasleak: komunitateko kontrola egin zuten. Eskuilak eta sentsibilizatzeko horma-irudiak ipini zituzten.
- 1. mailako ikasleek kiroldegiaren kontrola egin zuten. Bertako zaborrak gutxitzeko sentsibilizatzeko horma-irudiak ipini zituzten.
- 2. mailako ikasleak jolastokiko kontrolaz arduratu ziren. Bertan horma-irudi batzuk ipini zituzten «Erabil nazazu» leloarekin.
- 3. mailako ikasleek informatika, psikomotrizitatea eta ingelera geletako kontrola egin zuten. Zakarrontzi ezberdinak eta horma-irudiak jarri zituzten.
- 4. mailako ikasleek liburutegia eta musika gela kontrolatu zituzten. Zakarrontzi ezberdinak eta horma-irudiak jarri zituzten.
- 5. mailako ikasleek jantokiko ardura hartu zuten. Zakarrontzi ezberdinak ipini zituzten eta beren hustuketaz arduratu ziren.
- 6. mailako ikasleek irakasleen eremua kontrolatu zuten. Zakarrontzi ezberdinak eta hondakinak modu egokian sailkatzeko arauak ipini zituzten.

Lorpenak

- Ingurumen Batzordea sendotu da proiektua bultzatzeko eta koordinatzeko.
- Ikastetxearen eta honen ingurune hurbilaren hasierako azterketa bat egin da, eta arazoak konpontzeko neurriak hartu eta finkatu dira.
- Hondakinen inguruko sentsibilizazioa handitu da eskolan.
- Hondakinen berrerabilpena eta birziklapena areagotu da eskolan eta herrian.

Arrakastaren faktoreak

- Eskola komunitatearen inplikazio handia.
- Ikasleek beren ardurak betetzeko motibazioa.
- Zuzendaritza taldearen inplikazioa.
- Ingurugelaren eta udalaren laguntza.

Zailtasunak

- Proiektua aurrera eramateko eta antolatzeke denbora falta.
- Jokabideen aldaketa lortzeko zailtasuna.
- Eskolan dauden hainbat proiektu dela eta, Eskolako Agenda 21 aurrera eramateko giza baliabideak lortzeko zailtasuna.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Eskolako irakasleak, ikasleak, gurasoak eta langile ez irakasleak.

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Helbidea: Joxemiel Barandiaran LHI

Astigarraga auzoa Ataun 20211

Tel.: 943180095 e-mail: 012018aaezkuntza.net

Ikastetxearen izena	Jesús Obrero Institutu Politeknikoa BHIP
Herria (Lurraldea)	Vitoria-Gasteiz (Araba)
Ikasturtea	2005/2006
Maila	LH- DBH- Batxilergoa
Gaia	Hondakinak
EA21 programaren arloa	Ebaluazioa
Ideia nagusia	Finkatutako helburuak ebaluatzea adierazleak erabiliz.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Jesús Obrero Institutu Politeknikoa izen bereko Fundazioarena da eta Bigarren Hezkuntzako eta Lanbide Heziketako ikastetxea da. Inaziotar Pedagogiaren printzipioetan oinarrituta dago eta 2.704 ikasle, 159 irakasle eta irakasle ez diren 32 langile ditu.

Jesús Obrerok 15 urte baino gehiago daramatza ingurumen hezkuntzaren eremuan jarduerak garatzen. Dena den, 1996az geroztik, ingurumenaren kudeaketa sistemaren ezarpena ziurtatzeko aukera ematen duen ISO 14001 Nazioarteko araua onestearekin batera, konturatu ginen ingurumen hezkuntzan horrek zuen garrantzi handia. Gainera, 1998an Ekoeskola bihurtu ginen, nazioarteko sare bateko kide alegia, eta 2002an Bandera Berdea lortu genuen. 2004-2005 ikasturtean hasi ginen Eskolako Agenda 21 programan lanean.

Gure lanean berez hondakin asko sortzen dira, ikastetxea oso handia delako eta Lanbide Heziketak indar handia duelako (1.879 ikasle ditugu, hau da, guztizkoaren %70 etapa honetan eta 10 heziketa ziklo baino gehiago ematen ditugu espezializazio industrial desberdinetakoak). Aipatutako heziketa zikloetan enpresek erabiltzen dituzten material eta produkzio prozesu berak erabiltzen ditugu eta antzeko hondakinak sortzen ditugu, kantitate txikiagoan bada ere. Horren ondorioz, ikuspegi bikoitz batez barneratu ditugu hondakinak gure jarduera eremuan: hondakinen sortzaile garen aldetik eta hondakinen etorkizuneko kudeatzaileen hezitzaile garen aldetik. Hori aintzat hartuta, oso egokia iruditu zaigu Eskolako Agenda 21 programaren barruan *Hondakinak* gaia lantzea.

Aurreko urteetan izan dugun esperientzian oinarrituta eta Eskolako Agenda 21en metodologia kontuan hartuta, urteko Ingurumen Programan helburu eta jarduera batzuk finkatu ditugu dagozkien arduradun eta adierazleekin, eta horien betearazpena martxoan eta ekainean gainbegiratu dugu, aurreikusitako helburuak zein neurritan bete ziren egokiro ebaluatu ahal izateko. (Ikus informazio gehiago erantsitako DVDan)

Helburu horien artean, adibide gisa, hondakinen kudeaketarekin zerikusia duten bi nabarmenduko ditugu, egin dugun ebaluazioa agerian uzteko baliagarri izango zaizkigunak:

Helburua: Paper birziklatuaren kontsumoa handitzea

- Helburu zehatza: Ikastetxean erabilitako paperaren %15 birziklatua izatea.
- Jarduera: Sustatu paper birziklatuaren erabilera zenbait dokumentutan (apunteak, azterketak...).
- Arduraduna: Dagozkien sailtako buruak.
- Adierazlea: Paper birziklatuaren kontsumoa/paperaren guztizko kontsumoa.
- Balorazioa: Helburua betetzat hartu dugu, kontsumitutako guztizko paperetik %23 birziklatua izan delako
- **Helburua: Garbiketa-produktu arriskutsuen ontzien hondakinak murriztea:**
- Helburu zehatzak:
 - Hain arriskutsuak ez diren garbiketa-produktuak identifikatu eta ordeztea.
 - Garbiketa-produktu arriskutsuen %5 ordeztea.
- Jarduerak: Produktu biodegradagarriak detektatzea.
 - Ordeztearen bideragarritasun aztertzea.
 - Produktu bideragarriak erostea eta arriskutsuak kentzea.
- Arduradunak: Garbitzaileen arduraduna
 - Ingurumen Batzordearen koordinatzailea
 - Administrazio zuzendaria
- Adierazleak: Erositako produktu biodegradagarrien kantitatea (kg/urte).
- Balorazioa: Identifikazioa egin da baina garbiketa-produktu arriskutsuen %3 bakarrik ordeztea lortu da.

Lorpenak

- Eskolako Agenda 21-ISO 14001-EMAS (Ingurumenaren Kudeaketa eta Auditoria Sistema) ikastetxean ezartzen, garatzen eta mantentzen Ingurumen Batzordeak egin duen lana sendotu da.
- Segimendu eta ebaluazio sistema egokia garatu dugu, aurreikusitako helburuen lorpen maila zehatza zein den jakitea eta beharrezko egokitzapenak egitea ahalbidetu diguna.
- Irakasleen, irakasleen (tutore, koordinatzaile...) eta irakasle ez diren langileen (garbitzaileak, mantenimendukoak, bedelak, harrerako eta administrazioko langileak...) inplikazioa lortu dugu. Haiek beren borondatez parte hartu dute proposatutako ingurumen jardueretan, dokumentu bidezko segimenduan, izan duten eraginaren neurketan baita ebaluazioan eta egokitzapen lanean ere.
- Proposatutako jarduerak eta ekintzak urte hauetan izan duten jarraitasunak aukera eman digu haietatik interesgarrienak dagozkien eskola curriculumetan txertatzeko. Jarduera horietan gainera, Jesús Obrero ikastetxeko ikasleen %50 eta langileen %80 baino gehiagok etengabe parte hartzea lortu dugu.

Arrakastaren faktoreak

- Ingurumen Batzordearen aitzindaritza. Bertan, hezkuntza komunitatea osatzen duten kide guztiek parte hartzen dute (ikasleek, Caja Vital Kutxa Fundazioko bekadunek, ingurumen monitoreek, irakasle ez diren langileek eta irakasleek) Guraso Elkartearen babesa ahaztu gabe.
- Pedagogi Plataforma Interaktiboa erabiliz Ingurumen Batzordearen, zuzendaritza taldearen, etapako eta zikloko koordinatzaileen, sail edo mintegi buruen eta tutoreen artean lortutako koordinazio ona hezkuntza mailaren arabera egindako bileren eta online komunikazioen bitartez. Ingurumen Batzordeak astero egindako bilerak eta lanorduen barruan Garbigest Hobekuntza Taldeak hiruhilero egiten dituenak.
- Zuzendaritzaren babesa. Kalitate zuzendariak, Jesús Obreroko zuzendaritza taldeko kideak, Ingurumen Batzordean parte hartzen du.
- Irakasle ez diren langileen (garbiketa, mantenimendua, administrazioa...) eta irakasleen laguntza proiektuaren garapenean eta haien partaidetza bere segimenduan eta proposatutako jardueretan.
- Ingurumen Batzordeko koordinatzailearen, aldi berean Eskolako Agenda 21 proiektuaren koordinatzaile denaren, laguntza orduak (3 ordu astean).

Zailtasunak

- Ingurumen Hezkuntza eta sentsibilizazioko jarduerak duela 15 urte baino gehiago hasi genituen Jesús Obreron, baina ez zuten ikastetxea osorik inplikatu, Ingurumen Batzordeko kideek bultzatutakoak izan baitziren gehienbat.
- Ebaluazio eta segimendu sistemak denbora eta dedikazioa eskatzen du hasieran baita irakasleen inplikazio handia ere

- Familiek ez dute parte hartzeko ohiturarik.
- Ikasle gehienek jarrera pasiboa izan dute hasieran, hau da, ez dute inizatiba handirik erakutsi proiektuaren lehen urratsetan. Dena den, azken urteotan parte hartzeko joera handiagoa antzematen da haiengan.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Ingurumen Batzordea.
- Jesús Obreroko Kalitate Saila.
- Jesús Obreroko Ingurumen Foroa. Bertan parte hartu dute Gasteizko Udalaren Ingurumen Saileko teknikariek, enpresa lankideek eta beste ikastetxe batzuek, besteak beste, Laudioko Lateorrok.
- Ikastetxeetarako ISO 14001 Taldea (2003-05), IHOBek antolatua eta Eusko Jaurlaritzaren Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Sailak sustatua, Ingurugelak dinamizatua eta Ondoan S. Coop. aholkularitza enpresak teknikoki babestua.
- Gasteizko Ingurugelako aholkulariak.
- Gasteizko Udalaren Ingurumeneko Ikerlanetarako zentroaren koordinatzailea eta Galemys enpresaren ordezkaria.
- Ekoeskola programako aholkulariak.
- Hondakinen kudeaketan diharduten enpresa baimenduetako aholkulari teknikoak: Ekonor, Escor, Elirekon, Lajos eta Eiki.
- Arabako Foru Aldundiko Ingurumen saileko teknikariak gaikako bilketaren eta pila erabilien birziklapenaren arloetan.

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Ingurumen Batzordearen koordinatzailea: Eduardo Ochoa de Aspuru Gutiérrez

Helbidea: Jesús Obrero IP, Frantzia 32 (01002 Vitoria-Gasteiz)

Telefonoa: 945 000 333 Fax: 945 000 334 Posta elektronikoa: ochoa@ikas.j-obrero.es

DVDan bildutako informazioa

Jesús Obrero karpetan:

- Programa ambiental 2003-07 (karpeta)
 - Evaluación del Programa ambiental 2005-06 (karpeta)
-

Erreferentzi dokumentuak:

- Martinez, J.: «Zure etxea, zure planeta. Tu casa, tu planeta». Ingurumen Hezkuntzako koadernoak. Vitoria-Gasteiz. Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia, 2000
- UNE-EN ISO 14001 araua: 2004. Ingurumena Kudeatzeko Sistemak. Baldintzak eta erabilerarako orientazioa.
- UNE-EN ISO 14004 araua: 2004. Ingurumena Kudeatzeko Sistemak. Printzipio, Sistema eta Saiakuntza Teknikei buruzko jarraibide nagusiak.
- ISO 14001 arauaren arabera Ingurumena Kudeatzeko Sistema bat ezartzeko eskuliburua. IHOBek argitaratua.
- EAEko Ingurumen Adierazle batzuk, 2002, 2003, 2004, 2005. IHOBek argitaratuak.
- Ingurumenaren Ekokudeaketa eta Auditoria Sistema batean borondatez sartzeko araudia (EMAS) (CE) 761 zk./2001.
- IHITZA aldizkaria.

Esteka interesgarriak

- Jesús Obrero ikastetxearen web orria: www.ikas.j-obrero.es
- www.vitoria-gasteiz.org
- www.ingurumena.net
- www.ihobe.net
- www.ecoescuelas.org

Ikastetxearen izena	La Milagrosa HLBHIP
Herria (Lurraldea)	Laudio (Araba)
Ikasturtea	2005/2006
Maila	Haur Hezkuntza, Lehen Hezkuntza eta Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza
Gaia	Hondakinak
EA21 programaren arloa	Kudeaketa iraunkorra
Idea nagusia	Paper erabiliarekin adreiluak egitea eta beren salmentarekin lortutako dirua ONG/GKE bati ematea.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

La Milagrosa ikastetxean 600 ikasle eta 50 irakasle inguru gaude Laudioko Ugarte auzoan kokaturik. Ikastetxe honetan, gainontzeko guztietan bezala, gehien sortzen dugun hondakina papera da. Horregatik, paperaren kudeaketa iraunkorrerako oinarritzko hiru fase aplikatzeari ekin genion, hau da, murrizteari, berrerabiltzeari eta, azkenik, birziklatzeari.

Murrizketa

- Paper kopurua murriztu ahal izateko ondorengo ekintzak egiten ditugu:
- Dokumentu gehienak informatiza-tzea, papera erabili barik zuzenean egin baitaitezke behar diren alda-ketak edota eransketak.
- Gurasoentzako informazioa bidali behar denean klase bakoitzeko ikasle kopurua zehaztean kontuan hartzea neba-arrebak dituztenak. Modu horretan ez dira fotokopiak soberan ateratzen eta etxe bakoitzeko bakarra ateratzen da.

- Etxeetarako informazioa kontrolatzea. Sinatuta ekarri behar dituzten agiriak baino ez dizkiegu bidaltzen, gainontzeko informazio orokorra ohar taulan jartzen baitugu.
- Irakasle gelan hobetze talde bakoitzarentzat leku informatibo bana zehaztea, guztiontzako fotokopiak egin behar ez izateko.

Berrerabilpena

- Berrerabiltzeari dagokionez, papera birziklatu baino lehen, klaseetan kutxa bina jarri dira; batean, alde batetik erabilia dauden orriak ipintzen dira, berriro erabili ahal izateko; eta bestean, guztiz erabilia daudenak, birziklatzeko.

Birziklapena

Azkenik, birziklatzeko, edukiontzi urdinera bota beharrean, paperezko adreiluak egitea bururatu zitzaigun. Horretarako, prentsa bat egin genuen. Prentsa oso erraz maneiatzen da eta ikasleek arazorik gabe erabil dezakete (beti irakasleren baten kontrolpean, jakina). Ondorengo hauek dira jarraitu behar dituzten pausuak. (Ikus erantsitako DVDan adreiluak egiteko prozesua)

- Papera txikitzen da eta biguntzeko urperatzen da.
- Hurrengo egunean nahasketa hori irabiatu egiten da paper orea lortu arte.
- Paper ore horretan ura soberan geratzen denez, ahalik eta gehien iragazten da.
- Orea guk egindako prentsa batean sartzen da, geratzen zaion ura ia guztia ateratzeko eta adreiluaren forma emateko.
- Prentsatik adreilua ateratzen da, oraindik bustita, eta lehortzen uzten da.
- Erabat lehortuta daudenean saltzeko prest daude adreiluak (euro baten truke lau adreilu).

Adreilu bakoitzean 90 orri birziklatzen ditugu gutxi gorabehera. Urte osoan biltzen dugun diru guztia GKE (Gobernuz Kanpo Erakunde) bati ematen diogu.

Pasa den ikasturtean 125 adreilu inguru egin genituen, beraz, kontsumo aldetik 11.250 orri birziklatu genituen eta diru aldetik 31.25 euro lortu genituen «Chad: Apoyo a la Nutrición 0-6 años» ONG/GKEri emateko.

Esan behar dugu batzuetan paper hondakin gehiegi sortzen dugula eta ezinezkoa egiten zaigula guztia guk birziklatzea; beraz, ohiko birziklatze modua erabiltzen dugu, hau da, edukiontzi urdinera botatzen dugu.

Lorpenak

- Ikastetxe osoak hartu du parte proiektuan, bai ikasleek bai irakasleek era batean edo bestean.
 - Ikasleen bidez ikastetxetik kanpo ere familiak sentsibilizatu ditugu hondakinen gailkako bilketan.
 - Egunkari pare batean elkarrizketa bana egin ziguten. Horren bidez gure proiektua zabaldu ahal izan dugu ikastetxetik kanpo.
 - GKE batekin lankidetzan aritzean elkartasuna ere landu dugu.
-

Arrakastaren faktoreak

- Ikastetxearen antolaketa iazkoa baino hobea izan da, hau da, koordinazio taldean LH eta DBH ziklo guztietako ordezkari bat behintzat daukagu, horrela, ekintza guztiak egokitu ditzakegu ziklo guztietara.
- Zuzendaritzaren harrera ona eta inplikazioa. Zuzendaritzako kide bat daukagu Eskolako Agenda 21 taldean.

Zailtasunak

- Askotan, lana betetzea zaila egiten zaigu, denbora eza dela eta. Beste batzutan ere irakasle batzuen inplikazioa ez da erraza beste programa batzuetatik proposamen piloa iristen delako.
- Gurasoek ez dute parte hartzeko ohiturarik.
- Eskolako Agenda 21eko koordinatzaileak ez du ordu liberrik. Horregatik, ikasturtearen une batzuk latzak izan daitezke.
- Egin behar dena irakasleok zehatz-mehatz azaltzen badiegu orduan parte hartzen dute ikasleek, eta ez digute ideia berriak ematen.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Parte hartu dugunon artean aipamen berezia merezi du Isidoro Ramiro irakasleak, udan zehar bera aritu baitzen prentsa prestatzen.

Baliabide materialak

- Berogailu-gela prentsa eta gainontzeko materiala gorde ahal izateko.
- Prentsa adreiluak egiteko.
- Liburutegia adreiluak guztiz lehortzeko.

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Helbidea: Letziaga 2 01400 Laudio

Telefonoa: 94.672.01.07

e-mail: duoandikoetxea@yahoo.es

DVDan bildutako informazioa

La Milagrosa karpetan:

- Paperaren birziklapena (Power Point artxiboa)
-

Ikastetxearen izena	Laiotz LHI
Herria (Lurraldea)	Segura (Gipuzkoa)
Ikasturtea	2005/2006
Maila	Haur Hezkuntza eta Lehen Hezkuntza
Gaia	Hondakinak
EA21 programaren arloa	Kudeaketa iraunkorra
Ideia nagusia	Hondakinen kudeaketa Lehen Hezkuntzako ikastetxe batean.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Segurako ikastetxean 125 ikasle ditugu bi eraikinetan banatuta (Haur Hezkuntza eta Lehen Hezkuntza). Eskolako Agenda 21 proiektuan, 2005-06 ikasturtean, *Hondakinak* gaia landu genuen. Kudeaketa egokia egin ahal izateko, hondakinen inguruan eskolako diagnostikoa egitearen beharra ikusi genuen.

Diagnostikoa

Diagnostikoarekin hasteko gela bakoitzeko hurrek, beren tutoreekin, eskolako leku guztiak behatu zituzten, ikastetxean zeuden hondakin motak eta kokapena aztertzeke. Horretarako, eta datuak jasotzeko asmoz, galdera sorta bat prestatu genuen (ikus erantsitako DVDan «Zer hondakin mota daude gure eskolan» dokumentua).

Galdera sortari erantzun ostean, Lehen Hezkuntzako maila bakoitza eskolako leku batez arduratu zen aztertzeke asmoz. Aukeratutako guneak jangela, jolastokia,

irakasle gela, ordenagailu gela, frontoia eta zuzendaritza izan ziren. Hondakinak ea ondo sailkatuta zeuden, ea ontzi gehiago jartzeko premia zegoen eta horrelako datuak jasotzeko egin zen. Ondoren, emaitzak elkar jarri genituen.

Diagnostikoaren emaitzak aztertu eta gero, ondorioak atera eta hondakinen kudeaketa iraunkorragoa egiteko hartu beharreko neurriak erabaki genituen.

Kudeaketa

Horrela bada, honako erabakiak hartu genituen:

- Geletan paper eta zaborrentzako ontziak egongo dira.
- Haur Hezkuntzaren egoitzan plastikoentzako ontzia ere egongo da gelan.
- Pasilloan plastikoentzako ontzi bat jarriko da.
- Irakasle gelan pilentzako ontzi bat eta Haur Hezkuntzaren egoitzan gela guztietan bana ipiniko da.
- Jolastokian materia organikoarentzako eta gainontzeko zaborrentzakontzi bana egongo dira.
- Ordenagailu gelan, tonerrak non egoten diren haurrei azaldu eta CDentzako ontzi bat jarriko da.
- Jangelan plastikoentzako ontzi bat ipiniko da.

Nola egin dugu hondakinen kudeaketa?

- Tutore bakoitza bere gelaz arduratzen da.
- Gune konkretu bat behatu duen taldeak gela edo gune horretarako zaborrontziak egokitzen ditu.
- Zaborrontziak egiteko ez dugu ezer erosten; haurrei etxetik kaxak, ontziak, eta abar ekartzeko eskatzen diegu, eta eskolan forratu edota margotzen ditugu.

Ekintza osagarriak

- Haur Hezkuntzaren ikasleek eskolara hondakin mota ezberdinak dakarte, eta gelan sailkapena egin ondoren zakarrontzi egokietara daramate.
- 3. hiru hilabetean, Haur Hezkuntzako jolastokian, haurrak eskolara etorri baino lehen, era guztietako hondakinak zabaltu genituen; haurrengan izan zuen inpaktua izugarria izan zen. Haur guztiei eskularruak banatu ondoren, hondakinak bildu eta zegozkien edukiontzietara eraman genituen.
- Lehen Hezkuntzako geletan aste betean pilatzen diren hondakinak garbitzaileek ez dituzte jaso. Ostiralean gelan sakabanatu dira eta ondo bereizten ditugun edo ez ikusi dugu; horrekin batera beste ontziren bat gehiago jartzea komenigarria den edo ez aztertu dugu.

Lorpenak

- Helburuen lorpen maila altua izan da.
- Ikastetxe barruan eta ikastetxetik kanpo hondakinei buruz konpromisoak hartu ditugu (Ikus erantsitako DVDan «Konpromisoak» dokumentua).
- Ikasleek ikasi dute hondakinen ugaritzeak ondorio larriak dakartzigula; beraz hondakinak gutxitzen, sailkatzen eta berrerabiltzen saiatuko gara, eskolan, herrian eta etxean.

Arrakastaren faktoreak

- Ikasleek interesa azaldu dute eta koherentziaz jardun dute; eskolako diagnostikoa egin ondoren hartutako erabakiak bete dituzte.
- Irakasleen prestakuntza egokia Ingurugelak emandako ikastaroei esker.
- Hondakinen gaia Ingurumen gaiarekin lotuta landu da, baita matematika, eskulan eta tutoretza saioetan.
- Udalak ikastetxearen proposamenak bere gain hartu ditu: edukiontzi gehiago jarri dituzte, produktu toxikoak (aerosolak, eta abar) botatzeko zerbitzua kontratatu dute, «erabili zakarrontziak» zenbait kartel jarri behar dituzte. «Segura garbi eta txukun» hitzaldiak eskaini dira. Ekarpenei batzuei ezezkoa eman badiete ere, horiek sakonki arrazoituta izan dira, datu konkretuak emanez.

Zailtasunak

- Eskolako Agenda 21 proiektuan sartzeak lan handia suposatu digu, antolamendu aldetik batik bat.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Ikasle, irakasle eta udalaren pertsonala.
- Ingurugelako aholkularia.
- Artelatz Ingurumen enpresaren pertsonala (haurrekin lantzeko materiala prestatuz, irteerak antolatuz eta udalarekin bilerak prestatuz).

Baliabide materialak

- Ingurugelako materiala: liburuak, artikuluak, DVDak eta era askotako informazio interesgarria.
- Artelatz Ingurumen enpresako materiala.
- Eskolen arteko material trukaketa; Elkarrekin.org web orriaren bidez eskola ezberdinetako lanak zintzilikatu dira, eta hori oso baliagarria eta lagungarria izan da gure lanerako.

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Helbidea: Laiotz herri-eskola, Gain-Argi auzoa z/g 20214 SEGURA.

Telefonoa: 943-801776; e-mail: 012242aa@hezkuntza.net

DVDan bildutako informazioa

Laiotz karpetan:

- Zer hondakin mota daude gure eskolan (Word artxiboa).
- Konpromisoak (Word artxiboa).

Erreferentzi dokumentuak

- Ingurugelak argitaratutako Ingurumen Hezkuntzarako Materiala: IHITZA aldizkaria.
 - Ingurugelak ikastaroetan edota mintegietan emandako materiala.
-

Ikastetxearen izena	Colegio Nuestra Señora del Carmen HLBHIP
Herria (Lurraldea)	Bilbao (Bizkaia)
Ikasturtea	2005/2006
Maila	Integrala
Gaia	Hondakinak
EA21 programaren arloa	Ekintza Plana
Ideia nagusia	Kudeaketaren, curriculum berrikuntzaren eta partaidetzaren inguruan antolatutako Ekintza Plana.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Gure ikastetxea Bilboko Indautxu auzoan dago kokatuta eta 768 ikasle eta 47 irakasle ditu. Esperientzia zabala dugu hezkuntza arloan eta, horren barruan, ingurumena izan da beti gure lehentasunetako bat. Hala, 2004-2005 ikasturtean hasi ginen Eskolako Agenda 21 programan lanean.

Aurreko ikasturtean hasitako lanari jarraituz, 2005-2006 urtean *Hondakinak* izan da bereziki landu dugun gaia. Diagnostikoa egin ondoren Ekintza Plan bat landu dugu, Eskolako Agendaren hiru eremuak kontuan hartuta (curriculum berrikuntza, kudeaketa eta partaidetza) eta helburu batzuen inguruan egituratu dugu, dagozkien adierazleekin eta garatu beharreko jarduerak batzuekin batera.

Curriculum berrikuntza

Helburuak:

- Curriculumak hondakinen ikuspegitik berrikustea eta hondakinen gaia txertatzea.
- Hezkuntza maila guztietan eta arlo desberdinetan hondakinei buruzko curriculum jarduerak egitea.

Adierazleak:

- Curriculumak berrikusteko bildutako txantilo kopurua.
- Garatutako curriculum jardueren kopurua eta mota.
- Curriculum jardueretan inplikaturako arloen kopurua.

Jarduerak:

- Curriculumak berrikusteko txantiloak eratzea.
- Hezkuntza maila desberdinetara egokitutako curriculum jarduerak hautatzea.
- Curriculum jarduerak arlo desberdinetan aurrera eramatea (Plastika, Ingurumenaren Ezagutza, Erljioa, Musika, Matematika, Hizkuntzak, Natur Zientziak, Teknologia, Gizarte Zientziak...).

Kudeaketa iraunkorra

Helburuak:

- Papera berrerabiltzeak eta hondakinak birziklatzeak duen garrantziaz ikasleak kontzientziatzea.
- Hondakin gutxiago sortzea.
- Paper birziklatu gehiago erabiltzea.
- Hondakinak gaika biltzea.

Adierazleak:

- Paperaren kontsumoa.
- Bildutako ontzien kopurua.
- Berrerabilitako eta birziklatutako paper kopurua.

Jarduerak:

- Paperaren kontsumoaren fakturak biltzea eta datuekin grafikoak lantzea.
- Papera bi aldeetatik erabiltzea.
- Papera berrerabiltzea.
- Administrariarekin batera erosketak gainbegiratzea, garbigarri ekologikoagoak erabili daitezkeen.
- Ikastetxeko gune guztietan (gelak, idazkaritza, administrazioa, zuzendaritza, jangela, jolastokia) papera, ontziak, pilak, CDak, tonerra eta abar bereitzea. Lehen Hezkuntzako 6. mailan, DBHko 1. mailan eta Batxilergoko 1. eta 2. mailatan ikasleek, zortzi laguneko taldetan banatuta eta irakasle batek lagunduta, papera eta ontziak jasotzen

dituzte txandaka asteartero eta ostiralero ikasturte osoan zehar, eta udal edukiontzietara eramaten dituzte.

Partaidetza

Helburua:

- Eskolako Agenda 21 programan hezkuntza komunitateko kide gehiagok parte hartzea, eta batez ere ikasleek.

Adierazleak:

- Eskolako Agendaren gaia aztertzeko egindako tutoretza bileren kopurua.
- Erantzundako galdesorten ehunekoa.
- Ingurumen Batzordeko kideen eta egindako bileren kopurua.
- Eratutako Patruila Berdeen kopurua.
- Eskolako Agendako estamentu desberdinen partaidetza maila.

Jarduerak:

- Patruila Berdeek eta Ingurumen Batzordeak egindako lanak eta jarduerak.
- Eskola Foroko partaidetza.
- Irakasle ez diren langileek kudeaketan izan duten partaidetza.
- Eskolako Agenda 21eko maskota egiten izan den partaidetza.
- Aste Berdearen panelak egitea.
- Eskolako festak antolatzea.
- Web orria antolatzea, mantentzea eta eguneratzea.
- Proiektuaren aldizkako jakinarazpena hezkuntza-estamentu desberdinek egindako bileren bitartez.

Lorpenak

- Eskolako Agenda 21 ikastetxearen eguneroko jardunean txertatzea.
- Hondakinekin zerikusia duten hainbat curriculum jardura aurrera eramatea.
- Hondakinek ingurumenean sortzen dituzten arazoaren aurrean kontzientzia handiagoa piztea.
- Ikastetxearen estamentu guztiak (zuzendaritza, gurasoak, irakasle ez diren langileak, ikasleak eta irakasleak) guztioi dagokigun proiektuan ari dira lanean.
- Ikasturtean zehar Agenda 21 gaia nagusi da ikastetxean: eukaristia ospakizunetan, eskolako festetan, material birziklatuekin buruhandiak egitean, Haur Hezkuntzan mozorroak egiteko materialak berrerabiltzean, paper birziklatua egitean.

Arrakastaren faktoreak

- Ikastetxeko zuzendaritzaren eta zuzendaritza taldearen inplikazioa eta laguntza, besteak beste zaintze lanetan eta tutoretzan koordinatzailea txandakatu.

- Ikastetxeko administrazioaren eta idazkaritzaren laguntza.
- Irakasleen inplikazioa eskatutako jarduerak egiten eta ideia berriak proposatzen.
- Ingurugelako kideen eta udal teknikariaren laguntza animikoa eta teknikoa.
- Proiektuan parte hartzen duten gainerako ikastetxeekin egon den koordinazioa.
- Udalarekin izandako harreman ona.
- Ikastetxean egin den lana aintzat hartzea.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Zuzendaritzako kideak.
- Administrazioko eta idazkaritzako langileak.
- Haur Hezkuntzako irakasleak, Lehen Hezkuntzan Pastoral Saila eta beste irakasle batzuk. Bigarren Hezkuntzan irakasle hauek: Natur Zientzia, Fisika-Kimika, Gizarte Zientzia, Erljio, Plastika eta Informatikakoak.
- Ingurumen Batzordeko eta Patruila Berdeko ikasleak, eta egin diren jarduera desberdinetan parte hartu dutenak.
- Proiektuaren koordinatzailea.
- Ingurumen Batzordeko ikaslearen aita, guraso asanbladarekin harremanetan lan eskerga egin duena.

Baliabide materialak

- Erakusketa ibiltariak.
- Hondakin desberdinak, maketak, jostailuak eta mozorroak egiteko.
- Ikastetxeko korridore batean erakusketak egiteko erabilitako espazioa.
- Ikasleen lanak erakusteko karteletarako panelak.

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Koordinatzailea: Antonia de Nicolás Trueba

Colegio Ntra Sra del Carmen Ikastetxea

Aretxabaleta, 8 48010 Bilbo

Telefonoa: 944212061

tdenico@yahoo.es

Erreferentzi dokumentuak

- www.terra.org
- http://www.plasticsresource.com/s_plasticsresource/
- <http://www.ecoembes.com/microsite/index.html>
- <http://www.recicla vidrio.com/entrar.htm>
- http://www.educalia.org/paisajes/investiga_home_taller.jsp?idioma=s

Artigasko hondakindegia (Alonsotegi) eta Sollaroko araztegiaren (Zalla) dokumentuak.

Esteka interesgarriak

- www.colegioelcarmenindautxu.com
-

Ikastetxearen izena	San Andres LHI
Herria (Lurraldea)	Ormaiztegi (Gipuzkoa)
Ikasturtea	2005/2006
Maila	Haur Hezkuntza eta Lehen Hezkuntza
Gaia	Hondakinak
EA21 programaren arloa	Curriculum berrikuntza
Ideia nagusia	Curriculumean txertatutako jarduerak ziklo ziklo antolatuta fitxen bitartez.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

San Andres Herri Eskola ikastetxea Goierriko Ormaiztegi herri txikian dago kokatuta. Bertan 140 ikasle eta 16 irakasle gaude. Ingurumen Hezkuntzan bide luzea egina dugu ikastetxean Eskolako Agenda 21 proiektuan sartu aurretik, Eskolako Auditoria programan denbora luzez aritu baikara. Horrela, gai batzuk landuta daude, lan prozedura batzuk garatuta ere, eta partaidetzarako egitura bat finkatuta dago. Hori guztia jakinik, ulertzekoa da Eskolako Agenda 21 proiektuaren garapena aurretik egindako lanetan oinarritu nahi izatea. 2005/2006 ikas-turtean Agenda garatzeko gaia *Hondakinak* izan da.

Proiektuaren oinarrietako bat curriculumaren berrikuntza da. Ikastetxe osoan gai bat landu ondoren, erabakitzen dugu handik aurrera zein ikasmailetan berrikusiko den urtero. Hori posible izateko mailako curriculum egina uzten dugu. Zehazki, hondakinen gaia 1. eta 4. mailetak curriculumean txertatuta dago. (Ikus erantsitako DVDan San Andres karpeta: «Hondakinak 1-2 zikloak » artxiboa)

Curriculum egokitzeko ikasleen aurrezagutzatik abiatzen gara, txikienekin taldean, ipuin batean oinarrituta, ahoz egindako elkarrizketaren bidez eta zaharragoekin bakarkako galdekizunaren bidez, sortzen diren zabor motak eta zer egiten den komentatuz...

Hondakinen gaiaren lanketari dagokionez, zabor motak eta edukiontzia erlazionatzen ditugu, zabor birziklagarriak eta birzikla ezinak bereiztu, zabor birziklagarrien trataera landu, hondakin organiko eta ez organikoen deskonposizio prozesua behatu, eguneroko ekintzak burutzeko kontsumitzen duguna aztertu, kontsumoa eta kutsaduraren arteko erlazioa aztertu, kultura desberdinen arabera nola kontsumitzen den ikusi, Sasieta zabortegia bisitatu...

Erantsitako DVDan, «Hondakinak 1-2 zikloak» (San Andres karpeta) azalduko jarduerak erakusten dira ziklo ziklo banatuta. Jarduera bakoitzaren fitxa ondoko ataletan banatzen da:

- Ekintza mota.
- Ekintzaren helburua.
- Lantzen diren edukiak.
- Ebaluazio irizpideak.
- Denboralizazioa.

Lorpenak

- Curriculum egina izateak urtez-urteko jarraipena ematen dio gure lanari. Horrekin batera, proiektua ikuspegi orokor batetik lantzea errazten du, hau da, lan teorikoa eta praktikoa egituratzen laguntzen digu.
- Ingurumen hezkuntzarekin lotuta dauden gaiak maila ezberdin eta guztietan berrikustearrekin, ikastetxetik ateratzen direnerako ikasleek gai guztiak landuta izaten dituzte.

Arrakastaren faktoreak

- Eskolako Agenda 21 proiektuaren inguruan biltzeko egitura finkoak mantentzea eta, beraz, partaidetza ahalbidetzea.
- Izan dugun esperientzia luzeak curriculumaren inguruan aurrerapausoak emateko bidea erraztea. Urte asko daramatzagu Ingurumen Heziketan sakontzen eta horrek erakutsi digu teoria eta praktika bateratu behar direla hobekuntzak nabaritzeko.

Zailtasunak

- Denbora falta: ikas unitatea prestatzeko ardua handia eskaini behar zaio lanari.
-

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Irakasleen klaustro osoa.
- Ingurumen Batzordean dauden irakasleak.
- Gaia prestatzen eta ikasleekin aritu diren tutoreak.
- Gainontzeko irakasleek ekintzaren bat burutu dezakete eta orokorrean laguntza eskaintzen dute.

Baliabide materialak

- Ingurugelako Ingurugiro Hezkuntzarako materiala.
- Testu liburuak.
- Internet: Sasieta mankomunitateko web orria, estatistika orriak, udaletako web orriak...

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

SAN ANDRES LHI

Gabiralde z/g 20216 Ormaiztegi

943883551

012139aa@hezkuntza.net

DVDan bildutako informazioa

San Andres karpetan:

Hondakinak 1-2 zikloak (Word artxiboa).

Erreferentzi dokumentuak

- Maiztegi, R eta al: «Ingurugiro Hezkuntzarako materialak». Vitoria-Gasteiz, Lurralde Antolamendu, Etxebizitza eta Ingurugiro Saila. Eusko Jaurlaritzak. 1998.

Esteka interesgarriak

- www.sasieta.net
-

Ikastetxeen izenak	Itsasoko Ama LHI; Maestra Emilia Zuza Brun LHI; Serantes LHI; Santurtzi HHE; San Jorge GLHBI; Kantauri-Axular BHI; Sta. Eulalia HLHIP; Bihotz Gaztea HLBHIP; San José de Calasanz HLBHIP; San José HLBHIP; Sta. María-Hijas de la Cruz HLBHIP.
Herria (Lurraldea)	Santurtzi (Bizkaia)
Ikasturtea	2004/2005 eta 2005/2006
Maila	Maila guztiak
Gaia	Hondakinak eta Ingurumenarekin zerikusia duten beste arazo batzuk
EA21 programaren arloa	Partaidetza herrian
Ideia nagusia	Eskolen arteko Foroa antolatzeko partaidetza prozedura.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Partaidetza Eskolako Agenda 21 programaren ardatz nagusietako bat da. Santurtziko Eskolen arteko Foroan ikasleei eman nahi izan zaie protagonismoa ingurumenaren egoerari buruzko diagnostikoa egiteko garaian, udalerriko hondakinen arazoarekin zerikusia duten erabakiak hartzeko garaian eta ingurumenaren arazo honi aurre egiteko konpromisoak hartzean adostasuna lortzeko garaian.

Hona hemen prozesuaren garapena: (Ikus informazio gehiago erantsitako DVDan)

- Lehenik erabaki zen nola egin ahal izango zuten ikasleek udalerraren

egoeraren diagnostikoa. Horretarako, 2005eko martxoaren 8an ikastetxe bakoitzeko proiektuen koordinatzaileek izandako saio batean baterako jardura didaktiko bat zehaztu zuten ikasturte horretako gaiari zegokionez (*Hondakinak*) udalerraren egoerari buruz gogo-eta egiteko.

- Ondoren, bateratu egin zituzten bildutako datuak. Une hartan, agertzen joan ziren alderdi ugarietako batzuei lehentasuna eman nahi izan zitzaie, eta Santurtziko Eskolako Agenda 21en parte hartzen ari ziren ikasleen ikuspegiak orekatu nahi izan ziren, udal agintariei konpromisoak eta lankidetzarako proposamenak aurkeztu aurretik. Lehentasunak zehazteaz arduratu zirenak ikastetxe bakoitzeko Ingurumen Batzordeko ordezkariak izan ziren eta tresna, batera egindako bilera alegia, Eskolarteko Batzarra izan zen, 2005eko maiatzaren 17an egindakoa. Saioaren aurretik, proiektuen koordinatzaileek metodologia adostu zuten eta saioan zehar erabakiak hartzeko prozedura.
- Batzarraren ondoren, Ingurumen Batzordeen ordezkariak euren ikastetxeetan jakinarazi zituzten hartutako erabakiak, lehentasunezko hartutako gaiei buruzko konpromisoak eta proposamenak eztabaidatu eta zehazteko.
- Proposamenetan bateratasun falta nabaria egongo zela aurreikusituz, proiektuen koordinatzaileek haxe erabaki zuten, konpromisoak eta proposamenak alde aurretik finkatutako formatu batera egokitzea ondorengo lana erraztu ahal izateko, eta oporraldia eta hurrengo ikasturtean ikastetxeetan egindako aldaketak gainditu ahal izateko.
- Ikasturtearen hasieran, 2005eko irailaren 13an, II. Eskolarteko Batzarraren antolamenduari buruzko erabakiak berretsi zituzten eta batzarraren antolamendua bera adostu zuten. Bestalde, zegozkion zereginak, arduradunak eta epeak ere argitu zituzten.
- Eskolarteko Batzarrerako materialak biltzea lortu ondoren eta nola garatuko zen adostu eta gero, 2005eko azaroaren 8an ospatu zen. Bertan, Ingurumen Batzordeetako ordezkariak ikastetxe bakoitzaren konpromisoak eta proposamenak aurkeztu zituzten eta taldean lan egin zuten Santurtziko Eskolako Agenda 21 programako partaideen konpromisoak adosteko, landuko zuten gaiari lotuta udalari helaraziko zizkieten proposamenekin batera. Saioari buruzko oso balorazio positiboa egin zuten.
- Emaitzak ikastetxe bakoitzari jakinarazi zitzaizkion, koordinatzaileen taldeak udalari ofizialki aurkezteko tramiteei hasiera eman bitartean. Eskolen Udal Foro bat egiteko eskatu zuten eta Alkatea bertan izango zen. Beharrezkoa izan zen foroaren garapenaren xehetasunak zehaztea eta Alkateari zuzendutako aurkezpenaren gidoi elebiduna lantzea.
- Eskolen Udala Foroa 2006ko otsailaren 2an ospatu zen. Bertan, Ingurumen Batzorde bakoitzeko bi ordezkariak Santurtziko ikastetxeek hondakinen inguruan hartutako konpromisoak aurkeztu zituzten eta gainera proposamen batzuk egin zizkieten Udalari herriko ingurumen egoera hobetzeko.

Lorpenak

- Eskolako Agenda 21 programa garatzeko ikastetxeek proiektu berean parte hartzea.
 - Hezkuntza-maila desberdinen partaidetza.
 - Ikasleen protagonismoa.
 - Eskolako Agenda 21 proiektuaren esperientzia arrakastatsua.
-

Arrakastaren faktoreak

- Ikastetxeen harrera ona.
- Ikastetxeetako proiektuen koordinatzaileen jarrera eta lana.
- Udalaren laguntza eta babesa.

Zailtasunak

- Horrelako esperientzietan eredurik ez izatea.
- Guztiok itxaropen berak ez izatea.
- Epeak.

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Ingurugela

Ondarroa 2 48004 Bilbo

944114999

DVDan bildutako informazioa

Santurtzi karpetan:

Eskola-errealitateari buruzko diagnostikoaren prozedura:

- Procedimiento diagnóstico municipal (Word artxiboa)

I. Eskolarteko Foroa (05-V-17):

- Metodología de priorización (Word artxiboa)

- Reunión intercentros mayo 2005 (Word artxiboa)
- Plantilla para propuestas (Word artxiboa)

2. Eskolarteko Foroa (05-XI-8):

- Preparación del foro (Word artxiboa)
- Distribución de tareas (Word artxiboa)
- Metodología y cronología (Word artxiboa)
- Análisis de resultados (Word artxiboa)

Entzunaldia (06-II-07):

- Guión de la Audiencia (Word artxiboa)
 - Documento base (Word artxiboa)
 - Evaluación de la Audiencia (Word artxiboa)
-

Ikastetxearen izena	Txindoki-Alkartasuna BHI
Herria (Lurraldea)	Beasain (Gipuzkoa)
Ikasturtea	2005/2006
Maila	Batxilergoa
Gaia	Hondakinak
EA21 programaren arloa	Kudeaketa iraunkorra
Ideia nagusia	Hondakin ezberdinen (papera, laborategikoak...) kudeaketa ikastetxean.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Beasaingo Txindoki-Alkartasuna Institutua batxilergoko ikastetxe publikoa da, lau modalitateak ematen ditu eta ibilbide luzea du ingurumeneko gaien inguruan. Ikastetxean aspaldi ezarri zen ingurumen kudeaketa sistema. Honen bidez institutuko jarduerak ingurumenean sor ditzaketen inpaktuak gutxitzen saiatzen gara, eta ingurumen hezkuntzari garrantzi berezia ematen diogu. 2002. urtean ISO 14001 ingurumen ziurtagiria lortu genuen eta 2006. urtean AENORek Europako EMAS araudiko baldintzak betetzen ditugula egiaztatu du.

Eskolako Agenda 21 proiektuaren barruan 2005-2006 ikasturtean *Hondakinak* gaia landu genuen. Gure ikastetxean, duen kudeaketa sistemaren bidez, hondakin gehienak kudeatu egiten dira.

Aurtengo proiektuaren helburuak bi hauek izan dira:

- Ikastetxeko partaide guztiei kudeaketa horren berri ematea.
- Kudeaketa hobetzeko ekarpenak jasotzea.

Honekin guztiarekin, une honetan gure hondakinen kudeaketa, labur-labur, era honetara egiten da:

Hondakin mota	Nola kudeatzen dira?	Minimizatzeko praktika egokiak
Papera	<ul style="list-style-type: none"> - Gela guztietan paper hondakinak jasotzeko ontziak ditugu. - Partaide guztiek dugu gela bateko paper ontzia husteko ardura. - Bi hilean behin paperontzia kontrolatzen dugu eta behar izanez gero, edukiontzi urdinean hustu. Hustutako kantitatea apuntatu egiten da. 	<ul style="list-style-type: none"> - Fotokopiak paper birziklatuan eta bi aldeetatik egin. - Ikasleen lanak paper birziklatuan eta bi aldeetatik idatzita eskatu eta informatika euskarria erabil dezaten bultzatu. - Zirriborroetarako alde aurretik erabilitako papera aprobetxatu. - Inprimatzeko fotokopiagailua erabili, bi aldeetatik eta beharrezkoa dena bakarrik.
Ontziak (plastikoak, latak eta brikak)	<ul style="list-style-type: none"> - Edukiontziak edari-makinen ondoan, pasabideetan eta patioan daude. - Garbitzaileek edukiontzi horian husten dituzte. 	<ul style="list-style-type: none"> - Irakasleek ura edateko edalontzia berberabiltzen dugu. - Garbiketako produktuen bidoi hutsak berrerabiltzen ditugu (hondakin arriskutsuak jasotzeko,...).
CDak eta DVDak	<ul style="list-style-type: none"> - Irakasle gelan eta liburutegian hondakin hauek jasotzeko ontziak daude. - Kudeatzaile batek jasotzen ditu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Irakasleen artean USB memorien erabilera bultzatu da.
Beira	<ul style="list-style-type: none"> - Laborategiko ontzi batean jasotzen da. - Betetakoa kontainer berdean husten da. 	
Zabor arrunta	<ul style="list-style-type: none"> - Ikasgela guztietan, pasabideetan eta patioan daude zakarrontziak. - Garbitzaileek egunero jaso eta edukiontzietan husten dute. - Garbitzaileek astean behin jaitsitako zabor poltsen kopurua apuntatzen dute. 	
Kartutxoak/Tonerrak	<ul style="list-style-type: none"> - Irakasle gelan eta liburutegian hondakin hauek jasotzeko ontziak daude. - Kudeatzaile batek jasotzen ditu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kartutxo eta toner birziklatuak erabiltzen ditugu. - Ordenagailu guztiak sarean daude fotokopiagailuarekin eta ahal den guztia han inprimatzen dugu.
Laborategiko eta arte geletako hondakin arriskutsuak	<ul style="list-style-type: none"> - Laborategian eta argazki gelan hondakin arriskutsuak jasotzeko ontziak ditugu, bata hondakin organikoentzat eta bestea ez organikoentzat. - Sei hilean behin baimendutako kudeatzaile batek hondakin hauek jasotzen ditu. - Eramandako kantitatea erregistratzen dugu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ahalik eta disoluzio kantitatearik txikiena prestatu. - Prestatutako disoluzioak ikasturtean zehar egingo diren praktiketan erabiltzen ditugu. - Ahal den guztietan ez ditugu erabiltzen oso arriskutsuak diren sustantziak, adibidez, organiko kloratuak... - Ahal den guztietan ur pinturak erabiltzen ditugu.
Pintura pote hutsak	<ul style="list-style-type: none"> - Arte geletan jasotzen ditugu. Gehienak ur pinturenak dira. - Hondakin hauek eskualdeko garbigunera eramaten ditugu. - Eramandako kopurua erregistratzen dugu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ahalik eta materialen (margoak, argazki-likidoak, disolbatzaileak,...) kantitatearik txikiena prestatu. - Sobera geratzen den materiala ondo etiketatu eta gorde berriro erabiltzeko.
Fluoreszenteak	<ul style="list-style-type: none"> - Atezainek hondatzen diren fluoreszenteak jasotzen dituzte. - Hondakin hauek eskualdeko Garbigunera eramaten ditugu. - Eramandako kopurua erregistratzen dugu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Erabiltzen ez diren argiak itzali. - Zenbait tokitan fluoreszente batzuk kendu ditugu. - Presentziako argiak eta tenporizadorea duten etengailuak jarri ditugu.
Hondakin informatiko eta elektronikoak	<ul style="list-style-type: none"> - Zaharkitutako aparatuak biltegitratzen ditugu. - Hondakin hauek eskualdeko Garbigunera eramaten ditugu. - Eramandako kopurua erregistratzen dugu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ikastetxeak behar-beharrezkoak diren aparatuak erosten ditu ingurumen irizpideak jarraituz.
Bolumen handiko hondakinak	<ul style="list-style-type: none"> - Ez ohiko egoeretan sortzen dira eta atezainek jaso eta mankomunitateak esandako tokietan uzten dituzte. - Kantitatea apuntatzen da. 	
Pilak Beste batzuk	<ul style="list-style-type: none"> - Atezainen gelan ikastetxeko nahiz etxetik ekarritako pilak jasotzeko ontzi bat dago. - Betetzen denean herrian gertuen dagoen zakarrontzi arrosan husten da. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ikastetxean bultzatzen da pilak gabeko aparatuen erabilera: eguzki-kalkulagailuak...

Lorpenak

- Ingurumen Batzordea eratu da. Lehendik bazegoen ikastetxean Ingurumen Batzorde bat baina ikasturte honetan lehenengo aldiz ikasleek hartu dute parte.
- Ikastetxeko mintegi guztien inplikazioa. Ikasgai desberdinetan tratatu da hondakinen gaia, honela, informazioa ikasle guztiengana iritsi delarik.
- Hondakinen kudeaketa hobetzeko proposamenak. Ikasgeletan aztertu zen ordura arteko hondakinen kudeaketa eta ikasleek luzatu zizkiguten hobetzeko proposamenak.
- Herri mailako kudeaketa hobetzeko proposamenak. Ikasleek aztertu dute eurak ibiltzen diren tokietako egoera (kiroldegia, akademiak, zinema...) eta hobetzeko proposamenak egiteko aukera izan dute.
- Sentsibilizazio maila igo da.

Arrakastaren faktoreak

- Pedagogi batzordea, mintegi bilerak. Astero biltzen dira eta gaiari buruzko informazio banaketa eta koordinazioa ahalbidetu dute.
- Ingurumen Batzordea. Talde hau gutxi gora behera hilean behin elkartu da eta ekimen guztiak koordinatu ditu.
- Ikastetxeko langile guztien (irakasleak, garbitzaileak, atezainak eta idazkaria) eta ikasle guztien inplikazioa.
- Koordinatzailearen laguntza orduak. Proiektua lantzeko lanordu asko behar dira, informazioa biltzeko, beste ikastetxeekin koordinatzeko, jarduerak prestatzeko, memoriak egiteko eta abar.
- Zuzendaritza taldearen inplikazioa, proiektua bultzatzeko garaian.

Zailtasunak

- Batxilergoan esperientzia gutxi dago. Eskolako Agenda 21eko proiektuak gutxitan garatu dira batxiler mailako ikasleekin.
 - Gaia lantzeko ordu gutxi. Batxilergoko ikasleek presio handia dute jakintzagaietako curriculumak bukatzeko eta zaila da gai hauek lantzeko tartearik bilatzea.
 - Ingurumen Batzordeko bileraren ordua. Bilera hauek ikasleen eta irakasleen atseden orduan egiten dira. Oso zaila da ikasleak ordu horretan bildu nahi izatea.
 - Ikastetxeen arteko koordinazio bilera. Bilera honetan maila guztietako eskolak elkartzen gara. Eskola horien beharrak oso desberdinak direnez, ez zaie bilera horiei behar den etekina ateratzen.
-

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Ikastetxeko langile (irakasleak, garbitzaileak, atezainak eta idazkaria) eta ikasle guztiak.

Baliabide materialak

- Kudeaketa hobetzeko materialak: zakarrontziak, bidoiak, kartelak...
- Argazki kamera, ikastetxeko txoko desberdinetako argazkiak ateratzeko, gero kartelak egiteko, aurkezpenak prestatzeko... erabili direnak.
- Ordenagailuak, besteak beste, Beasaingo hondakinen egoerari buruzko DVDa prestatzeko.

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Paki Aseginolaza

Txindoki-Alkartasuna BHI. Ugartemendi, 6. 20200 Beasain

Telefonoa: 943880753.

e mail: txindoki-alkartasuna@euskalnet.net

CDan bildutako informazioa

Txindoki-Alkartasuna karpetan:

- Irakasleen koadernoko jarraibideak (Word artxiboa).
- Ikasleen agendako jarraibideak (Word artxiboa).
- Ikasgeletako jarraibideak (Word artxiboa).

Esteka interesgarriak

- <http://www.txindokialkartasuna.net>

Ikastetxearen izena	Zamakola-Juan Delmás LHI
Herria (Lurraldea)	Bilbao (Bizkaia)
Ikasturtea	2005/2006
Maila	Haur eta Lehen Hezkuntza
Gaia	Hondakinak
EA21 programaren arloa	Partaidetza herrian
Ideia nagusia	Auzo elkarteekin lankidetzan aritzea.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Zamakola-Juan Delmás LHI Bilboko aldirietako auzo batean dago (La Peña). Bertako ia populazio osoa 60ko eta 70eko urteetan Espainiako beste autonomia erkidego batzuetatik etorritako jendeaz osatuta dago.

Klaustroa osatzen duten 50 irakasleek Haur Hezkuntza eta Lehen Hezkuntza ematen diete 2 eta 12 urte bitarteko 580 ikasleri. Azken urteotan handitzen joan da ikasle inmigranteen kopurua, eta ikasle ijitoak ere baditugu. Bestalde, hezkuntza premia bereziak dituzten ikasleen kopuru nahiko adierazgarria dugu.

Auzoak 10.000 biztanle ditu gutxi gorabehera, eta ez du liburutegi publikorik, auzo etxerik ezta, eta momentuz, kirol instalaziorik ere ez. Beraz, ikastetxea da auzoko erreferentzia sozial eta kultural bakarra. Betetzen dugun zereginaz

jabetuta, gure ikastetxeak eta bertako baliabide guztiak gure hezkuntza komunitatearen eta auzoko gainerako elkarten premiei erantzun nahi diete (zaharrak, etxeko andreak, familietan esku hartzeko taldeak, kaleko hezitzaileak, parrokia...) eta izan ere lankidetzazko harremanak sortu ditugu haiekin guztiak.

2005/2006 ikasturtean hasi ginen Eskolako Agenda 21 programan parte hartzen. Hauxe izan zen aukeratu genuen gaia, *Hondakinen kudeaketa*. Lehendik ere ikastetxean kezkatzen ginen hondakinen kudeaketaz eta dagoeneko egina genuen lana hartu genuen oinarritzat, itxuratuz, helburuak egituratuz eta zeregin honetan Eskola Komunitate osoa inplikatur.

Bestalde, azken bi ikasturteetan gero eta handiagoa izan da auzoko familiekin eta gizarte eta kultur erakundeekin mantendu dugun informazioa eta lankidetzazko ideia honen inguruan: «Herri osoa behar da haur bat hezteko», gure inguruan guztiok jarraitu beharreko hezkuntza lerro bakarra lortzeko.

Horregatik, Eskolako Agenda 21 proiektuaren helburua ikastetxearen hezkuntza dinamikan sartzea ez ezik, auzoko elkarte eta erakunde desberdinetara hurbiltzea izan da.

Gure ikasleak ondoren doazen Bigarren Hezkuntzako Institutua, Ibaizabal BHI, Eskolako Agenda 21 programaren barruan ez badago ere, elkarlanean aritzen da gure ikastetxearekin eta, testuinguru horretan, auzoko hondakinen kudeaketari buruzko azterlan bat egitea erabaki zuten.

Gure ikastetxeko zuzendaritza taldeak sustatuta, joan den ikasturtean bi bilera egin ziren auzoko 14 elkarte eta talderekin. Hauek izan ziren helburuak:

- Auzo osoan zehar kanpaina bat egitea populazioa lehengaiak birziklatzera animatzeko.
- Eskolako Agenda 21 programa auzoan ezagutzera ematea. Andre Berri etxeko andreen elkarte programan sartuta dago.

Ondoren, eta bilera horien emaitza gisa, ekintza desberdinak aurrera eramanez goian aipatu ditugun helburuak betetzeko asmotan. Hala, adibidez, jendea birziklatzera animatzeko:

- Gutun bat bidali genion Alkateari.
- Ibaizabal BHIk plano bat egin zuen eta auzoko edukiontzia desberdinak non dauden adierazi zen bertan.
- Kartelak ipini ziren (Ibaizabal BHI n eginak) dauden edukiontzia behar bezala erabiltzera animatuz.

Azkenik, azpimarratu nahi dugu lankidetzazko honek, bereziki Ibaizabal BHIrekin izandakoak, oso interesgarriak diren bi jarduerarekin amaiera emango diola 2006-07 ikasturteari:

- Prestakuntza jardunaldiak (otsailak 28 eta martxoak 1) auzo eta hiri hezitzaileen esperientzien inguruan. Ikastetxeek, elkarteek eta auzotarrek parte har dezakete jardunaldi horietan.
- Kultur astea, apirilaren 21etik 29ra, auzoko elkarte eta ikastetxe guztiak antolatuta.

Lorpenak

- Ikastetxeak auzora zabaltzeko eta auzoarekin elkarlanean aritzeko esperientzia berriari ekin dio.
 - Gure ikastetxea sustapenaren erreferentzia da auzoko gizarte eta kultur giroan, besteren artean gure instalazioak eta esperientziak eskaintzen ditugulako.
 - Ibaizabal BHIrekin izan dugun elkarlana.
-

Arrakastaren faktoreak

- Ikastetxeko zuzendaritza taldeak egin duen lana funtsezkoa izan da, bere lanarekin eta dedikazioarekin hezkuntza komunitate osoa proiektu honetan parte hartzea animatzen jakin duelako.
- Auzoko elkarteak oso dinamikoak eta aktiboak dira.

Zailtasunak

- Zeregin guztiak betetzeko denbora falta, zenbaitetan oso errealista ez den ikuspegiaz pentsatzen ditugunak.
- Familiek haien interesetatik urruntzen diren eremuetan parte hartzeko ohitura handirik ez izatea.
- Formalak ez diren curriculum alderdietan jarduera gehiegi antolatzea.
- Interes desberdinak dituzten talde ugariarekin lan egitea ez da erraza, kontuan izanik haietako bakoitzak hasiera batean helburu desberdinak dituela.
- Bakoitzak parte har dezakeen jarduerak neurrian proposatzea ez da lan erraza.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Ikastetxeko ikasleak, irakasleak, irakasle ez diren langileak eta gurasoak.
- Ibaizabal BHIko irakasleak eta ikasleak.
- Elkarteak: Andre-Berri, Santa Isabel auzo etxea, EISEren* menpeko kolektiboak (famili hezitzaileak, kalekoak...), parro-kiko taldeak, zaharren elkarteak, kirol elkarteak, Bilboko Udala...

* Gizarte eta hezkuntza arloan esku hartzeko taldea

Baliabide materialak

- Txoko Berdea, hezkuntza komunitate osoak erabiltzeko ikastetxearen sarreran ipinitako bitrina kristalduna.
 - Hondakinak kudeatzeko behar diren edukiontzia.
 - Jolastokiak eta lorategiak zaintzeko materialak.
-

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Amelia Ruzafa Ortiz de Zárate. (ameli_zamakola@yahoo.es)

Telefonoa 944168023

Zamakola 174 48003 Bilbo

KALEA BIZI

KALEA BIZI

Ikastetxeen izenak	Hirukide Eskolapioak BHIP, UsabalgoLaskorain Ikastola HLBHIP, Felix SamaniegoLHI, Orixe BHI, Paper Eskola eta Zuloaga Txiki ingurumen eskola.
Herria (Lurraldea)	Tolosa (Gipuzkoa)
Ikasturtea	2004/2005 eta 2005/2006
Maila	Derrigorrezko Hezkuntza, Batxilergoa eta Heziketa Zikloak
Gaia	Kalea bizi
EA21 programaren arloa	Partaidetza herrian
Ideia nagusia	Herriko aisia gune batzuk ezagutu eta hobetzeko proposamenak egitea.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Eskolako Agenda 21 garatzen hastean konturatu ginen aukera ederra zela herriko (eta herri askotako) arazo nabarmen bati erantzuten ahalegintzeko. Izan ere, aurreko belaunaldiekin alderatuz argi ikusi genuen gero eta beldur handiagoa sumatzen zela haurrak kalean jolasten edota bakarrik kalean ibiltzen uzteko orduan.

Hori dela eta, Tolosako ikastetxeok Eskolako Agenda 21 programaren helburu nagusitzat ondoko hau hartu genuen: «Herriko neska-mutilek kalea(n) bizi ahal izateko landa lana egitea eta

horren ostean kaleko giro lasai eta bizigarria berreskuratzeko proposamenak egitea eta udalari helaraztea».

Horrela, azken bi urte hauetan (2004/2005 eta 2005/2006) herriko hainbat gune publikoren azterketari ekin diogu, eta lan hori bideratzeko ikastetxe bakoitzak gertuen duen guneren bat aukeratu du.

Lana egiteko Tolosako Udalak eskura dituen baliabide guztiak utzi ditu: udal artxibategiko argazki zaharrak mende hasierako egoera eta egungoa alderatu ahal izateko, udal teknikarien kontaktua eta herriko hirigintza departamenduko baliabide guztiak (planoak, mapak, hirigintza proiektuak...) beharrezko kontsultak egiteko.

Egindakoaren adibide onak dira aurten aztertu diren Zerkausia eta Zumardiandia espazioak. Biak berritze prozesuan dauden guneak dira eta, aztertu ondoren, ikasleek berrantolatze eta egokitzeko proposamenak egin dituzte.

Tolosako Tokiko Agenda 21ek proposamen horien berri izan du, eta horregatik adibidez, Zumardiandiko berrikuntzarako proiektuaren lehiaketa publikoko baldintza pleguek Eskola Foroan egindako proposamenak kontuan hartu behar dituztela erabaki da.

Erantsitako DVDn, besteak beste, ikasturtean zehar egindako lanaren isla den aurkezpen digital bat eta aldizkaria agertzen dira. Aldizkariaren 7000 bat ale inprimatu dira eta herriko postontzi guztietan banatu da.

Lorpenak

- Aipamen berezia egin behar da «Kalea bizi» programak Eusko Jaurlaritzako Ingurumen Departamenduaren eskutik jaso duen Udalsarea 21 sariagatik . Saria ikasturte honetan (05/06) burututako ekimenagatik izan da, Eskolako eta Tokiko Agenden arteko koordinazioaren adibide bikaina izan delako.
- Lehenengo aldiz lortu da gune publiko baten berrantolaketarako argitaratutako baldintza pleguetan, Zumardiandiko kasuan hain zuzen, nahitaezko baldintzen artean Eskolako Agenda 21ek adostutako ekarpenak eta iradokizunak kontuan hartu behar izatea.

Arrakastaren faktoreak

- Herriko ikastetxe guztien parte hartzea eta beraien arteko harreman estua.
- Urtero lantzen den gaia guztion adostasunez aukeratua izatea.
- Ingurumen Eskolako hezitzaileen lana ikastetxeen arteko koordinazioa bermatzeko eta udal departamenduen inplikazioa sustatzeko.
- Eskola Foroa osatzen duten irakasleen inplikazioa eta egonkortasuna ikasturtetik ikasturtera.
- Ingurugelak prozesu osoan zehar emandako laguntza eta aholkularitza.

Zailtasunak

- Ikastetxeen lan egiteko erritmo eta metodologia ezberdinak izatea.
 - Ikasturtean zehar landutako ekarpenak zein iradokizunak Eskolen Udal Foroan aurkeztu ondoren jasotako erantzuna, zenbait kasutan, motel geratzea.
-

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Ikastetxe bakoitzeko irakasleak.
- Ingurumen Eskolako hezitzaileak (3).

Baliabide materialak

- Landa lanerako fitxa parte hartzen duen ziklo bakoitzari egokitutakoa (ikus erantsitako DVDn «Datuak jasotzeko fitxak» karpeta).
- Foroaren bileretarako Tolosako Kultur etxeko gelak.
- Udaletxeko udalbatza aretoa eta bertako baliabideak (bideo proiektagailua, ordenagailu eramangarria eta megafonia).

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Zuloaga Txiki ingurumen eskola
Monteskue, 29 20400 Tolosa (Gipuzkoa)
Tel./faxa: 943.652.544

DVDan bildutako informazioa

- Tolosa karpetan:
- Aldizkaria Aste Berdea 2006 (PDF artxiboa)
 - EA21 Aurkezpena (PowerPoint artxiboa)
 - Datuak jasotzeko fitxak (karpeta).

Erreferentzi dokumentuak

Urtero ikasturte amaierarako etxeetara helarazten den aldizkaria «Eskolako Agenda 21» Aste Berdearen inguruko programaren barruan (Ikus erantsitako DVDan)

Esteka interesgarriak

- zuloagatxiki@euskalnet.net
-

KONTSUMOA

KONTSUMOA

Ikastetxeen izenak	Floreaga San Jose HLBHIP, Xabier Munibe LHI eta Xabier Munibe BHI
Herria (Lurraldea)	Azkoitia (Gipuzkoa)
Ikasturtea	2005/2006
Maila	Lehen Hezkuntza eta Bigarren Hezkuntza
Gaia	Kontsumoa
EA21 programaren arloa	Komunikazioa
Ideia nagusia	Herriko ikastetxeen eta udalaren arteko kolaborazioan oinarrituta, Eskolako Agenda 21 programaren berri emateko aldizkari baten argitalpena eta banaketa.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Azkoitiko hiru ikastetxeek, Floreagako salesiarren ikastetxeak (Haur Hezkuntza, Lehen Hezkuntza, Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza), LHko Xabier Munibe Ikastolak eta DBHko Xabier Munibe Ikastolak hartzen dugu parte Eskolako Agenda 21 programan laugarren urtez. Hasieratik, ikasturtean egindako lanak herritarrei helaraztea garrantzizkoa zela pentsatu genuen. Horregatik, Azkoitiko Udalarekin lankidetzan aldizkari bat egitea eta herriko etxe guztietara banatzea erabaki zen.

Gure ustez, ekimen horren bitartez eskoletan egiten den lana herri osora zabaltzeko, Eskolako

Agenda 21 programa zer den eta nola lantzen den ezagutzera eman eta udalerrian egiteko prestatzen diren jardueretan partehartzeko gonbitea luza daiteke.

Aldizkariak eskola bakoitzean Eskolako Agenda 21en hiru esparruetan (curriculumaren berrikuntzan, kudeaketan eta partaidetzan) egindako lana erakusten du ikastetxe bakoitzari egokitzen zaion orrialdeetan. Ikasleek egindako lana era erakargarrian agertzen da, horretarako argazkiak, grafikoak, marrazkiak eta abar erabiltzen direlarik. Azken orrialdeak herriko diagnosis egin ondoren, Eskolen arteko Foroak adostutako proposamenak eta konpromisoak azaltzeko erabiltzen dira.

Argitalpenak zortzi orrialde ditu (2 DIN A3) eta Artelatz Ingurumen Hezkuntzako enpresan egin eta diseinatzen da, gero inprenta batean argitara dadin. (Ikus erantsitako DVDan aldizkariaren 3. alea).

Azkenik, herritar orok irakurtzeko aukera izan dezan postontzi guztietan uzten da etxez etxeko banaketa eginez.

Lorpenak

- Herriko postontzi guztietan banatu denez, herritar guztiak informatuak izan dira. Herriko helduen sektoreak arazo zehatz batzuen aurrean haur eta gazteen ikuspuntua eta beraien beharrak ezagutzeko aukera paregabea da.

Arrakastaren faktoreak

- Ikastetxeetan ikasturtean zehar eginiko lana eta irakasleek burututako bilketa lana.
- Udalaren aldeko jarrera.

Zailtasunak

- Ez dira zailtasun aipagarririk egon.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Ikastetxe bakoitzeko Eskolako Agendako irakasle koordinatzailea.
 - Artelatz Ingurumen Hezkuntzako enpresako teknikaria eta bere ekipoko diseinatzailea.
-

Baliabide materialak

- Ikasleek egindako lanak: idazlanak, marrazkiak, grafiko eta irudiak, argazkiak...
- Artelatzeko bulegoko diseinuko ekipo informatikoa.

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Artelatz Ingurumen Hezkuntza (www.artelatz.com)

Arantxa Oria

943.670637 / artelatz@artelatz.com

DVDan bildutako informazioa

- Azkoitiko ikastetxeak karpetan:
 - Azkoitiko AE21 Aldizkaria (3. alea)
-

Ikastetxearen izena	Elizalde LHI
Herria (Lurraldea)	Oiartzun (Gipuzkoa)
Ikasturtea	2005/2006
Maila	Haur Hezkuntza eta Lehen Hezkuntza
Gaia	Kontsumoa
EA21 programaren arloa	Curriculum berrikuntza
Ideia nagusia	Curriculum jarduerak zikloka antolatuta.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Elizalde Herri Eskolak 440 ikasle inguru ditu (Haur eta Lehen Hezkuntzakoak) eta 38 irakasle.

Gure ikastetxea baserri-giroan kokatuta dago eta kontzienteak gara denon arduraren dela egoera onean mantentzea eta, ahal izanez gero, hobetzea. Horregatik ez da zaila izan irakasle eta ikasle guztiak inplikatzeko Eskolako Agenda 21 moduko programan.

Urteak daramatzagu ingurumen hezkuntza lantzen eta, 2004-05 ikasturtean Eskolako Agenda 21en sartu ginenean, aukera eman zigun proiektuak bideratzeko eta iraunkortasunaren ikuspuntutik jorrazteko. 2005-06 ikasturtean Agenda garatzeko aukeratu dugun gaia *Kontsumoa* izan da.

Hasieratik gure kezketako bat izan da kontsumo gaia ikastetxeko hezkuntza maila guztietan lantzea, kontuan izanik gaia behin aztertzearekin ez dela nahikoa. Horrek, batzuetan, zikloetako programazioan aldaketa batzuk ekarri ditu.

Ondoren, zikloka egindako jarduerak azaltzen dira:

Haur Hezkuntza:

- Lehengo eta gaurko kontsumo ohiturak konparatzea.
- Aztarna ekologikoa gurasoekin kalkulatzea.
- Gabonetarako ateratzen duten jostailuen publizitatea aztertzea.
- Kontsumoa gutxitzeko, jostailuak egitea material birziklatuekin.

Lehen Hezkuntza. 1. zikloa. Elikadura osasuntsua

- Lehengo eta gaurko kontsumo ohiturak konparatzea.
- Aztarna ekologikoa gurasoekin kalkulatzea.
- Elikagaien gurgipila aztertu eta janari ezberdinak bertan kokatzea.
- Meriendatxo osasuntsua prestatzea.

Lehen Hezkuntza. 2. zikloa. Jostailuen azoka

- Lehengo eta gaurko kontsumo ohiturak konparatzea.
- Aztarna ekologikoa gurasoekin kalkulatzea.
- Jostailuak birziklatzea. Ziklo honetako ikasleei jostailu erabiliak ekartzea eskatu zitzaie. Sailkatu, konpondu eta prezioa jarri ondoren, Santo Tomas eguneko azokan saldu ziren. Lortutako dirua GKE/ONG bati eman zitzaion. Ekintza gurasoen laguntzarekin egin zen.

Lehen Hezkuntza. 3. zikloa. Elikadura osasuntsua eta aisialdia.

- Euskal Herriko elikadura, dieta mediterranean, nekazaritza ekologiko eta janari zaborrari buruzko jarduerak egin ziren, diziplinarteko proiektu baten barnean.
- Aisialdiaren diagnostikoa egin zen (ohiturak, ekipamenduak...).

Lorpenak

- Ingurumen Batzordearen funtzionamendua finkatu da, eta ikastetxeko ohiko dinamikan integratu da.
- Irakasle guztien inplikazioa.
- Maila guztietan garatu da kontsumo gaia.
- Gure lana eskolatik kanpo ere ezagutu da. Eskola Forora eraman ditugu gure konpromisoak eta eskaerak. Txosten bat prestatu dugu etxetara eramateko, maila ezberdinetan egindakoa jasotzen duena. Horrez gain udal pleno aretoan erakusketa bat muntatu da herriko bi ikastetxeetan egindako panelekin. Erakusketa hori herritar guztientzat ireki da. Ikasturte amaieran egiten dugun eskolako jaietan ere panel horiek ikusgai jarri dira.

Arrakastaren faktoreak

- Ziklo guztietako eta zuzendaritzako ordezkarien inplikazioa, bai informazioa zabaltzeko momentuan baita azpiegitura aprobetxatzeko ere.

- Mendi Enara Ingurumen hezkuntzako enpresaren lana. Kanpoko agente batzuk egoteak denborak, epeak eta espazioak zehazten behartzen gaitu.
- Ingurugelaren aholkularitza, materialak lortzeko, zalantzak argitzeko, laguntza jasotzeko.
- Oiartzungo Eskolako Agenda 21 aurrera eramateko herriko bi ikastetxeen arteko koordinazioa.

Zailtasunak

- Gurasoen parte hartzeko ohitura falta.
- Udalari datu batzuk eskatu genizkionean ez genuen espero zitekeen erantzuna jaso.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Ikasleak eta irakasleak.

Baliabide materialak

- «Mendi-enarak» ingurumen hezkuntzako enpresaren baliabide didaktikoak.
- Erakusketan erabili diren luma-kartoi panelak.

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Elizalde Herri Eskola
Manuel Lekuona z/g
20180 Oiartzun (Gipuzkoa)
943490193
elizaldelh@elizalde.info

DVDan bildutako informazioa

- Elizalde karpetan:
- Elizalde kontsumoa (Word artxiboa)

Erreferentzia dokumentuak

- Ingurugelako materialak.
 - Ikastetxeko curriculum proiektua.
-

MUGIKORTASUNA

MUGIKORTASUNA

Ikastetxearen izena	Aita Larramendi Ikastola HLBHIP
Herria (Lurraldea)	Andoain (Gipuzkoa)
Ikasturtea	2005/2006
Maila	Integrala
Gaia	Mugikortasuna
EA21 programaren arloa	Curriculum berrikuntza
Ideia nagusia	Lehen eta Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzan egindako jarduerak mugikortasunaren inguruan, bereziki «Andoain lehen eta gaur» jarduera.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Gure ikastetxean hezkuntza maila guztiak ematen dira, hau da, Haur Hezkuntza, Lehen Hezkuntza eta Bigarren Hezkuntza. Urteotan programa eta proiektu berritzaile ezberdinetan aritutako ikastetxea gara. Horrela bada, 2004/2005 ikasturtean Eskolako Agenda 21 programa lantzen hasi ginen. 2005/2006 ikasturtean Agenda garatzeko, Andoingo ikastetxeekin batera, *Mugikortasuna* gaiari ekin genion.

Mugikortasuna lantzeko Curriculum berrikuntzaren esparruan hainbat jarduera ezberdin egin ditugu Lehen Hezkuntzan eta Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzan (ikus erantsitako DVDan Aita Larramendi karpeta). Haien artean hauxe azpimarra daiteke:

«Lehen Hezkuntzan, zikloka banatuta, Andoingo herriaren paisaian eta mugikortasunarekin zerikusia duten zenbait aldaketan jarraipena egitea».

Jardueraren garapena:

- Andoainen gizakiak eragindako aldaketa paisajistakoak izendatu. Talde lana (Lehen Hezkuntza. 1. zikloa).
- Andoainen gizakiak eragindako aldaketa paisajistakoak izendatu eta zertarako egin diren adierazi. Talde lana. (Lehen Hezkuntza. 2. zikloa).
- Andoainen gizakiak eragindako aldaketa paisajistakoak izendatu. Lehen eta oraingo argazkiak konparatu eta aldaketak zertarako egin diren adierazi. Talde lana. (Lehen Hezkuntza. 3. zikloa).

3. zikloan egindako jardueraren barruan Andoingo argazki zahar eta berrien konparaketa egin genuen eta aldaketak ikustean harridura eta interesa piztu zen ikasleen artean. Konparaketa horri «Andoain lehen eta gaur» deitu genion eta bere bitartez ikusi ahal izan genuen gizartearen garapenak nolako eragina duen mugikortasunarekin erlazionatuta dauden zenbait arlotan (trafikoa, bideak, etxe altuak...). Jarduera horrela egin zen:

- «Andoingo argazkiak» izeneko liburutik ikasleekin identifikatutako zenbait lekuren argazkiak eskaneatu genituen.
- Leku horiek herriko planoan kokatu ondoren, aurkitzera irten ginen eta, ondoren, argazkiak atera genituen, perspektiba berdina lortzen saiatuz.
- Ikastolan, lehenengo eta oraingo argazkien parekatzea egin genuen.
- Argazki pare bakoitzean azaltzen ziren desberdintasunak aipatu eta idatzi genituen.
- Lehenengo folioan eta gero formatu handiagoan inprimatu genituen argazkiak, ikasle guztiak ikusteko moduan jarritz.
- Ikasturte bukaeran gurasoentzat egiten den zenbait lanen erakusketan ere azaldu genituen.

Lorpenak

- Herrian mugikortasunaren garapenak eragindako aldaketaz ohartzea. Aldaketa horiek puntu hauetan oinarritu ziren: trafikoa, kale asfaltatuak, eraikin kopurua...
- Ikusten zituzten aldaketetaz konturatzean harridura eta interesa sortu ziren ikasleen artean.

Arrakastaren faktoreak

- Parte-hartze zuzeneko ekintza izan zen.
- Ikasleek leku ezagunen behaketa egin zuten, eta egindako lanetik oso hurbil sentitu ziren.

Zailtasunak

- Ez genuen izan.
-

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Ikasleak eta irakasleak.

Baliabide materialak

- «Andoaingo argazkiak» liburua.
- Argazki kamera digitala.
- Ordenagailua.
- Irudi eskanerra.

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

andoain@ikastola.net

amaranburu@andoain.ikastola.net

DVDan bildutako informazioa

Aita Larramendi karpetan:

- Andoain lehen eta gaur (Word artxiboa)
 - Curriculum jarduerak (Word artxiboa)
 - Argazkiak (karpeta)
-

Ikastetxearen izena	Aixerrota BHI
Herria (Lurraldea)	Getxo (Bizkaia)
Ikasturtea	2005/2006
Maila	Bigarren Hezkuntza
Gaia	Mugikortasuna
EA21 programaren arloa	Kudeaketa iraunkorra
Ideia nagusia	Mugikortasunaren inguruan, ikasleen artean bizikletaren erabilpena handitzea eta udaletxeari bidegorri bat eskatzea.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Aixerrota BHI ikastetxe publiko honek 727 ikasle eta 85tik gora irakasle ditu. Getxoko, Andra Mari auzoan kokatuta dago. Institutura datozen ikasle gehienak Algortakoak dira. Algortatik institutura heltzeko ikasleek bi edo hiru kilometro bete behar dituzte.

Garraioaren arazoari aurre egiteko ikasleek jokaera desberdinak erakutsi dituzte. DBHkoek, bi kilometro baino distantzia handiagoa bizi badira, eskola autobusa erabiltzeko eskubidea dute. Maila horretan hori da garraio bide erabiliena.

Batxilergo ikasleek ez dute eskola autobusa erabiltzerik, ondorioz beste alternatiba batzuetara jo behar izan dute. Oinez, garraio publikoan, bizikletaz eta gurasoen autoetan joan-etorriak egiten dituzte. Azken hori, autoena hain zuzen ere, erabi-

liena da. Portaera honen ondorioa iraunkorra ez izateaz aparte, sarrera eta irteera orduetan trafiko arazo larriak sortzen ditu institutu inguruan.

2005-2006 ikasturtean, Eskolako Agenda 21ek *Mugikortasun iraunkorraren* gaia lantzeko helburua zuen. Ikastetxeak dituen mugikortasun arazoei irtenbide bat eman nahian, bizikletaren erabilera sustatzea, ideia ona izan zitekeela pentsatu genuen. Zergatik bizikleta? Algortatik instituturainoko bidean ez dago malda handirik, eta distantzia ere egokia da garraiobide hori erabiltzeko.

Lanari ekin aurretik bizikletaren erabilerari buruzko diagnostikoa egiteko eta ikasleek proposamen horren aurrean izango zuten jarrera jakiteko, inkesta bat egin genuen. Eraitzen ondorioz bizikletaren erabilera txikia zela ikusi genuen, baina ikasleek emandako erantzunak bizikleta erabiltzearen aldekoa izan ziren, beti ere, instituturainoko bidea egokia eta segurua balitz. Datu horiekin, bizikleta sustatzeko kanpaina egiteaz aparte, udalari, instituturainoko bidegorria egitea eskatu behar geniola pentsatu genuen Ingurumen Batzordean.

Irailaren 22an Europako autorik gabeko eguna ospatzeko, institututik udaletxerainoko bizikleta martxa bat antolatu genuen. Trafiko arazoak ekiditeko, aldeztu aurretik eskatu genuen udaletxean udaltzaingoaren laguntza. Alkatearekin bilera bat izan genuen eta bertan alkateak eskatu zigun 2005-2006 ikasturtean zehar ikasleekin bidegorria diseinatzeko. Gainera, alkateak berak konpromisoa hartu zuen udal teknikariei proiektua helarazteko.

- Horrela ekin genion bidegorria diseinatzeko lanari. Algortako goialdetik eta behealdetik, bi bidegorri aztertzeari ekin genion. Mapa baten bidez ibilbide egokienak aukeratu genituen. Fitxa batzuk egin genituen kaleetako ezaugarriak zehazteko. Ikasle boluntario batzuk joan ziren kalez kale neurketak egiten eta izan zitezkeen oztopo nagusiak behatzen, fitxak betetzeko asmoarekin. Beste ikasle talde batek fitxetako datuekin eta bibliografia erabilita «Bidegorrien txostena» burutu zuten. Txosten hori Eskolako Agenda 21eko Getxoko Foroan alkateari eman genion. (Ikus erantsitako DVDan «Bidegorriaren txostena»).
- Bestalde irudigintza taldekoek bizikleta martxan ateratako irudiekin bideo bat egin zuten ikasleek gelaz gela ikus zezaten. (Ikus erantsitako DVDan «Bizikleta egunaren bideoa»).

Lorpenak

- Garraioak ingurumen arazo askotan duen eraginaz eskola komunitatea sentsibilizatzea.
- Garraioa bezalako ingurumen arazoen aurrean, bakoitzak erantzukizuna dugula eta ohiturak aldatu beharra daukagula ohartaraztea.
- Udala ikasleei hurbiltzea. Herritarrok gure herrietako proiektuetan parte har dezakegula ikasleei erakustea. Demokrazia parte-hartzailea sustatzea.
- Mugikortasunaren inguruan sail ezberdinek curriculum jarduerak egitea.

Arrakastaren faktoreak

- Irakasle talde baten interesa eta ardura.
 - Ikasle boluntarioen lana.
 - Koordinatzailearen laguntza orduak.
 - Udalak eman zituen erraztasunak.
 - Ikastetxeko zuzendaritzak emandako erraztasunak.
-

Zailtasunak

- Irakasle batzuen inplikazio eza.
- Gurasoen parte hartzeko ohitura eza.
- Ikasle boluntarioen lana burutzeko, beraien aisialditik orduak atera beharra.
- Garraio ohiturek duten inertiak aldatetak azkar ikustea galarazten du.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Antolaketan parte hartutako ikasle eta irakasleez gain oso garrantzizkoa izan da Getxoko Udalak (udaltzaingoak eta ingurumen zinegotzi eta teknikariek) izan duen jarrera.

Baliabide materialak

- Baliabide informatikoak dituen institutuko gela bat izatea.
- Atezainek mailegatutako neurtzeko tresnak.
- Irudigintzako ikasleek erabilitako bideo eta argazki makina.
- Ikastetxeak jarritako aparkabizikletak.

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Helbidea: Aixerrota BHI, Santa Marina Haitza, 14 (48993 Getxo)

Telefona: 94-491 1786; e-mail: aixerrotabhi@euskalnet.net

DVDan bildutako informazioa

Aixerrota karpetan:

- Bizikleta egunaren bideoa.
- Bidegorriaren txostena (Word artxiboa)

Erreferentzi dokumentuak

- Bizkaiko Foru Aldundia «La bicicleta como medio de transporte». Bilbao. Departamento de Obras Públicas y Transporte, 2002.
 - Bizkaiko Foru Aldundia «Plan Director Ciclable 2003-2016» .
-

Esteka interesgarriak

- www.getxo.net
 - <http://www.ingurumena.ejgv.euskadi.net/r49-12892/eu/>
 - www.bizkaia.net/herrilanak/bizikleta
 - www.kalapie.org
 - www.donostia.org
-

Ikastetxeen izenak	Aita Larramendi ikastola HLBHIP; La Salle-Berrozpe HLBHIP; Leizaran BHI; Ondarreta LHI
Herria (Lurraldea)	Andoain (Gipuzkoa)
Ikasturtea	2005/2006
Maila	Lehen Hezkuntza eta Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza
Gaia	Mugikortasuna
EA21 programaren arloa	Partaidetza herrian
Idea nagusia	Herriko mugikortasunaren mailaz mailako azterketa eta Eskolen Udal Foroan konpromiso eta proposamenen aurkezpena.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

2004-2005 ikasturte amaieran Ingurugelako ordezkariak, enpresa aholkulariak (Eguzki Ihintza Ingurumen Zerbitzuak SL) eta ikastetxe guztiek Eskolako Agenda 21 garatzeko *Mugikortasuna* lantzea erabaki genuen.

Herri mailako parte-hartzeari dagokionez, bost jarduera desberdin prestatu genituen Lehen Hezkuntzako eta Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako ziklo bakoitzarentzat bana. Jarduera bakoitza zegokion mailari egokituta zegoen eta gai desberdinak lantzen ziren. Kaleko azterketa egiteko ariketak egin ziren eta gero gelan bertan aztertutakoa laburbiltzen ahalegindu ginen eta ikasleen konpromisoak eta udalari aurkezteko proposamenak ere adostu genituen.

Jarraian egindako jarduerak azaltzen dira:

- «*Zer nabari duzu ikastetxe bidean?*» jarduera. Lehen Hezkuntza. 1.zikloa. Zentzumenak erabiliz (ikusmena, entzumenak, usaimena...) trafikoak eragiten dituen inpaktuak eta mugikortasunari oztopoak identifikatu ziren (zaratak, zarama espaloietan, eta abar)
- «*Ikastetxe bidearen segurtasuna aztertzen*» jarduera. Lehen Hezkuntza 2. zikloa. Ikastetxera joateko ibilbide nagusiak egin ziren hainbat puntu konkretutan segurtasun egoerak aztertzeko: iluntasuna, pasabideen kokapena eta egoera, bizikletak espaloitik, eta abar.
- *Zein oztopo izaten dira ikastetxe bidean?* jarduera. LH 3. zikloa. Arazoak dituzten pertsonen papera hartu behar zuten eta aurkitzen zituzten oztopoak aztertu: espaloien egoera eta bertan dauden oztopoak, baranda eta arrapalak, autoak oztopatzen, e.a.
- *Kalean nork du eskubidea?* jarduera. DBH 1.zikloa. Herrian dauden eremu ezberdinak aztertu ziren oinezkoen, autoen, bizikleten, elbarrituen eta zamalarien eremuak zeintzuk diren jakiteko eta nork erabiltzen dituen zehazteko.
- *Nola dago trafikoa?* Jarduera. DBH 2.zikloa. Hamar minutuko behaketak egin zituzten puntu desberdinetan autoak, bizikletak, oinezkoak eta garraio publikoa zenbatzeko. Jarraian bakoitzaren jarrerak eta egoerak aztertu ziren.

Ikasleak gelaka irten ziren eta irakasle bakoitzak gelaren ardura hartu zuen eta enpresaren esku geratu ziren jardueraren azalpena, koordinazioa, jarraipena eta aholkularitza.

Ikastetxean diagnostikoa egin, konpromisoak hartu eta udalari proposatzeko hobekuntzak ebatzi ondoren, Eskolen arteko Foro bat antolatu zen Andoaingo Udalean. Bertan, gela eta ikastetxe bakoitzean egindako txostenak bateratu, lehentasunak zehaztu eta proposamen eta

Bi batzar egin ziren: bata Lehen Hezkuntzarako eta bestea Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzarako. Biek funtzionamendu ezberdina izan zuten:

- Lehen Hezkuntzako batzarra: zikloka (2. maila) elkartu ziren ikastetxe desberdinetako ordezkariak (2 ordezkari ziklo eta ikastetxe bakoitzeko) eta talde bakoitzak egindakoaren gainean aritu ziren, nahiz eta azkenean guztien artean hobekuntza proposamen eta konpromiso guztiak adostu.
- DBHko batzarra: ordezkari guztiak elkarrekin aritu ziren konpromiso eta hobekuntza proposamenak adosten.

Batzar bakoitzak aurkezpen digital bat izan zuen (ikus erantsitako DVDan Andoaingo ikastetxeak karpeta), non, herriaren diagnostikoa azaltzen zen; baliagarria izan zen ikasleak lanean hasteko, abiapuntu bat ezartzen baitzuen.

Azkenik, eta proiektuaren amaiera gisa, Eskolen Udal Foroa antolatu zen ingurumen teknikariaren, alderdi guztietako ordezkarien, alkatearen eta zinegotzi batzuen presentziarekin. Bertan ere, aurkezpen digitala erabili zen guztiek. Batzarretan izandako ikasle ordezkariak kalean aztertutakoa, hartutako konpromisoak eta proposatutako hobekuntzak azaldu zizkieten udal ordezkariak hizkuntza eta bakoitzari dagokion arloa kontuan hartuz. Eskolen Udal Foroa baino lehen udal ordezkariak txostena jaso zuten erantzunak ahalik eta gehien zehazteko eta Foroan bertan ikasleek eurek sinatutako txostena utzi zuten.

Jarduerak egin aurretik eta ikasturte amaieran buletinak egin dira prozesuari buruz informatzeko.

Lorpenak

- Herriko ikastetxe ezberdinek eta derrigorrezko hezkuntza maila guztiek proiektu komun batean parte hartzea.
- Herri mailan erabilitako metodologia partehartzailea eragile guztien artean eraikitzea.

Arrakastaren faktoreak

- Herrian aritzen diren koordinatzaile guztien (Ingurugela, Eguzki-Ihintza eta ikastetxeetakoak) ikasteko eta hobetzeko gogoia.
- Guztien arteko harreman egokia eta adostasunera iristeko gaitasuna.
- Jardueren diseinuan aholkularitzak herria eta herriko arazoak ondo ezagutzea.
- Udalak dituen baliabideak eskuratzea.
- Ikasle eta irakasleen motibazioa.

Zailtasunak

- Eguraldia dela eta egun batzutan jarduerak atzeratu egin behar izatea edo laburtzea.
- Udalaren erantzuna espero zena baino ahulagoa izatea.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Herriko koordinazioaz eta jarduerak antolatzeaz arduratu den pertsona.
- Prozesuan parte hartu duten irakasleak eta ikasleak.
- Diseinuaz arduratu den pertsona.

Baliabide materialak

- Ordenagailua, kanoia, pantaila.

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Xabier Agirre Perez:

943591298/618244630

eguzki_ihintza@hotmail.com

DVDan bildutako informazioa

Andoingo ikastetxeak karpeta:

- Emaitzak eskola foroa (Word artxiboa)
- LH diagnostikoa (Power Point artxiboa)
- DBH diagnostikoa (Power Point artxiboa)
- Aurkezpena eskola foroa (Power Point artxiboa)
- EA21 jarduerak (PDF artxiboa)

Erreferentzi dokumentuak

- Segoviako Udala: Tras las huellas del camino escolar. Segovia. 2004.
- Beltz Martinez, J. eta al: Movilidad Sostenible. El transporte urbano en la Comarca de Pamplona. Mancomunidad de la Comarca de Pamplona, 2002.
- Maiztegi, R.: Ingurugiro Hezkuntzarako Materialak. Vitoria-Gasteiz. Ingurugela, Lurralde Antolamendu, Etxebizitza eta Ingurugiro Saila. Eusko Jaurlaritza, 1998.

Esteka interesgarriak

- www.mma.es
 - www.ingurumena.net
-

Ikastetxearen izena	Larrañazubi LHI
Herria (Lurraldea)	Getxo (Bizkaia)
Ikasturtea	2005/2006
Maila	Haur Hezkuntza eta Lehen Hezkuntza
Gaia	Mugikortasuna
EA21 programaren arloa	Ekintza Plana
Ideia nagusia	«Ingurumen Astea» egitea. Aurten mugikortasun gaiaren inguruan.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Larrañazubi ikastetxe txikia eta lagunartekoa da: 150 familia inguru, 200 ikasle eta 25 irakasle ditu, irakasle ez diren langileez gain (jantokikoak, eskolaz kanpoko jardueretakoak, garbitzaileak, etchezaina). A ereduko ikastetxea gara eta azken 20 urteotan bertako irakasleek hezkuntzaproiektu ugari garatu izan dituzte: konstruktibismoa, baratza eta lorezaintza, ingurumena, Eko-eskolak (Bandera Berdea eman digute eta berriro digute), premia, kalitatea, eskola inklusiboa eta azken lau urteotan Eskolako Agenda 21.

Gero eta ikasle inmigrante gehiago ditugu, batik bat Hegoamerikakoak eta Errusiakoak, eta kultur aniztasun horri erantzutea da gure erronka nagusietako bat. Ikastetxea ingurune lasai batean dago eta berdeguneak ditu. Hala, azken 15 urteotan ingurumen proiektuak izan dira gure bereizgarri baliotsuena.

1997an, eta ingurumen hezkuntzak betidanik eragin digun interesak bultzatuta, «I. Ingurumen Astea» antolatu genuen. Bertan, jarduera desberdinak sistematizatu eta barne hartu genituen, ingurumenaren munduko eguna ospatzeko zegoenean.

Harrezkero, hamar Ingurumen Aste ospatu ditugu gai desberdinen inguruan eta jarduera ugari eskainiz: lehiaketak, plastikako tailerrak, irteerak, bisitak, hitzaldiak, ibilbideak, gosari ekologikoak, erakusketak, jokoak, gelako lanak...

2005-2006 ikasturtean «X. Ingurumen Astea» garatu genuen *Mugikortasuna* gaiaren inguruan, lema honen pean «Pies para qué os quiero», eta maiatzaren 30ean hasi eta ekainaren 5ean amaitu zen.

Hauexek dira garatu genituen jarduera nabarmenetako batzuk: (Ikus erantsitako DVDan garapen prozesu osoa)

- «Así quiero mi calle» lemapean, kartelen eta esloganen lehiaketa. Ikasleek gelaka eta taldeka parte hartu zuten. Egindako lanak ikastetxearen sarreran eta korridoreetan jarri zituzten ikusgai eta emaitzak Supercoleverde gure aldizkarian argitaratu zituzten.
- Txapak egiteko tailerra. Irakasleen laguntzarekin, haur bakoitzak txapa bana dekoratu zuen gaiarekin zerikusia zuen motibo batekin eta Ingurumen Aste osoan zehar bere kamisetan edo batan eraman zuen jarrita.
- Akuilu-makuiluen tailerra Haur Hezkuntzako ikasleei zuzendua. Akuilu-makuilu horiek berak ostiralean erabili zituzten, maiatzaren 2an, «Autorik gabeko eguna» ospatzeko erakus-taldietan eta zirkuituetan.
- Autorik gabeko eguna. Egun horretan hezkuntza komunitatea osoa gonbidatu genuen ikastetxera oinez, garraio publikoan edo partekatutako autoetan etortzera. Ikasleak euren patinekin, trizikloekin, skateekin... etorri ziren. Goiz osoan zehar erakustaldiak eta zirkuituak egin genituen ikastetxearen atzealdeko jolastokian era guztietako ibilgailuak erabiliz: bizikletak, patinak, trizikloak, kanguruak, bolak, goitibeherak, skateak...
- Mugikortasunari buruzko tailerrak. Lehen Hezkuntzako ikasleei zuzenduak. Haur Hezkuntzako 1. mailako haurrek eta Lehen Hezkuntzako 2. mailakoek akuilu-makuiluak egin zituzten, 3. mailakoek domino erraldoi bat, 4. mailakoek trafikoari buruzko oroimen-joko bat eta 5. mailakoek trafiko-domino bat.
- Aste osoan zehar mugikortasunaren inguruko sentsibilizazio-jarduerak egin zituzten geletan: dokumentuen irakurketa, testugintza, ikus-entzunezkoak...

Lorpenak

- Ingurumen Astea ikastetxearen bizitzan barneratuta dago jadanik.
 - Ingurumenarekiko kontzientziaioa.
-

Arrakastaren faktoreak

- Hezkuntza komunitatearen inplikazioa.
- Eskolako Agenda 21eko koordinatzaileen liberazio denbora (berrogeita bost minutuko lau saiotan elkartzen dira).

Zailtasunak

- Kurtso amaieran, nekez gain, aldi horri dagozkion jarduera ugari pilatzen dira (ebaluazioak, burokrazia, kurtso amaierako irteerak), eta horri gehitu behar zaio azkeneko bi urteotan ekainaren azkeneko astean antolatutako «Kultu arteko astea». Halako egoerak estresa eragiten du.
- Urtero nobedadeak bilatu behar izatea, guztira hamar Ingurumen Aste antolatu baititugu dagoeneko.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Irakasleak: tutoreak eta espezialistak jarduerak buru-belarri aritu dira jarduerak diseinatzen eta prestatzen (marrakiz ereduak bilatzen eta lantzen, zirkuituak prestatzen, irteerata joaten, txapak egiten, tailerrak ematen...).
- Ikasleak: jardueren hartzaile nagusiak.
- Atezaina: jarduera askotan bere laguntza teknikoa oso garrantzitsua izan zen (akuillu-makuiluaren tailerrean, zirkuituen prestakutzan,...).
- Familiek Eskolako Agenda 21eko koordinatzaileen jarraibideak bete zituzten garraioari dagokionez, eta zirkuituak eta erakustaldiak egiteko era guztietako ibilgailuak ekartzen parte hartu zuten.

Baliabide materialak

- Jardueren programa, familia guztiei banatzen zaiena.
- Tailerretarako materiala: zura, errotulagailuak, lixak, latak, sokak, txapak, material suntsikorra...
- Kutsadura sorrarazten ez duten ibilgailuak.
- Getxoko Udaleko «Bide Hezkuntzak» emandako trafiko seinaleak.
- Jolastokiak eta berdeguneak.
- Gimnasiako materiala (pikak, adreiluak, uztaiak...) zirkuituak prestatzeko.

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Colegio Público Larrañazubi

Larrañazubi bidea, 2
48992 Getxo – Bizkaia
Tel.: 944910485
e-mail: larranazubi2004@yahoo.es

DVDan bildutako informazioa

Larrañazubi karpetan:

- Plan de acción movilidad (Word artxiboa)
- Objetivos, indicadores y plan de acción de tráfico (karpeta).
- Programa semana medioambiental (karpeta)
- Fotografías (karpeta)
- Vídeos (karpeta)

Erreferentzi dokumentuak

- «*Infancia y movilidad en la ciudad*». Aula de ecología urbana, 29 de septiembre de 2005. CEA Vitoria-Gasteiz.
- PRIETO, I, CID, J.F.: Unidad didáctica sobre la movilidad sostenibles ¡Muévetel!. Donostia: Gipuzkoako Foru Aldundia, 2005.

Esteka interesgarriak

EEE (Energiaren Euskal Erakundea)

- http://www.eve.es/index_hc.asp

Kanarietako energia berriztagarriak

- <http://www.eramac.org/>

Euskal Herriko garraioaren mapa

- http://www.vidasostenible.org/mapas/e1_01.asp?idmapa=4&idcomunidad=4

Material didaktikoak eta jokoak: Deskargatzeko materialen bilduma

- http://www.mma.es/educ/ceneam/enl_ceneam.htm#documentos

Garraio iraunkorra (ingelesez)

- <http://www.saferoutestoschools.org.uk>

Zure etxe eta zure bizitza iraunkorra

- <http://www.vidasostenible.org/ciudadanos/a2.asp>

Zer egin dezakezu zeuk aldaketa klimatikoaren aurrean?

- <http://www.climnet.org/publicawareness/spanishintro.htm>
-

Ikastetxearen izena	Sagrado Corazón HLBHIP
Herria (Lurraldea)	Vitoria-Gasteiz
Ikasturtea	2005/06
Maila	Haur Hezkuntza/ Lehen Hezkuntza/ Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza/ Batxilergoa / Heziketa Zikloak
Gaia	Mugikortasuna
EA21 programaren arloa	Diagnostikoa
Ideia nagusia	Mugikortasunaren diagostikoa ikastetxe eta herriaren esparruan, hezkuntza maila guztien partaidetzarekin.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Sagrado Corazón ikastetxeak ia 1.200 ikasle eta 80 irakasle ditu. Derrigorrezko Hezkuntza osorik ematen du baita Batxilergoa eta Haur Hezkuntzako heziketa-ziklo bat ere.

Ikastetxea 2005-06an hasi zen ofizialki Eskolako Agenda 21 programan parte hartzen, baina hala ere 2003-04 eta 2004-05 ikasturteetan ere jarduera batzuk egin genituen Agendarekin lotuta. Urte haietan irakasleen batzorde bat eratu genuen, programa garatzeko behar ziren oinarriak ezartzeaz arduratu zena.

Eskolako Agendan, lehenengo urte honetan *Mugikortasuna* izan da lantzeko aukeratu dugun gaia, Ikastetxeko hezkuntza maila guztiek parte hartzea eta bertako erabaki organo guztien babesa jasotzea izanik helburua.

Eskolako Agenda 21en metodologiari jarraituz, Diagnostiko bat egin dugu, batik bat kudeaketaren eremuan, gero emaitzak aztertu ditugu eta, mugikortasun iraunkorragoa lortu nahian, proposamen batzuk egin ditugu bai ikastetxean bai udalerrian. Azkenik, konpromiso batzuk formulatu ditugu hezkuntza komunitate osoa inplikatu dutenak.

Lehenengo hiru hilabetean hezkuntza komunitatea mugikortasun-ohituren diagnostikoa egin dugu, bereziki ikastetxera egindako joan-etorriena. Horretarako, inkesta batzuk egin ditugu, hezkuntza maila desberdinei, irakasleei eta familiei zuzendutako berariazko fitxen bitartez. Horrela jaso ditugu ondoko datuak: erabiltzen duten garraiabidea, garraio mota horiei buruzko balorazioa, ohiko ibilbidean dauden puntu beltzak edo arriskutsuak, ikastetxeak dituen irisgarritasun arazoak, joan-etorrietan emandako denbora(Ikus DVDan «Formularios Encuestas» karpeta)

Guztira 1.054 inkesta bildu ditugu (386 Lehen Hezkuntzan, 286 Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzan, 110 Batxilergoan, 48 Heziketa Zikloetan, 73 irakasleen artean eta 151 familien artean) eta bertako datuak aztertu, tratatu eta grafiko desberdinen bidez aurkeztu ditugu. (Ikus DVDan «Resultados» karpeta). Gainera, beste neurri batzuen artean, autobus lineei, bizikletak aparkatzeko guneei... buruzko informazioa eman diogu hezkuntza komunitateari; garraiabide desberdinek dituzten abantailak eta desabantailak landu ditugu ikasgeletan, garraiabide iraunkorrenen erabilpena bultzatzeko; eta, azkenik, ikastetxera iristeko dauden arazoen berri eman diogu zuzendaritzari.

Aldi berean, Eskolako Agenda lantzen duten Gasteizko gainerako ikastetxeekin koordinatuta, udalerraren diagnostikoa egin dugu. Horretarako, hezkuntza-maila bakoitzak hiriko mugikortasunarekin zerikusia duten alderdi batzuk aztertu ditu. Inkesta eta elkarrizketa desberdinak egin dizkiegu garraio publikoen erabiltzaileei, garraioaren sektoreko langileei (banatzaileak, autobus, taxi... gidariak), oinezkoentzako zonetako eta beste zonetako dendariei, mugitzeko arazoak dituzten pertsoniei...

Ondoren, emaitzak aztertu ditugu, konpromisoak hartu ditugu eta proposamen batzuk egin ditugu udalerriko mugikortasuna hobetzeko. Proposamenak, bizikletak eta garraio publikoa gehiago erabiltzeko, pertsona ezinduen mugikortasuna hobetzeko... izan dira. Azkenik, 2006ko martxoko Eskolen arteko Foroan, 80 ikaslek, 12 ikastetxetako 5.000 ikasle ordezkatzuz, behin betiko proposamenak landu dituzte ekainean izandako Eskolen Udal Foroan udalerriko agintarien aurrean aurkezteko. (Ikus DVDan «Foro Escolar» karpeta)

Lorpenak

- Mugikortasunari buruzko lan koordinatua eta arlo desberdinak barne hartu dituen. Lan honetan ikastetxeko hezkuntza maila guztiek parte hartu dute (ikasleen %100ak) baita irakasle ugari ere (%100ak Klaustroko prestakuntza/informazio bileretan; %70ak ikasleekin jarduerak zehatzak garatzen).
- Mugikortasun iraunkorragoa lortzeko lagungarriak diren neurriak hartzeko beharraz kontzientziatzea.

- Irakasleak udal mugikortasunari buruzko analisisan eta hobekuntzarako proposamenen lanketan eta aurkezpenean inplikatzeari.

Arrakastaren faktoreak

- Irakasleen inplikazio handia.
- Irakasleek erakutsitako jarrera bikaina, programatutako jardueretan parte hartzeko garaian.
- Zuzendaritza taldearen babesa, giza baliabideak (irakasleak) eta denbora (bereziki bilerak eta klaustroak egiteko) emateko garaian, baita hobekuntzarako proposamenak entzuteko garaian ere.
- Udalerriko Eskolako Agenda 21en parte hartzen duten ikastetxeen arteko koordinazioa.

Zailtasunak

- Koordinaziorako denbora (ordutegi kontuak, koordinatzaile desberdinen arteko batezgarritasunak...).
- Esperientzia urria, Eskolako Agenda 21en parte hartu dugun lehenengo urtea izan delako.
- Gurasoen partaidetzaren ohitura falta.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Proiektuan inplikatutako irakasleak eta ikasleak.
- Zuzendaritza taldea.
- Aholkulariak, Ingurugela, Berritzegune eta IIZkoak (Ingurumeneko Ikerlanetarako Zentroa).

Baliabide materialak

- Inkestak eta elkarrizketak egiteko fitxak.
- Euskarri informatikoak, ordenagailuak, proiektagailuak...

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Sagrado Corazón HLBHIP

Foru kalea, 49

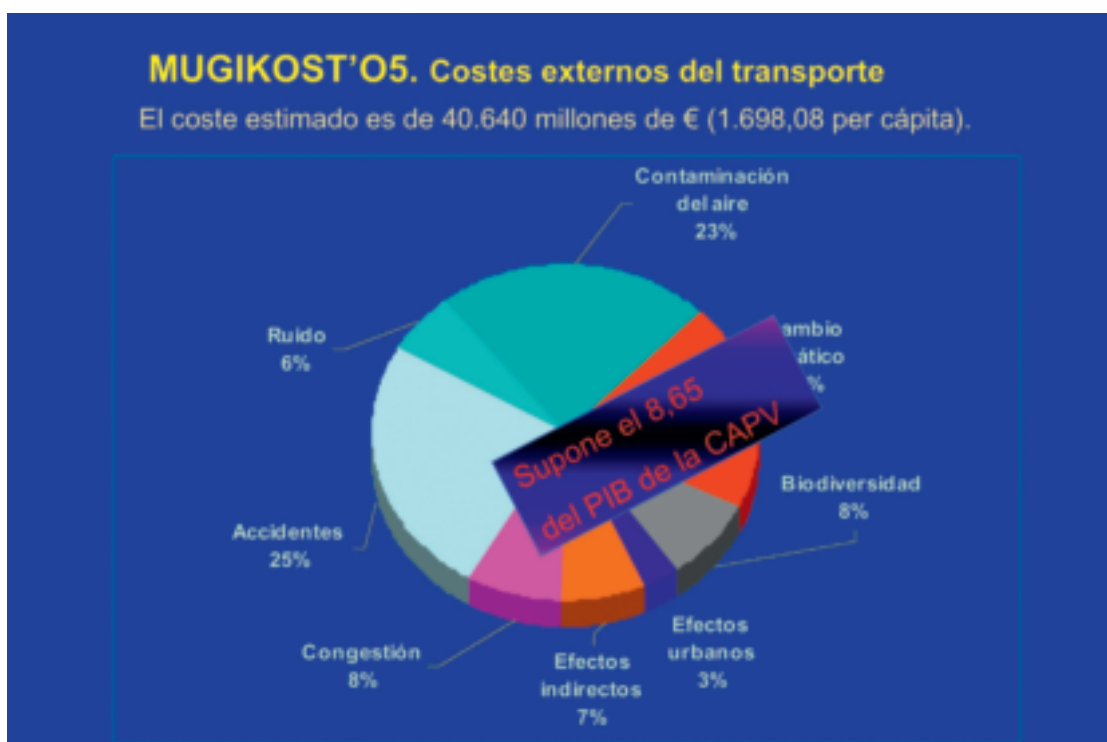
01005 Vitoria-Gasteiz

www.sagradocorazoncarmelitas.com

DVDan bildutako informazioa

Sagrado Corazón karpetan:

- «Formularios Encuestas» karpeta.
- «Resultados» karpeta.
- «Foro Escolar» karpeta.

URA

URA

Ikastetxearen izena	El Ave María HLBHIP
Herria (Lurraldea)	Bilbao (Bizkaia)
Ikasturtea	2004/2005
Maila	Haur eta Lehen Hezkuntza
Gaia	Ura
EA21 programaren arloa	Ebaluazioa eta Komunikazioa
Ideia nagusia	Proiektua adierazleen bidez ebaluatzea eta PowerPoint aurkezpen baten bidez ezagutzera ematea.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

El Ave María Bilboko udalerrian dagoen ikastetxea da. 2004-05 ikasturtean 430 ikasle eta 30 irakasle zituen.

Ingurumen proiektuetan esperientzia luzea dugun ikastetxea gara eta 2004-05 ikasturtean hasi ginen garatzen Eskolako Agenda 21.

Ura gaia aukeratu genuen.

EBALUAZIOA

Ebaluazioa egiteko hiru adierazle aukeratu genituen, Eskolako Agenda 21en garapenak oinarritzat dituen arlo bakoitzeko bana (kudeaketa iraunkorra, curriculum-berriztapena eta komunitateko partaidetza). Hona hemen aukeratu genituen adierazleak:

- **Curriculum-berrikuntzaren adierazlea: talde-lana**

Agenda 21 proiektua talde-lana bultzatzeko aprobetxatu nahi izan genuen. Adierazle honekin hauxe ebaluatu nahi genuen, zein neurritan garatu dugun beste pertsona batzuekin lan egiteko gaitasuna. Horretarako, ebaluazio-fitxa bat landu genuen, jarduera bakoitzaren ondoren tutoreek bete beharrekoa, era horretara jarduera egitean antzemandako satisfazio-maila eta lorpenak eta zailtasunak ezagutu ahal izateko.

Beste emaitzen artean, ebaluazioak talde lanarekiko aldeko jarrerak eta ikastearekiko ikasleen autoestimuren garrantzia erakutsi zigun. (Ikus erantsitako DVDan «Indikatzailea. Talde lana» dokumentua).

- **Ur-kontsumoaren kudeaketa iraunkorraren adierazlea**

Adierazle honetarako tresna gisa uraren faktura erabili genuen. Horretarako, hiru hilean behin, administratzaileak Agenda 21eko koordinatzaileari ematen zion ikastetxearen ur-kontsumoaren faktura, kontsumoaren eboluzioa jasotzeko (kontsumoa m³-tan) eta zegokion grafikoa lantzeko.

Lortutako datuetan eta une bakoitzeko zirkunstantzietan (ikasgelen kop., kirol-taldeak ...) oinarrituta, segimendua egin genuen.

Ekintza Planean proposatutako xedea, ur-kontsumoa %5ean jaistekoa, %16tik gora murriztea lortu genuen plana abiarazi ondoren. (Ikus erantsitako DVDan «Indikatzailea. Uraren kontsumoa» dokumentua).

- **Partaidetza arloaren adierazlea: Guztiona denaren balorazioa**

Komunetako (konketak, dutxetak...) kontserbazio maila nahi genuen jakin, ikasleen guztiona denaren balorazioa egiteko. Kontserbazio eta erabilpen egokiaren maila konprobatzeko Patruila Berdea sortu zen. Talde horiek hiru ikasle osatuta zeuden eta asteen behin ikastetxetik ibiltzen ziren konketetan, komun-zuloetan, dutxetan eta abar matxurak edo ihesak ote zeuden ikusteko eta instalazioen egoera fitxa batean idatziz jasotzeko asmoz. Fitxa Agenda 21eko koordinatzaileari ematen zitzaion, anomaliaren bat ikusiz gero, ikastetxeko administratzailearekin harremanetan jarri eta ahal bezain laster konponketa lanari ekiteko.

Horrela, ikasleak ikastetxean dauden zerbitzuak gehiago baloratzen hasi zirela ziurtatu genuen, baita arazoak berehala antzeman eta konpontzeko sistema bat genuela ere. (Ikus erantsitako DVDan «Guztiona denaren balorazioa» dokumentua).

KOMUNIKAZIOA

Eskolako Agenda 21 proiektu osoa PowerPoint aurkezpen baten bidez eman dugu ezagutzera. Aurkezpen hori ikasturtean zehar lantzen aritu ginen aurkezpenen azkeneko emaitza izan zen. Hasieran, aurkezpen txiki bat egin genuen klaustroari Eskolako Agenda 21 ezagutzera emateko. Ondoren, diapositiba berriak erantsi genituen ematen ari ginen urratsekin, proiektu hau Valentzian ospatutako abemaria ikastetxeen bilera batean aurkezteko. Azkenik, gure lana Aste Berdean azaltzeko eskatu ziguten eta arrazoi horregatik bildu genuen lan osoa, edo lanaren adibideak, aurkezpen honetan. (Ikus erantsitako DVDan PowerPoint aurkezpena).

Lorpenak

- Adierazleek ebaluazio-sistema bat ezartzeko aukera eman ziguten, eta izan dituen emaitza onei esker ondorengo ikasturteetan erabiltzen jarraitu dugu.
- Patruila Berdeek oso ondo lan egin dute eta lagungarria izan da ondorengo ikasturteetan haien zereginak sendotzeko eta gehitzeko, gaikako bilketarekin eta hondakinen edukiontzi desberdinen egoerarekin zerikusia duten zereginak gehituz.
- PowerPoint aurkezpenari esker era sinple eta erakargarri batean lortu dugu:
 - Egindako lana biltzea.
 - Dokumentaziora eta ikasturtean egindako jardueretara sarbide erraza izatea.
 - Hezkuntza komunitateari Agenda 21 proiektua ezagutzera ematea.
 - Gure lana beste eremu batzuetan aurkeztea.

Arrakastaren faktoreak

- Ikastetxeak Ingurumen proiektuetan izan duen esperientzia luzea: Ekologia Eskolara, Eskola baratzea...
- Zuzendaritza Taldeak proiektuari emandako bultzada.
- Ikastetxearen inplikazioa, proiektuan parte hartzen duten irakasleen liberazioa onartuz:
 - Bi ordu koordinatzailearentzat: Ostiraletan, 9:00etatik 11:00etara.
 - Ordu bat irakasleen Batzordeko kide bakoitzarentzat: Ostegunetan, 12:30etik 13:30era.

Zailtasunak

- Komunitateak eta ikastetxeak ur-kontagailu bera izatea.
- Taldean lan egiteko ohitura handirik ez.
- Esperientzia urria ebaluaziorako adierazleak erabiltzen.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Ikasleak.
 - Irakasleak.
 - Familiak.
 - Irakasle ez diren langileak.
-

Baliabide materialak

- Ur-kontsumoaren fakturak.
- Datuak biltzeko fitxak.
- Patruila Berdeentzako petoak.
- Ebaluazio-fitxak.
- Curriculum-materialak.
- Informatikako baliabideak.

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

«El Ave María» Ikastetxea
Zabalbide 116
48007 Bilbo
Tel.:9444463996
Harremanetarako pertsona:
Elena Azpitarte

DVDan bildutako informazioa

- El Ave María karpetan:
- A21E presentación (Power Point artxiboa).
 - «Indikatzailea. Talde-lana» (Word artxiboa)
 - «Guztiona denaren balorazioa» (Word artxiboa)
 - «Indikatzailea. Uraren kontsumoa» (Word artxiboa)
-

Ikastetxearen izena	Elgoibar BHI
Herria (Lurraldea)	Elgoibar (Gipuzkoa)
Ikasturtea	2005/2006
Maila	Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza
Gaia	Ura
EA21 programaren arloa	Sentsibilizazioa
Ideia nagusia	«Ura, premiazkoa baina urria» leloa erabiliz, kartel lehiaketa, argazki lehiaketa eta informatikan egindako PowerPoint aurkezpenak.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Ikastetxean 587 ikasle eta 99 irakasle ditugu elkarrengandik gertu dauden bi eraikinetan banatuta. Ikasketa-mailari dagokionez, DBH, Batxilergoak, Erdi Mailako eta Goi Mailako Heziketa Zikloak ditugu.

Iazko ikasturtean Eskolako Agenda 21 programan *Uraren* gaia landu genuen. Bi alderdi aztertu nahi izan genituen: alde batetik, uraren eskuragarritasuna eta bestetik uraren kalitatea. Programaren lehengo lana hezkuntza komunitateari zuzenduriko sentsibilizazio kanpaina egitea izan zen.

Horretarako, lehen hiruhilabetean kartel lehiaketa bat antolatu genuen «Ura premiazkoa baina urria» leloa oinarritzat hartuz. Ikasleek edozein motatako muntaiak egin zitzaizketen, beti ere, oinean esaldi adierazgarriren bat jarri.

Lehiaketak arrakasta izan zedin, eskolan oso harrera ona duen San Juan Bosco festarekin lotu genuen. Egun horretarako, ikastetxeko gela arteko lehiaketak antolatzen dira hainbat arlotan (sokatira, futbola, antzerkia, olerkiak...) eta punturik gehien lortzen duen gelak egun bateko txangoa izaten du. Modu horretara, kartel-lehiaketan parte-hartze handia lortu genuen. Gero kartel guztiekin erakusketa bat jarri zen bi eraikinetako sarreretan.

Sentsibilizazioarekin jarraituz, uraren gaia hainbat arlotan landu genuen. Hizkuntza ezberdinetan, (euskara, gaztelania, ingelesa, frantsesa eta alemana) uraren erabileraren inguruko esaldiak eta aholkuak idatzi zituzten, informatikan PowerPoint-ak prestatu eta argazki lehiaketa bat ere antolatu zen. Gero, martxoaren 22rako (Uraren eguna) ikasleek sorturiko material horrekin guztiarekin erakusketa bat egin genuen ikastetxe bakoitzean. Aste osoan, ikastorduak hasi baino lehen, jolas garaian eta eskolak amaitu ondoren, ikasleek eginiko PowerPoint-ak jarri ziren eraikinen sarreretan. Ekitaldiak oso harrera ona izan zuen.

Lorpenak

- Ikasleen parte-hartze zabala.
- Ikasleen lanaren bidez sentsibilizazio kanpaina ikastetxeko partaide guztiei zabaltzea lortu da, irakasle zein ez-irakasleei.
- Uraren Eguneako erakusketa antolatzeko arlo desberdinetan egin dira jarduerak eta, ahal izan den neurrian, curriculumean txertatuta gelditu dira. Beraz, diziplinartekotasuna bultzatu da.
- Institutuan egindako lanaren berri gurasoei eman zitzaizen «Informatzen» aldizkariaren bidez.

Arrakastaren faktoreak

- Ingurumen Batzordearen antolaketa lana.
- Eskolako komunikazio sarea:
 - Zuzendaritza astero biltzen da.
 - Zuzendaritza mintegi buruekin astero biltzen da.
 - Tutoreak orientatzailearekin astero biltzen dira mailaka.
 - Tutorea bere ikastaldearekin astero biltzen da (DBH eta Batxilergoko 1. mailan).
 - Ingurumen Batzordea aldiro biltzen da (beharren arabera).
- Koordinatzaileen liberazio orduak.
- Ikastetxeko intranet-a.
- Eraikin bakoitzean «Txoko Berdea» deritzon gune bana dugu eta hor ingurumenari buruzko artikulua, txisteak, iradokizunak... jar ditzake edonork.

Zailtasunak

- Zaila da horrelako eskola konplexu batean mota honetako ekimenak aurrera eramatea, gehien bat, hezkuntza-mailan gora goazen neurrian. Jakintzagai bakoitzak gai-zerrenda oso zabala du eta zehar lerro bezala landu behar diren gaiak aztertzeke denbora ateratzea zaila da.

- Ingurumena guztion ardura dela ulertzea eta ondorioz, ohitura zaharrak baztertu eta berri arduratsuagoak barneratzea kosta egiten da.
- Nahiz eta Txoko Berdea guztion parte-hartzea bultzatzeko pentsatuta egon, Natur Zientzie-tako irakasleek eta Ingurumen Batzordekoek erabili dute gehien bat.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Ikasle eta irakasleak.

Baliabide materialak

- PowerPoint aurkezpenen emanaldirako ordenagailuak eta kanoiak.
- Irakasleek kartoi mehe gainean egindako muntaietarako beharrezko bitartekoak.
- Uraren inguruko argazkiak.

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Helbidea: Elgoibar BHI, Arregitorre, 2 (20870 Elgoibar)

Telefonoa: 943-748019

e-mail: bulegoa@elgoibarbhi.net

DVDan bildutako informazioa

Elgoibar karpetan:

- Uraren aurkezpena (PowerPoint artxiboa).
- Kartel lehiaketako irabazleak (karpeta)
- Saritutako argazkiak (karpeta)

Erreferentzi dokumentuak

- «Red de seguimiento del estado ecológico de los ríos de la CAPV. Unidad hidrológica de Deba». Departamento del Medio Ambiente y Ordenación del Territorio (Dirección de Aguas). Gobierno Vasco.
- «Red de seguimiento del estado ecológico de las aguas de transición y costeras de la CAPV». Departamento del Medio Ambiente y Ordenación del Territorio (Dirección de Aguas). Gobierno Vasco.
- SUKARRIETA TALDEA: «Ura: aniztasunari ekiteko hamaika proposamen». Ingurumen Hezkuntzarako materialak. Lehen Hezkuntza eta Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza. Vitoria-Gasteiz. Eusko Jaurlaritz, 2005.

- IHITZA aldizkaria- 7. zenbakia. «Ura: arriskuan dagoen bizi euskarria». 2002.
- Arazi Ingurugiro zerbitzuak prestatutako fitxak.

Esteka interesgarriak

- http://www.consumer.es/web/es/medio_ambiente/naturaleza
- <http://www.ingurumena.ejgv.euskadi.net>
- <http://www.ambientech.org>
- <http://www.waterfootprint.org>

Ikastetxearen izena	Mutriku BHI
Herria (Lurraldea)	Mutriku (Gipuzkoa)
Ikasturtea	2005/2006
Maila	Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza
Gaia	Ura
EA21 programaren arloa	Komunikazioa
Ideia nagusia	Mijoa erreka-aren egoera hobetzeko proposamenen eta konpromisoen aurkezpen digitala Udal Batzan ipuin eran.

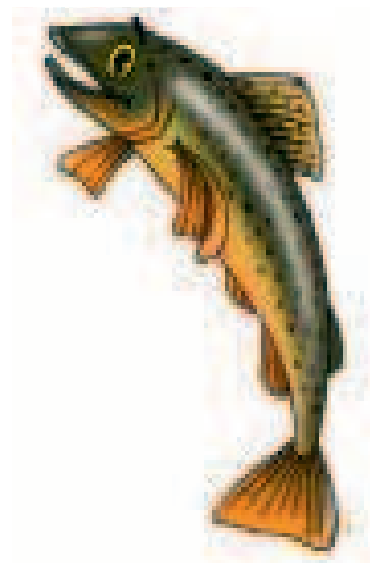
ESPERIENTZIA

Deskribapena

Gure ikastetxeak lau urte daramatza Eskolako Agenda 21 programan. 2005-06 ikasturterako aukeratu genuen gaia *Ura* izan zen, eta lantzeko ondoko helburuak ipini genituen:

- Gehiegizko ur-kontsumoak eta kutsadurak ingurumenean duten eraginaz hausnarrarazi.
- Arazo hauen aurrean norbanakoak duen erantzukizunaz jabetu eta, horrela, ur-kontsumoarekiko ohitura egokiak bultzatu.
- Komunitateko bizitzan parte hartzeko trebetasunak landu.

Gaia lantzen hasteko sentsibilizazio jarduera ezberdinak egin genituen eta gero, diagnostikoa egiteari ekin genion, bai ikastetxearena zein herriarena. Herrian, besteak beste, Mijoa erreka-aren azterketari eman genion lehentasuna.

Aipaturiko errekaren azterketa horrela egin zen:

- Arazi ingurumen enpresak prestatutako fitxetan oinarritu ginen, eta horrela ur kontsumoaz, ibai ekosistemek duten garrantziaz...hausnartzeko aukera izan genuen.
- Ondoren, DBHren maila guztietako ikasleak, taldeka antolatuta, errekako uraren kalitatea eta inguruaren egoera aztertzeraz eraman genituen. Horretarako, uraren analisi físico-kimikoak egin eta bere ezaugarri biologikoak aztertu ziren.
- Datuak jaso eta gero, gela bakoitzak aztertu, ondorioak atera eta errekaren egoera hobetzeko proposamenak egin zituen.
- Azkenik, 4. mailako ikasleek guztiak bildu, ordenatu eta PowerPoint batean (ikus erantsitako DVDan «Udalbatza 05-06» artxiboa) jaso zituzten udalbatzara eramateko. Bertan, udalari eskatzen zitzaizkionak, eta, aldi berean, norberari dagozkion erantzukizun eta konpromisoak zehaztu ziren.

Aurkezpena erakargarriagoa egiteko ipuin itxura eman genion, eta horretarako pertsonai nagusi bat aukeratu genuen: errekako **ezkailu** bat hain zuzen. Horrela, esan bezala, errekaren egoera hobetzeko guk hartutako konpromisoak eta Mutrikuko Udalari egindako proposamenak dagozkien testuinguruan ipintzeko ezkailuak, modu atseginean, errekaren diagnostikoaren ondorioak deskribatzen ditu.

Aurkezpen hori maila guztietako ikasleen aurrean ere egin zen eta oso harrera ona izan zuen.

Lorpenak

- Gaia berria zela kontuan izanda, ikasleek uraren garrantziaz jabetzea lortu genuen.
- Konpromiso batzuk, lortu ditugu, hala nola, etxeko kontsumoa eta garbiketarako erabiltzen ditugun produktuei buruzko ardura.
- Ipuin itxurako aurkezpenaren bidez, egindako lana ondo komunikatu dugu.

Arrakastaren faktoreak

- Eskolako Agenda 21 proiektua aurrera eramateko, irakasle koordinatzaileek behar dituzten bilerak egiteko, ikastetxe kanpoan zein ikastetxean bertan, ordutegi egokitua dute.
- Koordinazio-lan hori egin dezaten, lau orduko liberazioa dute.
- Bestalde, hainbat mintegi proiektuan inplikaturik egon dira eta horrek erraztu eta aberastu egiten du lana.
- Zuzendaritzaren adostasuna eta laguntza (irteerak egiteko baimenak, orduak, materialak, etab.) garrantzizkoak izan dira.
- Ingurugelako eta Araziko teknikarien laguntza ezinbestekoa izan da.

Zailtasunak

- Mutrikuko Udalaren inplikazio eskasa.
-

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Ingurugela eta Arazi enpresako teknikariak.
 - Sail desberdinetako irakasleak eta proiektuan parte hartu duten ikasle guztiak.
-

Baliabide materialak

- Errekaren azterketa egiteko fitxak eta kit-ak.
 - Argazki kamerak, CDak eta material informatikoa, posterrak egiteko behar direnak, kortxoak...
-

INFORMAZIO OSAGARRIA

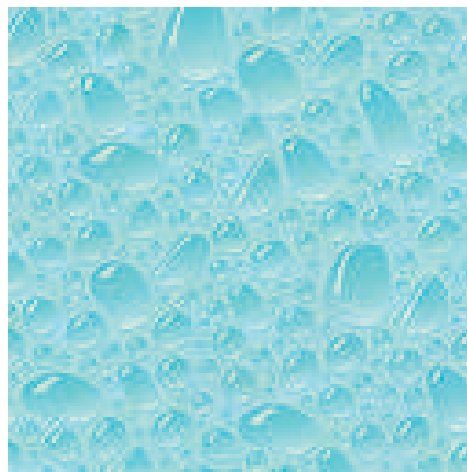
Harremanetarako

Mutriku BHI

Magdalena 15 20830 Mutriku

943603627

012132aa@hezkuntza.net

DVDan bildutako informazioa

Mutriku karpetan:

- Udalbatza 2005-06 (PowerPoint artxiboa)
-

Ikastetxearen izena	Serantes LHI
Herria (Lurraldea)	Santurtzi (Bizkaia)
Ikasturtea	2005/2006
Maila	Haur Hezkuntza eta Lehen Hezkuntza
Gaia	Ura
EA21 programaren arloa	Antolakuntza
Ideia nagusia	Batzordeen eta talde-lanen antolakuntzan giza baliabideak optimizatzea.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Serantes ikastetxea Santurtzin (Bizkaia) dago eta ibilbide luzea egin du dagoeneko ingurumenaren arloan. Horren erakusgarri dira jaso izan dituen sariak: Karmele Alzueta saria eta Eco-Schools sareak emandako Bandera Berdea. 2004-2005 ikasturtean hasi ginen Eskolako Agenda 21en parte hartzen.

Eskolako Agenda 21 proiektua *Uraren* kudeaketaren inguruan garatu genuen, eta behar bezala aurrera eramateko antolakuntzaren plangintza eta egituraketa egin genuen oinarri hauen arabera:

- Antolakuntza Batzordea. Oso handia ez den talde honek sustatu du proiektua. Ikastetxe txikia denez lau pertsonarekin hasi ginen: koordinatzailea, zuzendaria, Haur Hezkuntzako ordezkari bat eta Lehen Hezkuntzako beste bat. Bilerak

hamabostean behin egin ditu eta proiektuaren martxa orokorraz eta ikerketa-ekintza prozesuez arduratu da, hau da: arazoei lehentasuna ematea, helburuak eta adierazleak zehaztea eta ekintza-gogoetarako plana lantzea. Gainera, prozesuaren datuak biltzeaz arduratu da baita proiektuaren garapena bultzatzeko behar diren informazioa eta laburpenak sortzeaz ere. Hasiera batean (2003-2004 ikasturtera arte) antzeko esperientzietan parte hartzen ari ziren beste ikastetxe batzuekin (Laudioko Lateorro eta Legorretako Ugaro) koordinatu ginen. Harrezkero, gainerako ikastetxeekin batera lan egiten dugu Santurtziko Eskolako Agenda 21 programan.

- Ingurumen Batzordea. Antolakuntza Batzordeko lau pertsonak, bi gurasok, ikasleen zazpi ordezkariak (Lehen Hezkuntzako maila bakoitzeko bana eta Haur Hezkuntzako bat) eta etxezainak osatua. Batzorde hau Ekintza Planen bidez ikastetxearen ingurumen politika bultzatzeaz, zaintzeaz, onesteaz eta berresteaz arduratu da, eta arlo honetan erabakiak hartu dituen organoa izan da.
- Komite Txikia. Ingurumen Batzordeko ikasleen zazpi ordezkariak eta proiektuaren koordinatzaileak osatutako organoa. Batzorde hau funtsezkoa izan da antolakuntzan, proposamenak ikasgeletara eramanez, foroetan parte hartu eta beste hainbat zeregin bete baititu, era horretara ikasleei programan dagokien protagonismoa emanez. Maiz biltzen da ohiko batzarretan baita tarteka sor daitezkeen gaiak aztertzeaz behar izaten denean ere. Ekintza Plana abiarazteaz, Patruila Berdearekin diagnostikoa egiteaz eta eskola-bizitzan ingurumen gaiak aztertzeaz arduratzen da. Komite Txikitik eramaten dira proposamenak ikasgeletara ekintza desberdinak aurrera eramateko, aldeztatik irakasleen klaustroari prozesuaren berri zehatza eman ondoren.
- Proiektuan parte hartzen duten irakasleen taldea. Hauen bileretan eztabaidatu, hausnartu eta proposamenak egiten dira, eta beste batzuei norabide berria ematen zaie Ekintza Planaren behin betiko edukia onetsi artean. Prozesuen segimendua egiten dute eta adierazleak kontuan hartuta ebaluatzen dituzte.
- Patruila Berdea. Erakunde sinplea da eta bertan talde txikitik parte hartzen dute ikasle guztiek, jolas-orduetan lan eginez. Diagnostikoa egiteaz, ikastetxearen egoera behatzeaz, Lurrarekiko Kontratua betetzen dela zaintzeaz eta abar arduratzen da.
- Antolakuntzari dagokionez, gainerako taldeak hauexek dira: ziklo eta kurtsoetako talde naturalak; batzorde bereziak (adituenak, itzultzaileenak...). Beste talde batzuk puntualki eratzen dira sortzen doazen premien arabera, horien artean: kurtso amaierako batzordea, irteera kudeatu zuena, edo jolastokiko batzordea, jolastokien erabilera antolatzeaz eta sor daitezkeen arazoak konpontzeaz arduratu zena.

Lorpenak

- Komite Txikia sendotu izana.
 - Antolakuntza Batzordea abiarazi izana.
 - Patruila Berdean Lehen Hezkuntzako ikasle guztiek parte hartzen dute ikastetxearen egoeraren balorazioan.
 - Hasieratik Zuzendaritza Taldea inplikatu izana eta irakasleen aldetik oso harrera ona izatea.
 - Ikastetxean ingurumen kultura sortu izana, jarrerak, jokabideak eta portaerak (birziklatzea, mantentzea) eskola-curriculumean barnerratu izana.
-

Arrakastaren faktoreak

- Ezarritako egiturak bizkortasun handia eman dio antolakuntzari. Hala, informazioa inon galdu gabe eta bizkor iristen da talde interesatuengana.
- Bilera ugari, batez ere ikasleen bilerak, jolas-orduan egiten dira. Lorpen handia izan da, batzordeen jardunari eskainitako denbora izan baita.
- Komite Txikiak bizkortu egin ditu bilerak, kontuan hartu beharreko hainbeste aldagai eta premisarik gabe bildu ahal izan garelako.
- Patruila Berdea lorpen handia izan da, ikasle guztiak bihurtzen baititu protagonista, ikastetxearen egoeraren erantzule eginez eta «guztiona dena» baloratuz.
- Koordinatzaileak lan-materialak koordinatu eta lantzeko behar adina denbora izatea.

Zailtasunak

- Batzorde desberdinen Agenda nahiko kargatuta egon ohi da, eta horrek arazoak sorrarazten ditu bilerak maiz egin behar izaten direlako, eta beraz ez dira behar izaten den guztietan egiten.
- Ikastetxera iristen diren proposamen ugarien eraginez indarrak sakabanatu egiten dira eta horrek eragotzi egiten ditu zenbait prozesu.
- Irakasleen nekea, gehitzen zaizkien proposamenak eta jarduerak aurrera eraman behar izatean.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Antolakuntza Batzordea.
- Koordinatzailea.
- Inplikaturako pertsonak: irakasleak eta ikasleak.

Baliabide materialak

- Antolakuntzak ez du material berezirik behar izaten. Patruila Berdearen kasuan bakarrik: petoak eta kontrol-fitxak.

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

SERANTES LHI. Jose Mª Larrea auzoa, z/g 48980 Santurtzi (Bizkaia).

Telefonoa eta faxa: 94 483 9684. e-mail: 014417aa@Hezkuntza.net

DVDan bildutako informazioa

Serantes karpetan:

- Patrulla Verde (Word artxiboa)
 - Plan de acción (Word artxiboa)
 - Talleres de agua (Word artxiboa)
 - Fotografías de talleres (karpeta)
-

Ikastetxeen izenak	Domingo Agirre LHI, Haztegi Ikastola HLBHIP, Olazabal BHI
Herria (Lurraldea)	Legazpi- Gipuzkoa
Ikasturtea	2004/05 eta 2005/06
Maila	Lehen Hezkuntza eta Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza
Gaia	Ura (2004-2005 ikasturtean); Hondakinak (2005-2006)
EA21 programaren arloa	Partaidetza herrian
Ideia nagusia	Legazpiko beste hiritarrek batera herriko ingurumenaren aldeko ekintza bat burutzea, Urola ibaia auzolanean garbitzea alegia.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

2004 urteko irailean egin zen lehendabiziko aldiz Urola ibaiaren garbiketa auzolanean. Geroztik urtez urte jarraipena eman zaio beti honako lelopean: «Ez da garbiagoa asko garbitzen duena, gutxi zikintzen duena baizik». Lelo hau pankarta handi batean jartzen da udaletxeko balkoian.

2003-2004 ikasturte amaiera aldera Legazpiko hiru ikastetxeetako Lehen Hezkuntza eta DBHko ikasleen ordezkariak Legazpiko Eskola Foroan alkateari aurkeztutako proposamenetako bat herritik pasatzen den Urola ibaia beste legazpiarrekin batera garbitzea izan zen. Alkateak hori onartu eta batzordetxo bat eratu zen bertan udaletxeko ingurumeneko eta hirigintzako teknikariak, Lenbur (Legazpi, Natura eta Burdina) Fundazioko kudeatzailea, Ur Kontsortzioko arduradun batek eta Ingurugelako kide batek hartzen dute parte.

Jendea izena ematera animatzeko kanpaina egiten da komunikabideetan. Horretarako alkateak eskutitz bat plazaratzen du herritarrek parte hartzera gonbidatzeko.

Ekitaldia iraileko larunbat batean burutzen da, 11:00-13:00 bitartean. Urola ibaia 500-600 metroko zatitan banatzen da eta zati bakoitza 5-10 pertsonako talde bati esleitzen zaio. Talde bakoitzari udalak zabor bilketarako beharrezko eskularruak, zabor poltsak eta dagokion ibai zatiaren planoak ematen dizkio. Material hori jasotzeko eguna garbiketa aurreko osteguna izaten da talde bakoitzeko ordezkari bat bertaratzen delarik. Partehartzaile bakoitzaren esku geratzen da arropa eta oinetako egokiekin joatea garbiketa egunean.

Ikastetxeei dagokienez, Eskolako Agenda 21eko koordinatzaileek, ikasleak, irakasleak, gurasoak eta irakasleak ez direnak informatu eta ekitaldian parte hartzera gonbidatzen dituzte, eta ondoren parte hartu nahi dutenekin 5-10 pertsonako taldeak egin. Talde bakoitzean nahastuta egoten dira irakasle, guraso, ikasle... Taldekideen izenak (partaide guztienak) udaletxeko ingurumen teknikoari ematen dizkiote astebete lehenago. Partaide guztiei aseguru bat egiten zaie.

Hezkuntza komunitatekoak ez diren legazpiarrek izena emateko aukera desberdinak dituzte: zuzenean udaletxean, www.legazpiko-udala.info udal web orrian, herriko zenbait tokitan (elkarte, denda...) jarritako horma-irudietan eta abar.

Zabor bilketa bereiztua egiten da. Talde bakoitzak bi eratako poltsa erabiltzen ditu, baten plastiko eta metala jasotzeko eta bestean gainontzekoak. Talde bakoitzak bildutako zaborra hurbilen duen errepide, espaloi edo galtzadara ateratzen du gero kamioian erraz kargatu ahal izateko. Kamioiak udaletxekoak dira. Kamioiak baskulatik pasatzen dira zaborrak udaletxe aurrean deskargatu aurretik. Era honetan udaletxe aurrean metatzen dira zaborrak aste betez jendeak ikus ditzan, nolabait herritarrek sentsibilizatu nahian. 2006an esate baterako 2.500 kilo bildu ziren.

Lana bukatutakoan mokadu bat eskaintzen zaie parte hartzaileei Udaletxe ondoko arkupeetan trikitixaren doinuekin giroa alaituz. Mokadu hori Ehiza eta Arrantza Elkartek prestatzen du.

Parte hartzaileen kopurua: 135 (Legazpi 8.630 biztanle ditu). Gehien gehienak hezkuntza komunitatekoak diren arren, poliki poliki gehitzen doa bestelako legazpiarren parte hartzea ere.

Lorpenak

- Ibaia garbi egotearen garrantzia azpimarratzea.
- Herritarrek ibaiaren garbiketan inplikatzeta.

Arrakastaren faktoreak

- Ikastetxeek laguntza handia ematen dute ikasle, irakasle eta gurasoen taldeak antolatzeko garaian.
 - Zaborrak herriko plazan uzteak inpaktu handia dauka herritarrek sentikortzeko garaian.
-

Zailtasunak

- Ikastetxeetatik aparte, herriko beste sektoreen parte hartzea eskasa da oraindik.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Ikastetxeen aldetik: Domingo Agirre, Haztegi ikastola eta Olazabal institutuko zenbait irakasle.
- Ingurugelako arduraduna.
- Ur kontsortzioko eskualdeko arduraduna.
- Lenbur elkarteko arduraduna.
- Kata-Gorri arrantza eta ehiza elkarteko 4 bat boluntario.
- Legazpiko Udala: Alkatea, ingurumen zinegotzia, aparejadorea eta garapen iraunkorrerako teknikaria.

Baliabide materialak

- Udaletxeko bi kamioi.
- Ur Kontsortzioko furgoneta bat.
- GSB enpresaren baskula.
- Lanerako tresnak: eskuzorroak, zabor-poltsak, planoak, eskorgak, sokak...
- Bestelakoak: pankartak, kartelak...

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Inma Hernandez (Legazpiko Udala) 943 737030 agenda21@legazpi.net

Esteka interesgarriak

- www.legazpiko-udala.info

ZARATA

ZARATA

Ikastetxearen izena	Alonsotegi LHI
Herria (Lurraldea)	Alonsotegi (Bizkaia)
Ikasturtea	2004/2005
Maila	Haur Hezkuntza eta Lehen Hezkuntza
Gaia	Zarata (Kutsadura akustikoa)
EA21 programaren arloa	Sentsibilizazioa
Ideia nagusia	«Triku» maskotaren ipuina eta bideo bat lantzea eta erabiltzea hezkuntza komunitatea sentsibilizatzeko.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Gure ikastetxea Alonsotegi herrian dago. Herriko eskola da eta mendi bidean kokatuta dagoen Azordoiaga auzoan dago. Ikastetxe txikia da, hau da, 168 ikasle eta 18 irakasle gara bertan. Ikastetxeko ingurua paraje lasaia eta nahiko idilikoa izan da, mendiz inguratuta, zelaiz hornitua, berdeguneak nonahi. Baina 2004/2005 ikasturtea hasi baino lehen Kadaguako autobideko eraikuntza zela eta ikastetxeko patio ertzetik bertatik zeharka zubi erraldoia altxatzeko lanak hasi ziren, autobidea eskola ondotik pasatuko baita. Kurtsuan zehar zenbait leherketak jasan behar izan genuen. Gero ere lanean jarduten zuten makinak zarata nabarmena zen.

Egoera honen aurrean *Zarata* (kutsadura akustiko) gaia Eskolako Agenda 21 en jorratzea oso egokia izan litekeela pentsatu genuen. Gure eskolan TRIKU izeneko maskota dugu eta urtero abentura bat kontatzen digu irratia edota ilustrazioen bidez; ikasturtean zehar gainera, geletan agertzen da ikasleek ingurumenaz eta euskaraz duten motibazioa areagotzeko eta dituzten jarrearen inguruan hausnarketa eragiteko.

Hori dela eta, zarata lantzen hasteko, arazo horren aurrean hezkuntza komunitatea sentibilizatzeko eta motibatuzko, Trikuren abentura berri bat kontatzea pentsatu genuen. Horrela, ikasturte hasieran Trikuk ikasgela guztietako atean **gutun** bana utzi zuen udan abentura desatsegina izan zuela aipatzeko eta aurrerantzean horren berri emango zuela esateko.

Ondoren Trikuk bere abentura kontatzen zuen **ipuina** utzi zuen eskolan, eta horretan oinarrituta, tutore bakoitzak, zegokion gelan, zarataren arazoa landu zuen umeen adinaren arabera.

Bestalde, ikasturte horretan **bideo** grabatzea ere erabaki genuen. Grabaketa irakasle on arduraz izan zen eta egin behar ziren lanak (inguruko argazkiak lortu, ipuinaren gidioa sortu, ilustrazioak egin, muntaiaz arduratu...) gure artean banatu genituen.

Grabaketaren ostean, eragin handiko ekitaldia egin genuen bideo gelan. Bertan, ume guztien aurrean udaleko alkateak eta ingurumen zinegotziak bideoaren aurkezpena egin zuten, eta gero denok elkarrekin Trikuren abentura ikusteko aukera izan genuen.

Lorpenak

- Proiektuari modu ludiko eta erakargarrian hasiera ematea.
- Inguru hurbilean aurki daitezkeen zarata iturburuak identifikatzeko aukera eskaintzea.
- Ikasleen artean kutsadura akustikoak sortzen dituen arazoei aurre egiteko neurriak har ditzaten gonbidatzea.
- Adin guztietako ikasleen motibazioa eta parte hartzea areagotzea.

Arrakastaren faktoreak

- Ingurumen Batzordeko partaideen elkarlana ipuinaren gidioa, ilustrazio eta muntaia egiteko orduan.
- Triku maskotak bere agerpenetan eta abenturak kontatzean ikasleengan duen eragin ona.
- Alkatea eta Ingurumen saileko zinegotziaren inplikazioa proiektuaren aurkezpenean eta ondoren bere jarraipenean.
- Herrian pil-pilean zegoen gaia izatea: autobideari lotutako leherketak behin baino gehiagotan agertu ziren komunikabideetan Alonsotegiko biztanleen artean eztabaida piztuz.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Pasadizoen fondotzat erabilitako inguruko argazkiak.
- Irakasle batek egindako Trikuren ilustrazioak.

- Irakasle batek sortutako ipuina eta bideorako gidoia.
- Irakasleen artean egindako grabazioa.
- Irakasle batek egindako muntaia.

Baliabide materialak

- Argazki kamara.
- Informatika programak.

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Helbidea: Azordoiaga 7, 48810 Alonsotegi

Telefonoa: 944980818

e-mail: 01500aa@hezkuntza.net

DVDan bildutako informazioa

Alonsotegi karpetan:

- Triku eta Zarata (bideoa)

Ikastetxearen izena	Ursulinas HLBHIP
Herria (Lurraldea)	Vitoria-Gasteiz (Araba)
Ikasturtea	2003/2004
Maila	Lehen Hezkuntza eta Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza
Gaia	Zarata
EA21 programaren arloa	Diagnostikoa eta Komunikazioa
Ideia nagusia	Zarataren maila aztertzea, hobetzeko proposamenak egitea eta proposamen horiek komunikatzea.

ESPERIENTZIA

Deskribapena

Ikastetxe hau Gasteizen dago eta 1.200 ikasle eta ehun bat irakasle ditu. Urte asko eman ditugu ingurumenarekin zerikusia duten jarduerak garatzen eta bizimodu iraunkorraren alde lan egiten. Hala, 2003-2004 ikasturtean Eskolako Agenda 21 programan parte hartzea aukera ona zela pentsatu genuen, ordura arte garatu izan genituen ingurumen jarduera guztiak bateratu, zabaldu eta haiei koherentzia emateko. Beraz, Euskal Autonomia Erkidegoan Eskolako Agenda 21 ezarri zuen aurrenetako ikastetxea gara.

Ikastetxearen ezaugarriak kontuan hartuta, hau da, ikastetxe handia izatea, guztiok erabiltzen ditugun espazio ugari dituen eta hiriaren erdigunean kokatuta egotea, Eskolako Agenda 21 programan gure biderei hasiera emateko gai egokia *Zarata* zela pentsatu genuen.

Eskolako Agenda 21 en ezarritako meto-dologiari jarraituz, ikastetxean eta inguruan zaratak zuen eraginari buruzko diagnostiko zehatza egin genuen.

Zeintzuk izan ziren diagnostikoa egiteko eman genituen urratsak?

- Hasteko, gaiari buruzko dokumentazioa bildu genuen: legeria, alderdi sanitarioak (zaratak osasunean duen eragina).
- Ondoren, diagnostikoa egiteari ekin genion:
 - Zarata mailei buruzko datuak bildu genituen, sonometro batekin Ikastetxe barruan eta kanpoan zarata neurtuz.
 - Ikastetxeko materialak aztertu genituen (leihen jarritako beirak sinpleak edo bikoitzak ote ziren eta abar).
 - DBHko ikasleen artean egindako inkesten bidez ikastetxeko eraikinen barrualdean zeuden zarata mailak aztertu genituen (ikasgeletan, korridoreetan, atondoan, liburutegian, jantokian, kiroldegian...).
 - Ikastetxearen kanpoaldeko zarata maila ere aztertu genuen Lehen Hezkuntzako eta DBHko ikasleek egindako inkesten bidez.
 - Lehen Hezkuntzan eta DBHn egindako zarata mailen neurketetatik jasotako datuekin grafiko bana egin genuen aztertutako grafiko bakoitzeko. Grafiko bakoitzean kolore desberdinetako hiru lerro marraztu genituen: berdea (60 dBtik beherako balioak), anbar (60 eta 70 dB bitarteko balioak) eta gorria (70 eta 80 dB bitarteko balioak edo 80 dBtik gorakoak).
 - Lortutako datu guztiekin zarataren mapak egin genituen. Ikastetxerako, bertako espazioaren plano koloreztatu genuen, aztertutako zarata maila desberdinak bertan bereiziz. 60dBtik beherako eremuak berdez marraztu genituen; 60 eta 70 dB bitartekoak anbarrez; 70 eta 80 dB bitartekoak gorritz; eta 80 dBtik gorakoak gorritz bi aldiz marraztuta.
- Ondoren, diagnostikoan lortutako informazioa ikasgeletan aztertu genuen eta ikastetxerako eta bere ingururako hobekuntza proposamenak landu genituen. Gainera, azken hauek Eskola Foroan aurkeztu genituen.
- Azkenik, egindako lana ezagutzera emateko, PowerPoint aurkezpen bat egin genuen (ikus informazioa erantsitako DVDan) ikasturtean zehar garatutako prozesu osoa era sinplean eta erakargarrian biltzen zuena (diagnostikoaren eskema, lortutako datuak, hobekuntza proposamenak).

Lorpenak

- Partaidetza maila handia lortu zen ikastetxea osatzen duten estamentu guztien aldetik, eta bereziki ikasleen aldetik.
 - Ikastetxearen barruan eta kanpoan zaratak zuen eraginaren inguruan ondo kontrastatutako datuak lortu ziren.
 - Neurri batzuk adostu ziren eskola giroa hobetzen lagundu zutenak.
-

Arrakastaren faktoreak

- Esperientzia zabala ingurumenaren aldeko konpromisoan.
- Ikasleen eta irakasleen jarrera ona programan parte hartzeko garaian.
- Zuzendaritzak programan izan duen inplikazioa.

Zailtasunak

- Ikastetxe handi bat eta hezkuntza maila guztiak koordinatzea.
- Gurasoen aldetik parte hartzeko ohitura falta.
- Eskolako Agenda 21 garatzeko erreferentziarik ez izatea, ezarri den lehenengo urtea izan delako.

BALIABIDEAK

Giza baliabideak

- Programan parte hartu duten ikasleak eta irakasleak.
- Zuzendaritza taldea.
- Lehen Hezkuntzako eta DBHko tutoreak.

Baliabide materialak

- Sonometroak.
- Ikastetxeko idazpaperak eta fotokopiagailua.
- Ikastetxeko informatika gela.

INFORMAZIO OSAGARRIA

Harremanetarako

Colegio Ursulinas
Magdalena, 8
01008 Vitoria-Gasteiz
Tel.: 945 133 100
e-mail: info@ursulinas.org.

DVDan bildutako informazioa

Ursulinas karpetan:

- Presentación A21E
(PowerPoint artxiboa)
- Encuesta ruido (Word artxiboa)

GLOSARIO

Aste Berdea	Urtero antolatzen den topaketa, Eusko Jaurlaritzako Ingurumen eta Lurralde Antolamendu Sailak sustatuta, IHOBE Ingurumen Kudeaketarako Sozietate Publikoaren bidez, ingurumenaren gaineko iritziak, ezagutzak eta esperientziak trukatu ahal izateko.
Aztarna Ekologikoa	Bizi-maila espezifikoa duen populazio jakin batek produzitzeko erabiltzen dituen baliabideak eta sortzen dituen hondakinak asimilatzeke ekologikoki behar den lur emankorraren (laborantza, larreak, basoak edo uretako ekosistema) azalera.
Berritzeguneak	Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Sailaren menpeko zentroak, prestakuntzan eta hezkuntzaren berrikuntzan laguntzeko. Zonaka jarduten duen tresna dira, eta udalerriko edo eskualdeko ikastetxeetako irakasleei laguntzeko eratuta daude.
BHI	Bigarren Hezkuntzako Institutua.
EFQM Kalitate Sistema	EFQM Bikaintasun Eredua diagnostikoa eta ebaluazioa egiteko tresna da, erakunde batek kudeaketaren eremuan egiten dituen jarduera guztiak eta lortzen ari den emaitza guztiak aztertzeke balio duena.
Ekoeskola (Eco-Schools sarea)	Iraunkortasunaren aldeko nazioarteko hezkuntza-programa, Ingurumen Hezkuntzarako Europako Fundazioak sustatua.
Ekoparlamentua (Gazteen Europar Ekoparlamentua)	Ingurumen Hezkuntzako proiektua, Espainian Ecoembes-ek, alegia ontzi arinen gaikako bilketa kudeatzen duen sozietateak bultzatua eta Europar Pro Europe erakundeak sustatua. Europa osoko ikasle gazteen artean ingurumenarekiko errespetua zabaltzea du helburu, euren artean eta ingurumenaren arloan diharduten entzute handiko pertsonekin iritzien trukaketa bultzatuz.
EMAS/IKAS	Ingurumen Kudeaketa eta Auditoria Sistema
EA21eko koordinatzailea	Eskolako Agenda 21 proiektuaren irakasle arduraduna.
Eskolen Udal Foroa	Hezkuntza komunitateak hartutako konpromisoak eta hobekuntzarako egindako proposamenak tokiko agintarien aurrean aurkezteke gunea.
Eskolen arteko Foroa	Eskolen Udal Foroa prestatzeko batzarra. Bertan ikastetxe desberdinetako ordezkariak (batez ere ikasleek) konpromisoak eta hobekuntzarako proposamenak adosten dituzte udal agintarien aurrean aurkeztu aurretik.

Garapen iraunkorra	Orainaldiko premiei erantzuten dien garapena, etorkizuneko belaunaldiek izango dituzten premiei erantzuteko gaitasuna arriskuan jarri gabe.
Garbiguneak	Etxeetan sortzen diren era guztietako hondakin geldoak gaika biltzeko guneak, ondoren birziklatu edo berrera-biltzeko.
Heziketa Zikloa	Heziketa Zikloen helburu nagusia hauxe da, pertsoneri lan munduan sartzen laguntzea, aukeratu duten lanbidean prestatuz. Eskatzen den hezkuntza-mailaren eta bakoitzean lortzen den prestakuntza-mailaren arabera sailkatzen dira: <ul style="list-style-type: none"> • Lanbide- Hastapen Zikloa • Erdi Mailako Heziketa-Zikloa • Goi Mailako Heziketa-Zikloa
IHOBE	Ingurumenaren Kudeaketarako Sozietate Publikoa, Eusko Jaurlaritzako Ingurumen eta Lurralde Antolamendu Sailaren menpekoa.
Ingurugela	Eusko Jaurlaritzako Ingurumen eta Lurralde Antolamendu Sailaren eta Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Sailaren menpeko Ingurumenarekiko Irakasbideen Hezkuntza eta Ikerketarako Ikastegiak. Irakasleei laguntzeko ikastegiak dira iraunkortasunerako hezkuntza bultzatzeko, eta bereziki Eskolako Agenda 21 garatzeko.
Ingurumen Batzordea	Eskolako Agenda 21 programaren lerro nagusiak zehazteko eta estamentuen arteko koordinazioa bermatzeko batzordea. Irakasleez, ikasleez, eta ahal bada familiez eta irakasle ez diren langileez osatuta dago.
Iraunkortasuna	Sistema batek bere ingurunera egokitzeko duen gaitasuna.
ISO 14001	Enpresa-munduan ingurumenaren kalitatea kudeatzeko sistema, jarduera eta prozesu industrialak ISO 14001 araudian ezarritako kalitate-parametroen arabera eta iraunkortasunez eta ingurumena errespetatuz garatu ahal izateko.
Konpostatzaile	Konposta egiteko erabiltzen den tresna.
LHI	Lehen Hezkuntzako ikastetxea
Patruila Berdea	Ikasleez osatutako talde txikiak dira. Jolas-orduetan batik bat, hainbat zeregin betetzen dituzte: diagnostikoa egitea, ikastetxea zein egoeratan dagoen ikustea, hartutako konpromisoak zein neurritan betetzen diren ziurtatzea ...

Pedagogi Batzardea	Sail, ziklo edo arlo bakoitzeko buruen eta zuzendaritzaren artean aldizka egiten den batzarra, ikastetxearen hezkuntza jarduerak koordinatzea helburu duena.
Talde Sustatzailea	Irakasleez eta zuzendaritza taldeko ordezkariaren batek osatutako batzardea Eskolako Agenda 21 sustatzeko.
Tokiko Agenda 21	Udalerrietan iraunkortasuna sustatzeko programa. Tokiko Ekintza Planean islatzen da, plan horretan zehazten baitira udal politikarako helburu eta estrategia bateratuak.
Txoko Berdea	Ikastetxeetako toki berezia, EA21en berri emateko.
Udalsarea 21	Tokiko Agenda 21eko Ekintza Plana diseinatuta duten udalerrien arteko lankidetzaren gunea da, ondoko erakunde hauek eratua: udalak, Eusko Jaurlaritzako Ingurumen eta Lurralde Antolamendu Saila, ingurumenaren arloan esku-mena duten hiru Foru Aldundietako sailak eta Eudel-Euskadiko Udalen Elkarteak.

EA21 ARDATZEN ETA FASEEN ARABERA

Curriculum berrikuntza	Andoaingo paisaian eta mugikortasun arloan gertatutako aldaketan azterketa (29)	Aita Larramendi Ikastola HLBHIP
Curriculum berrikuntza	Curriculum jardueren garapena kontsumoaren inguruan (28)	Elizalde LHI
Curriculum berrikuntza	Hondakinei buruzko diziplina arteko proiektua (15)	Hirubide BHI
Curriculum berrikuntza	Curriculum jarduerak zikloz ziklo antolatuta (22)	San Andres LHI
Kudeaketa	Bizikletaren erabilpena sustatzeko kanpaina eta bidegorri baten diseinua (30)	Aixerrota BHI
Kudeaketa	Hondakinak kudeatzeko arduren banaketa ikasleen artean (17)	Joxemiel Barandiaran Eskola LHI
Kudeaketa	Paper erabiliarekin adreiluen fabrikazioa (19)	La Milagrosa HLBHIP
Kudeaketa	Hondakinen kudeaketa Lehen Hezkuntzako ikastetxe batean (20)	Laiotz LHI
Kudeaketa	Ikastetxean sortutako hondakinen kudeaketa eredia (24)	Txindoki-Alkartasuna BHI
Kudeaketa	Energi kontsumoaren Diagnostikoa eta kudeaketa Bigarren Hezkuntzako institutu batean (5)	Uribarri BHI
Kudeaketa eta Partaidetza ikastetxean	Energiari eta hondakinei buruzko «ekoarautegia» lantzen parte hartzea eta segimendua egitea (7)	Larramendi Ikastola HLBHIP
Partaidetza herrian	Energiari buruzko jarduerak egiteko udalaren eta ikastetxeen arteko lankidetzak (2)	Amurrioko ikastetxeak
Partaidetza herrian	Herriko mugikortasunaren Diagnostikoa eta proposamenen aurkezpena Eskolen Udal Foroan (31)	Andoaingo ikastetxeak
Partaidetza herrian	Auzolanean egindako Urola ibaiaren garbiketa (38)	Legazpiko ikastetxeak
Partaidetza herrian	Herriko aisia guneen ikerketa eta haien hobekuntzarako proposamenak (26)	Tolosako ikastetxeak
Partaidetza herrian	Hondakinak kudeatzeko auzo elkarteekin lankidetzan aritzea (25)	Zamakola-Juan Delmás LHI
Partaidetza herrian	Eskolen arteko Foroa antolatzeko prozedura parte-hartzailea (23)	Santurtziko ikastetxeak
Partaidetza ikastetxean	Ingurumen Batzordeko ikasleak aukeratzeko hauteskunde sistema (14)	Eskolabarri HLHIP
Partaidetza ikastetxean	Diagnostikoa eta hobetzeko proposamenak egiteko partaidetza prozedura (4)	Kurtzebarri LHI
Partaidetza ikastetxean eta Kudeaketa	Energiari eta hondakinei buruzko ekoarautegiaren prestaketa parte-hartzailea (7)	Larramendi Ikastola HLBHIP

Antolakuntza	Lan taldeak sortzea Ingurumen Batzordearen inguruan (6)	Artaza Romo BHI
Antolakuntza	Ikasleen erantzukizuna sustatzeko gela ekologikoa (11)	Bihotz Gaztea ikastola HLBHIP
Antolakuntza	Ikastetxearen antolakuntza eta hezkuntza proiektu desberdinen arteko koordinazioa (13)	Elorrio BHI
Antolakuntza	Eskolako Agenda 21 proiektua garatzeko antolakuntza eredia (37)	Serantes LHI
Diagnostikoa	Kudeaketaren eta curriculum berrikuntzaren diagnostikoa energiaren alorrean (3)	Basauri Ikastetxea-Irakaskuntzako Elkarte Kooperatiboa
Diagnostikoa	Ikastetxean eta udalerrian egindako mugikortasunari buruzko diagnostikoa (33)	Sagrado Corazón. Carmelitas HLBHIP
Diagnostikoa eta Ekintza Plana	Hondakinen kudeaketa iraunkorrerako diagnostikoa eta Ekintza Plana (9)	Arangoiti LHI
Diagnostikoa eta Ekintza Plana	Diagnostikoa egiteko materialak eta Ekintza Planaren jarduerak (16)	Juan Orobiogoitia BHI
Diagnostikoa eta Komunikazioa	Inguruneke zarataren diagnostikoa, hobetzeko proposamenak eta beren komunikazioa (40)	Ursulinas HLBHIP
Diagnostikoa eta Sentsibilizazioa	Biodibertsitateari buruzko erakusketa eta aztarna ekologikoaren erabilpena diagnostikorako (1)	Gernika BHI
Ebaluazioa	Ekintza Planaren ebaluazioa adierazleak erabilita (18)	Jesús Obrero Institutu Politeknikoa BHIP
Ebaluazioa eta Komunikazioa	Adierazleen bidezko ebaluazioa eta emaitzen komunikazioa (34)	El Ave María HLBHIP
Ekintza Plana eta Diagnostikoa	Hondakinen kudeaketa iraunkorrerako diagnostikoa eta Ekintza Plana (9)	Arangoiti LHI
Ekintza Plana eta Diagnostikoa	Diagnostikoa egiteko materialak eta Ekintza Planaren jarduerak (16)	Juan Orobiogoitia BHI
Ekintza Plana	Hezkuntza komunitateak hartutako konpromisoak hondakinen kudeaketa iraunkorrerako (10)	Artatse LHI
Ekintza Plana	Hondakinen kudeaketarako Ekintza Planaren garapena (12)	Easo Politeknikoa GLHBI
Ekintza Plana	Ingurumen Astea mugikortasun iraunkorraren inguruan (32)	Larrañazubi LHI
Ekintza Plana	Ekintza Plana Eskolako Agenda 21 en hiru ardatzen inguruan (21)	Colegio Nuestra Señora del Carmen HLBHIP
Komunikazioa eta Diagnostikoa	Inguruneke zarataren diagnostikoa, hobetzeko proposamenak eta beren komunikazioa (40)	Ursulinas HLBHIP
Komunikazioa eta Ebaluazioa	Adierazleen bidezko ebaluazioa eta emaitzen komunikazioa (34)	El Ave María HLBHIP
Komunikazioa	Programa zabaltzeko komunikazio tresna ezberdinen diseinua eta erabilpena (8)	Alkartu Ikastola LHI
Komunikazioa	Udalaren eta ikastetxeen arteko lankidetzaren aldizkari baten argitalpenerako eta banaketarako (27)	Azkoitiko ikastetxeak

Komunikazioa	Mijoa erreka-egoera hobetzeko proposamenen eta konpromisoen aurkezpen digitala ipuin eran (36)	Mutriku BHI
Sentsibilizazioa	Hezkuntza komunitatea sentsibilizatzeko ipuin bat eta bideo bat egitea (39)	Alonsotegi LH
Sentsibilizazioa	Hezkuntza komunitatea sentsibilizatzeko kartel eta argazki lehiaketak eta aurkezpen digitala (35)	Elgoibar BHI
Sentsibilizazioa eta Diagnostikoa	Biodibertsitateari buruzko erakusketa eta aztarna ekologikoaren erabilpena diagnostikorako (1)	Gernika BHI

	Curriculum berrikuntza	Kudeaketa	Partaidetza	Antolakuntza	Sentsibilizazioa	Diagnostikoa	Ekintza Plana	Ebaluazioa	Komunikazioa
Biodibertsitatea					n° 1	n° 1			
Energia		n° 5	n° 2,4	n° 6		n° 3,5			
Hondakinak	n° 15,22	n° 7, 17, 19, 20,24	n° 7, 14,23, 25,38	n° 11,13		n° 9,16	n° 9,10, 12,16, 21	n° 18	n° 8
«Kalea Bizi»			n° 26						
Kontsumoa	n° 28								n° 27
Mugikortasuna	n° 29	n° 30	n° 31	n° 6		n° 33	n° 32		
Ura			n° 38	n° 37	n° 35			n° 34	n° 34,36
Zarata					n° 39	n° 40	n° 40		